די גוטע בשורה לויט מארקוס

Markos

א דאס איז דער אנהויב פון דער בשורה טובה פון יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua fun toive besoire der fun onhoib der iz dos
Yehoshua of Good News the of beginning the is this
המשיח , דעם זון פון דער אויבערשטער. ב לויט ווי עס
es vi loit Oibershter der fun zun dem HaMoshiach
it as according Most High the of son the the Moshiach
שטייט געשריבן אין ישעיהו הנביא :
hanovi Yeshayah in geshriben shteit
the prophet Yeshayah in written stands
זע , איך שיק מיין שליח פאר דיין פנים ,
ponem dain far shliach main shik ich ze
face your before messenger my send I look
ער וועט צוגרייטן דיין וועג; (מלאכי ג, א.)
a g Malachi veg dain tsugreiten vet er
1 3 Malachi way your prepare will he
ג א קול פון איינעם, וואס רופט אויס אין דער מדבר :
midbar der in ois ruft vos einem fun kol a
wilderness the in out cries who one of voice a
מאכט פארטיק דעם הארס וועג,
veg Hars dem fartik macht
way L-rd's the prepared make
גלייכט אויס זיינע שטעגן! (ישעיהו מ, ג.)
g m Yeshayah shtegn zaine ois glaicht
3 40 Yeshayah paths his out straighten
ד יוחנן איז געקומען, וואס האט טובל געווען אין דער מדבר ,
midbar der in geven toivel hot vos gekumen iz Yochanan
wilderness the in was immerse has who come is John
אויסרופנדיק א מקווה פון תשובה צו דער פארגעבונג פון זינד. ה און
un zind fun fargebung der tsu tshuve fun mikveh a oisrufendik
and sin of forgiveness the for repentance of mikveh a proclaiming
עס איז ארויסגעגאנגען צו אים דאס גאנצע לאנד יהודה , און אלע
ale un Yehude land gantse dos im tsu aroisgegangen iz es
all and Yehudah land of whole the him to went out is there
לייט פון ירושלים ; און זענען געטובלט געווארן אין א מקווה פון
fun mikveh a in gevoren getoivelt zenen un Yerushalayim fun lait
of mikveh a in become immersed are and Jerusalem of people
אים אין דעם טייך ירדן , און האבן זיך מתוודה געווען אויף
oif geven misvade zich hoben un Yarden taich dem in im
about was confessing themselves were and Yarden river the in him
זייערע זינד. ו און דער יוחנן איז געווען אנגעטאן אין קעמל האר, און
un hor kemel in ongeton geven iz Yochanan der un zind zeiere
and hair camel in dressed was is John this and sin their
א לעדערנער גארטל ארום זיינע לענדן, און האט געגעסן היישעריקן
heisherikn gegesen hot un lendn zaine arum gartel lederner a
locusts eaten has and waist his around belt leather a
און ווילדן האניק. ז און ער האט אויסגערופן, אזוי צו זאגן : עס קומט
kumt es zogen tsu azoi oisgerufen hot er un honik vildn un
comes it say to so proclaimed has he and honey wild and

1 The Beginning of the
Besuras HaGeulah *(the
Good News of Redemption)* of
Yehoshua, Rebbe Melech
HaMoshiach [the] Ben
HaElohim.
2 Just as it has been written
in Yeshayah HaNavi,
HINNENI SHOLEIACH
MALACHI *(Behold, I send
my messenger)* before your
face, UPINNAH DERECH
LEFANAI *(and he will
prepare the way before
me)*, he will prepare
your way. 3 KOL KOREY
BAMIDBAR *(A voice
of one shouting in the
wilderness)*: Prepare the
Derech Hashem *(the way
of the L-rd)*. Make his
paths yashar *(straight)*!
4 Yochanan came with
a mikveh mayim in
the midbar, preaching
a tevilah of teshuva
for the selichat avon.
5 And all Yehudah and
all Yerushalayim were
going out to him, and
they were submitted
to a tevilah using the
Yarden River as a mikveh
mayim, making vidduy
of their averos *(sins)*.
6 And Yochanan had
camel hair clothing and
a leather belt around
his waist, and his food
was arbe and devash.
7 And he was preaching,
[crying out as a maggid],

נאך מיר דער, וואס איז שטארקער פון מיר; וואס איך בין נישט ווערט
vert nisht bin ich vos mir fun shtarker iz vos der mir noch
worthy not am I who me than stronger is who the me after

זיך איינצובייגן און אויפצובינדן דאס שנירל פון זיינע שיך . ח איך האב
hob ich shich zaine fun shnirel dos oiftsubinden un aintsubeigen zich
have I shoes his of thong the to untie and bend down self

אייך טובל געווען מיט וואסער אין א מקווה , ער אבער וועט אייך
aich vet ober er mikveh a in vaser mit geven toivel aich
you will however he mikveh a in water with was immerse you

טובל זיין אין א מקווה מיט דעם רוח הקודש .
Hakoidesh ruach dem mit mikveh a in zain toivel
the Holy Spirit the with mikveh a in do immerse

ט און עס איז געשען , אין יענע טעג איז יהושע/ישוע געקומען
gekumen Yeshua/Yehoshua iz teg yene in geshen iz es un
come Yehoshua is days those in happened is it and

פון נצרת אין גליל , און איז געטובלט געווארן אין א מקווה פון
fun mikveh a in gevoren getoivelt iz un Galil in Natseret fun
of mikveh a in become immersed is and Galilee in Natseret of

יוחנן אינם ירדן . י און גלייך ווי ער איז ארויסגעשטיגן אויס
ois aroisgeshtigen iz er vi glaich un Yarden inem Yochanan
out come up is he as immediately and Yarden in the John

דעם וואסער, האט ער געזען דעם הימל געשפאלטן, און דעם גייסט
Gaist dem un geshpolten himel dem gezen er hot vaser dem
Spirit the and split open heaven the seen he has water the

ווי א טויב אראפשוועבן אויף אים; יא און עס איז געקומען א קול
kol a gekumen iz es un im oif aropshveben toib a vi
voice a come is it and him on down hovering dove a like

אויס דעם הימל : דו ביסט מיין געליבטער זון , אין דיר האב איך א
a ich hob dir in zun gelibter main bist du himel dem ois
a I have you in Son beloved my are you heaven the out

וואוילגעפעלן!
voilgefelen
well pleased

יב און גלייך טרייבט אים דער גייסט אין דער מדבר
midbar der in Gaist der im traibt glaich un
wilderness the in Spirit the him drives immediately and

אריין. יג און ער איז געווען אין דער מדבר פערציק טעג, ווערנדיק
verendik teg fertsik midbar der in geven iz er un arain
becoming days forty wilderness the in was is he and into

אויסגעפרואווט פונם שׂטן ; און איז געווען מיט די ווילדע חיות ;
chayes vilde di mit geven iz un Satan funem oisgepruvt
animals wild the with was is and Satan from the put to the test

און די מלאכים האבן אים באדינט. יד און נאך דעם ווי יוחנן
Yochanan vi dem noch un badint im hoben malochim di un
John when the after and served him have angels the and

איז איבערגעגעבן געווארן, איז יהושע/ישוע געקומען קיין גליל ,
Galil kein gekumen Yeshua/Yehoshua iz gevoren ibergegeben iz
Galilee to come Yehoshua is become handed over is

און האט אויסגערופן די בשורה טובה פון ה׳ , טו און געזאגט:
gezogt un Hashem fun toive besoire di oisgerufen hot un
said and Hashem of Good News the proclaimed has and

די צייט איז שוין דערפילט, און דאס קעניגרייך פון ה׳
Hashem fun kenigraich dos un derfilt shoin iz tsait di
Hashem of kingdom the and fulfilled at once is time the

saying, Hu Habah *(He who Comes)* after me has more chozek *(strength)* than me. I am not worthy to stoop down and remove his sandals.
8 I give you a tevilah in a mikveh mayim, but he will give you a tevilah in the Ruach Hakodesh.

9 And it was during that period that Yehoshua from Natzeret of the Galil came and submitted to Yochanan's tevilah in the mikveh mayim of the Yarden.
10 And ofen ort Rebbe, Melech HaMoshiach came up out of the mikveh mayim, and he saw Shomayim being torn open, the Ruach Hakodesh of Hashem descending like a yonah on him.
11 And there was a bat kol out of Shomayim, ATAH BNI AHUVI ASHER BCHA CHAFATSTI *(You are my Son, the beloved, with whom I am well pleased)*.

12 Then the Ruach Hakodesh ofen ort thrusts him out into the midbar.
13 And Rebbe, Melech HaMoshiach was in the midbar arba'im yom varbaim lailah, undergoing nisyonos by HaSatan; and he was with the chayyat hassadeh *(wild beasts)*, and the malachim were the meshartei Hashem ministering to Moshiach.
14 Now after Yochanan was arrested, Rebbe, Melech HaMoshiach came to the Galil, darshenen *(preaching)* the Besuras HaGeulah of Hashem,
15 And saying, The appointed

האט זיך דערנענטערט; טוט תשובה , און גלויבט אין דער גוטער
guter der in gloibt un tshuve tut dernentert zich hot
good the in believe and repentance do come nearer self has

בשורה!
besoire
News

טז און פארבייגייענדיק ביים ים פון גליל , האט ער געזען שמעונען
Shim'onen gezen er hot Galil fun yam baim farbaigeiendik un
Simon seen he has Galilee of sea at the passing by and

און אנדריי שמעונס ברודער ווארפן א נעץ אין ים אריין; ווארום זיי
zei vorem arain yam in nets a varfen bruder Shim'ons Andrey un
they because inside sea in net a casting brother Simon's Andrew and

זענען געווען פישערלייט. יז און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un fisherlait geven zenen
said them to has Yehoshua and fishermen was are

קומט, פאלגט מיר נאך , און איך וועל אייך מאכן צו ווערן פישערס
fishers veren tsu machen aich vel ich un noch mir folgt kumt
fishers become to make you will I and after me follow come

פון מענטשן! יח און גלייך האבן זיי פארלאזט די נעצן און
un netsn di farlozt zei hoben glaich un mentshn fun
and nets the abandoned they have immediately and people of

האבן אים נאכגעפאלגט. יט און גייענדיק אביסל ווייטער, האט ער געזען
gezen er hot vaiter abisel geiendik un nochgefolgt im hoben
seen he has farther a little walking and followed him have

יעקב בן זבדי און יוחנן זיין ברודער, אויך זיי זענען געווען
geven zenen zei oich bruder zain Yochanan un Zavdai ben Yaakov
was are they also brother his John and Zavdai son of Jacob

אינם שיפל פאררעכטנדיק די נעצן. כ און גלייך האט ער זיי
zei er hot glaich un netsn di farrichtendik shifel inem
them he has immediately and nets the repairing boat in the

גערופן; און זיי האבן פארלאזט זייער פאטער זבדי און דעם שיפל
shifel dem un Zavdai foter zeier farlozt hoben zei un gerufen
boat the and Zavdai Father their abandoned have they and called

צוזאמען מיט די טאג לוינער , און זענען אוועק נאך אים.
im noch avek zenen un loiner tog di mit tsuzamen
him after went away are and hired laborers day the with together

כא און זיי זענען געגאנגען קיין כפר-נחום ; און גלייך
glaich un K'far-Nachum kein gegangen zenen zei un
immediately and K'far-Nachum any go are they and

שבת איז ער אריינגעגאנגען אין דער שול און האט געלערנט.
gelernt hot un shul der in araingegangen er iz Shabbos
taught has and synagogue the in go in he is Sabbath

כב און מען האט געשטוינט איבער זיין תורה; ווארום ער האט זיי
zei hot er vorem toire zain iber geshtoint hot men un
them has he because Torah his over astounded has they and

געלערנט ווי איינער, וואס האט מאכט, און נישט ווי די סופרים. כג און
un sofrim di vi nisht un macht hot vos einer vi gelernt
and scribes the as not and power has who one as taught

גראד איז אין זייער שול געווען א מענטש מיט אן
an mit mentsh a geven shul zeier in iz grod
an with man a was synagogue their in is just happened that

אומריינעם גייסט; און ער האט א געשריי געטאן, כד אזוי צו זאגן:
zogen tsu azoi geton geshrei a hot er un gaist umreinem
say to so done shout a has he and spirit unclean

time has been fulfilled and
the Malchut Hashem has
come near. Make teshuva, and
have emunah in the Besuras
HaGeulah.

16 And passing along beside
Sea of Galilee, Rebbe,
Melech HaMoshiach saw
Shim'on and Andrew,
the brother of Shim'on,
casting a reshet into
the sea, for they were
daiyagim *(fishermen)*. 17 And
he said to them, Come,
follow me, and I will make
you to become daiyagei
adam. 18 And ofen ort,
leaving their nets, they
followed Moshiach. 19 And
going on a little, he saw
Ya'akov Ben Zavdai and
Yochanan his brother,
who were also in the
sirah *(boat)* repairing the
nets. 20 And ofen ort he
summoned them; and,
leaving Zavdai their father
in the sirah with the
sachirim *(hired workers)*,
they went away to follow
Moshiach.

21 And they enter into
K'far-Nachum, and ofen ort
on Shabbos, entering into
the shul, Rebbe, Melech
HaMoshiach exercised
the ministry of moreh
(teacher). 22 And they were
astounded at Moshiach's
torah *(teaching)*, for he
was teaching them as one
having samchut, and not
as the Sofrim. 23 And, ofen
ort, there was in their
shul a man with a ruach
hatameh, and he shouted,
24 Saying, Yehoshua of

וואס האבן מיר מיט דיר, יהושע/ישוע פון נצרת ? דו ביסט
bist du Natseret fun Yeshua/Yehoshua dir mit mir hoben vos
are you Natseret of Yehoshua you with we have what

געקומען אונדז צו פארטיליקן! איך ווייס ווער דו ביסט: דער קדוש
kodesh der bist du ver veis ich fartiliken tsu undz gekumen
Holy One the are you who know I annihilate to us come

אלקים. כה און יהושע/ישוע האט אויף אים אנגעשריגן, אזוי צו
tsu azoi ongeshrigen im oif hot Yeshua/Yehoshua un Elokim
to so rebuked him on has Yehoshua and G-d

זאגן: שווייג , און גיי ארויס פון אים! כו און דער אומריינער גייסט
gaist umreiner der un im fun arois gei un shvaig zogen
spirit unclean the and him of out get and be silent say

האט אים א ריס געטאן, האט געשריגן מיט א הויך קול און איז פון
fun iz un kol hoich a mit geshrigen hot geton ris a im hot
of is and voice loud a with shouted has done tear a him has

אים ארויס. כז און אלע זענען אזוי דערשטוינט געווארן, אז זיי האבן
hoben zei az gevoren dershtoint azoi zenen ale un arois im
have they that become amaze so are all and out him

דאס איבערגעפרעגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן: וואס איז דאס
dos iz vos zogen tsu azoi zich tsvishen ibergefregt dos
the is what say to so themselves among guestioned this

דאזיקע? א נייע לערנונג מיט מאכט! אפילו די אומריינע גייסטער
gaister umreine di afile macht mit lernung naie a dozike
spirits unclean the even make with teaching new a these

באפעלט ער, און זיי געהארכן אים. כח און גלייך האט זיך
zich hot glaich un im gehorchen zei un er bafelt
self has immediately and him obeys they and he are ordered

זיין שם פארשפרייט אומעטום אין דער גאנצער געגנט ארום גליל .
Galil arum gegent gantser der in umetum farshpreit shem zain
Galilee around region whole the in everywhere spread fame his

כט און גלייך ווי זיי זענען ארויסגעקומען פון דער שול ,
shul der fun aroisgekumen zenen zei vi glaich un
synagogue the of come out are they as immediately and

זענען זיי אריינגעגאנגען אינם הויז פון שמעון און אנדריי,
Andrey un Shim'on fun hoiz inem araingegangen zei zenen
Andrew and Simon of house in the go in they are

צוזאמען מיט יעקבן און יוחנן . ל שמעונס שוויגער
shviger Shim'ons Yochanan un Yaakovn mit tsuzamen
mother-in-law Simon's John and James with together

אבער איז געלעגן קראנק מיט א פיבער; און זיי האבן אים
im hoben zei un fiber a mit krank gelegen iz ober
him have they and fever a with sick lie is however

תיכף געזאגט וועגן איר. לא און ער איז צוגעגאנגען און
un tsugegangen iz er un ir vegen gezogt teikef
and went over is he and her about said immediately

האט זי אנגענומען ביי דער האנט, און זי אויפגעשטעלט;
oifgeshtelt zi un hant der bai ongenumen zi hot
stood up her and hand the with taken her has

און דאס פיבער איז פון איר אוועק , און זי האט זיי
zei hot zi un avek ir fun iz fiber dos un
they has she and went away her from is fever the and

באדינט.
badint
served

Natzeret, mah lanu vlach?
(What to us and to you?)
Have you come to bring
us churban *(destruction)*?
I have daas who you are,
HaKadosh of Hashem *(the
Holy One of G-d)*. 25 But he
rebuked the shed, saying,
Shekit! Gey zich! And come
out of him. 26 And, the
ruach hatumah, throwing
him into convulsions, let
out a shrai and came out
of him. 27 And all were
astounded so that they began
to discuss with each other,
saying, What is this? Torah
Chadasha with samchut?
He gives orders to the
shedim and they obey him?
28 And the besuroh *(news)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach
ofen ort *(immediately)* went
forth everywhere into the
surrounding region of the
Galil.

29 And ofen ort *(immediately)*,
coming out of shul,
they went into the bais
(house) of Shim'on and
Andrew with Ya'akov and
Yochanan. 30 And the chamot
(shviger, mother-in-law) of
Shim'on was bedridden
and fever-stricken, and
ofen ort *(immediately)*
they tell Rebbe, Melech
HaMoshiach about her.
31 And approaching, holding
her hand, Rebbe, Melech
HaMoshiach lifted her up,
and the kaddachat *(fever)*
left her, and she then
began functioning as their
mesharetet *(servant, keli
kodesh, lady minister)*, waiting
on them.

לב און ווען עס איז געווארן אוונט , ווען די זון איז
iz zun di ven ovent gevoren iz es ven un
is sun the when evening become is it when and

אונטערגעגאנגען, האט מען געברענגט צו טראגן צו אים אלע
ale im tsu trogen tsu gebrengt men hot untergegangen
all him to carry to brought they have set

קראנקע, און באזעסענע מיט בייזע גייסטער. לג און די גאנצע
gantse di un gaister beize mit bazesene un kranke
entire the and spirits evil with demoniacs and sick

שטאט איז זיך צוזאמענגעקומען ביי דער טיר. לד און ער האט
hot er un tir der bai tsuzamengekumen zich iz shtot
did he and door the at come together itself is city

געהיילט א סך , וואס האבן געהאט פארשיידענע קראנקייטן,
krankeitn farsheidene gehat hoben vos sach a geheilt
diseases various have did who many a heal

און פיל בייזע גייסטער האט ער ארויסגעטריבן; און האט די
di hot un aroisgetriben er hot gaister beize fil un
the did and cast out he has spirits evil many and

בייזע גייסטער נישט געלאזט רעדן, ווייל זיי האבן אים
im hoben zei vail reden gelozt nisht gaister beize
him did they because speak allow not spirits evil

געקענט.
gekent
know

לה און אינדערפרי , בשעת עס איז נאך געווען זייער טונקל, איז ער
er iz tunkel zeier geven noch iz es beshas inderfri un
he is dark very was still is it while in the morning and

אויפגעשטאנען, איז ארויסגעגאנגען און איז אוועק אויף א וויסט
vist a oif avek iz un aroisgegangen iz oifgeshtanen
desolate a on went away is and went out is got up

ארט , און האט דארט תפילה געטאן. לו און שמעון און די , וואס
vos di un Shim'on un geton tfile dort hot un ort
who the and Simon and done prayer there has and place of

זענען געווען ביי אים, האבן נאכגעאיילט נאך אים; לז און האבן אים
im hoben un im noch nochgeeilt hoben im bai geven zenen
him have and him after run have him with was are

געפונען, און זאגן צו אים: אלע זוכן דיך! לח און ער זאגט
zogt er un dich zuchen ale im tsu zogen un gefunen
said he and you is looking for everyone him to say and found

צו זיי : לאמיר גיין ערגעץ אנדערשוואו אין די שכנותדיקע
shcheinesdike di in andershvu ergets gein lomir zei tsu
neighboring the in else somewhere go let us them to

שטעטלעך אריין, כדי איך זאל אויך דארטן דרשענען; ווארום דערצו
dertsu vorem darshenen dorten oich zol ich kedei arain shtetlech
for this because preach there also shall I so that into towns

בין איך געקומען. לט און ער איז געגאנגען און האט אויסגערופן אין זייערע
zeiere in oisgerufen hot un gegangen iz er un gekumen ich bin
their in preached has and go is he and come I am

שולן אין גאנץ גליל און האט ארויסגעטריבן די בייזע גייסטער.
gaister beize di aroisgetriben hot un Galil gants in shuln
spirits evil the drive out did and Galilee all in synagogues

מ און א מצורע איז געקומען צו אים, האט אים געבעטן, און איז
iz un gebeten im hot im tsu gekumen iz metsoire a un
does and begged him has him to come is leper a and

32 When erev *(evening)*
came, with the setting of
the shemesh *(sun)*, they
brought to Rebbe, Melech
HaMoshiach all the cholim
(sick persons) and all those
possessed by shedim *(demons)*.
33 And the whole shtetl
gathered together at the delet
(door). 34 And Rebbe, Melech
HaMoshiach administered
refuah *(healing)* to many
cholim *(sick persons)* suffering
from various machlot
(illnessess), and he cast out
many shedim *(demons)*. And he
did not permit the shedim to
give utterance, for the shedim
knew the raz *(mystery, secret)*
of his identity, that he was the
Rebbe, Melech HaMoshiach.

35 And very early, while it
was still dark, having got up,
Rebbe, Melech HaMoshiach
went out and away to a
desolate place, and was
davening shacharis there.
36 And Shim'on and those
with him searched for Rebbe,
Melech HaMoshiach. 37 And
they found Rebbe, Melech
HaMoshiach and they say
to him, Everyone is seeking
you. 38 And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Let us go elsewhere into
the neighboring shtetlach,
so that also there I may
preach. For it was for this
[purpose, tachlis] I came.
39 And he came preaching
in their shuls *(synagogues)*
and casting out shedim in
[the] whole [region of] the
Galil.
40 And an ish metzorah
(leper) comes to Rebbe, Melech

אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני און געזאגט צו אים: אויב דו
du oib im tsu gezogt un kni di oif im far anidergefalen
you if him to said and knee the on him before fall down

ווילסט, קענסטו מיך ריין מאכן ! [מא] און ער האט זיך דערבארעמט ,
derbaremt zich hot er un machen rein mich kenstu vilst
had compassion self did he and make clean me you can want

האט אויסגעשטרעקט די האנט, האט אים אנגערירט און זאגט צו
tsu zogt un ongerirt im hot hant di oisgeshtrekt hot
to says and touched him has hand the stretched out has

אים: איך וויל ; זיי ריין ! [מב] און גלייך איז די צרעת פון אים
im fun tsoraas di iz glaich un rein zai vil ich im
him of leprosy the is immediately and clean be want I him

אוועק , און ער איז געווארן ריין . [מג] און ער האט שארף צו אים
im tsu sharf hot er un rein gevoren iz er un avek
him to sharply has he and clean become is he and went away

גערעדט, האט אים תיכף אוועקגעשיקט, [מד] און זאגט צו אים:
im tsu zogt un avekgeshikt teikef im hot geredt
him to says and sent away immediately him has spoken

גיב אכטונג , זאלסט קיינעם גארנישט זאגן ; נאר גיי ווייז דיך
dich vaiz gei nor zogen gornisht keinem zolst achtung gib
you show go but say nothing no one you shall attention give

דעם כהן , און ברענג א קרבן פאר דיין רייניקונג, וואס משה
Moshe vos reinikung dain far korben a breng un koyen dem
Moses what cleansing your for sacrifice a bring and kohen to the

האט געבאטן, פאר אן עדות צו זיי (ויקרא יד, א-לב.) [מה] ער
er a-lb id Vayikra zei tsu eides an far geboten hot
he 1-32 14 Leviticus them to witness a for ordered has

אבער איז ארויסגעגאנגען, און האט אנגעהויבן א סך דערפון
derfun sach a ongehoiben hot un aroisgegangen iz ober
of this many a begun has and went out is however

צו דערציילן, און צו פארשפרייטן די זאך , אז ער האט שוין
shoin hot er az zach di farshpreiten tsu un dertseilen tsu
already has he that matter the spread to and report to

מער נישט געקענט אפן אריינגיין אין א שטאט, נאר איז געווען
geven iz nor shtot a in araingein ofen gekent nisht mer
was is only city a in go in openly be able not more

אינדרויסן אין מדבריותדיקע ערטער; און מען איז געקומען צו אים פון
fun im tsu gekumen iz men un erter midberyusdike in indroisen
from him to come is they and areas desert-like in outside

אומעטום .
umetum
everywhere

HaMoshiach begging him and kneeling down and saying, If you are willing, you are able to make me tahor *(clean)*. [41] And being filled with rachmei Shomayim [and] stretching out his hand, Rebbe, Melech HaMoshiach touched [the man] and says to him, I am willing. Be made tahor. [42] And ofen ort *(immediately)* the ish metzorah *(leper)* went away from Rebbe, Melech HaMoshiach and he was made tahor. [43] And having sternly warned him, ofen ort *(immediately)* Rebbe, Melech HaMoshiach sent him away. [44] And Rebbe, Melech HaMoshiach says to him, See [that] you say nothing to anyone, but rather go show yourself to the kohen and offer [the korban] for the tohorah *(purification)* of you which Moshe *(Rabbeinu)* gave mitzvah, for an edut *(testimony)* to them. [45] But the one having gone out began to preach many things and to spread the dvar, so that no longer was Rebbe Melech HaMoshiach able to openly enter into a shtetl, but he was outside in desolate places. And they were coming to Rebbe, Melech HaMoshiach from every direction.

ב

און אין אייניקע טעג ארום איז ער ווידער געגאנגען קיין
kein gegangen vider er iz arum teg einike in un
to gone again he is around days some in and

כפר-נחום ; און מען האט געהערט, אז ער איז אינם הויז .
hoiz inem iz er az gehert hot men un K'far-Nachum
house in the was he that heard have they and K'far-Nachum

[ב] און א סך לייט האבן זיך פארזאמלט, אזוי אז עס איז
iz es az azoi farzamlt zich hoben lait sach a un
is it that so gathered themselves have people many a and

שוין מער נישט געווען קיין ארט , אפילו נישט ביי דער טיר; און
un tir der bai nisht afile ort kein geven nisht mer shoin
and door the at not even place of any was not more already

2

And having entered again into K'far-Nachum, it was heard after some yamim, that Rebbe, Melech HaMoshiach is at home. [2] And many were gathered together so that there was no longer any room at the delet, and Rebbe, Melech HaMoshiach was speaking the dvar Hashem

ער האט צו זיי גערעדט דאס ווארט. ג און אייניקע זענען געקומען,
gekumen zenen einike un vort dos geredt zei tsu hot er
come are some and word the spoke them to has he

ברענגענדיק צו אים א פאראליזשירטן, וואס איז געטראגן געווארן פון פיר.
fir fun gevoren getrogen iz vos paralizhirtn a im tsu brengendik
four of become carried is who paralytic a him to bringing

ד און נישט קענענדיק אים צוברענגען צו אים צוליב דעם המון
hamon dem tsulib im tsu tsubrengen im kenendik nisht un
crowd the on account of him to to bring him being able not and

מענטשן, האבן זיי אראפגעריסן דעם דאך וואו ער איז געווען, און נאך
noch un geven iz er vu dach dem aropgerisen zei hoben mentshn
after and was is he where roof the tear off they have people

דעם ווי זיי האבן דורכגעבראכן , האבן זיי אראפגעלאזט דאס בעט,
bet dos aropgelozt zei hoben durchgebrochen hoben zei vi dem
bed the lowered they have broken through have they as that

אויף וועלכן דער פאראליזשירטער איז געלעגן. ה און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un gelegen iz paralizhirter der velchen oif
Yehoshua as and lay is paralytic the which on

האט געזען זייער גלויבן , זאגט ער צום פאראליטיקער: קינד, דיינע זינד
zind daine kind paralitiker tsum er zogt gloiben zeier gezen hot
sins your child paralytic to the he says faith their seen has

זענען דיר פארגעבן געווארן! ו עס זענען אבער דארט געזעסן אייניקע
einike gezesen dort ober zenen es gevoren fargeben dir zenen
some sitting there however were there become forgiven you are

פון די סופרים, וואס האבן נאכגעטראכט אין זייערע הערצער, ז פארוואס
farvos hertser zeiere in nochgetracht hoben vos sofrim di fun
why hearts their in think have who scribes the of

רעדט ער אזוי? ער לעסטערט דאך ! ווער קען מוחל זיין זינד
zind zain moichel ken ver doch lestert er azoi er redt
sin be forgive can who after all blasphemes he so he speaks

אחוץ נאר ה' אליין? ח און גלייך דערוויסנדיק זיך אין
in zich dervisendik glaich un alein Hashem nor achuts
in himself he perceived immediately and alone Hashem only except

זיין גייסט, אז זיי האבן אזוי געטראכט, זאגט ער צו זיי : פארוואס
farvos zei tsu er zogt getracht azoi hoben zei az gaist zain
why them to he says think so have they that spirit his

טראכט איר די דאזיקע זאכן אין אייערע הערצער? ט וואס איז לייכטער:
laichter iz vos hertser eiere in zachn dozike di ir tracht
easier is what hearts your in things these the you think

צו זאגן צום פאראליזשירטן: דיינע זינד זענען דיר פארגעבן געווארן;
gevoren fargeben dir zenen zind daine paralizhirtn tsum zogen tsu
become forgiven you are sins your paralytic to the say to

אדער צו זאגן : שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי? י כדי אבער
ober kedei gei un bet dain nem oif shtei zogen tsu oder
however so that go and bed your take up stand say to or

איר זאלט וויסן, אז דער בר אנש האט רשות מוחל צו זיין
zain tsu moichel reshus hot Enosh Bar der az visen zolt ir
be to forgive authority has of Man Son the that know shall you

זינד אויף דער ערד— זאגט ער צום פאראליזשירטן: יא דיר זאג איך:
ich zog dir paralizhirtn tsum er zogt erd der oif zind
I say you paralytic to the he says earth the on sins

שטיי אויף, נעם דיין בעט און גיי אהיים! יב און ער איז אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen iz er un aheim gei un bet dain nem oif shtei
stand up again is he and home go and bed your take up stand

to them. 3 And they come
bringing to Rebbe, Melech
HaMoshiach a paralytic
being carried along by arba'a
anashim *(four men)*. 4 And
not being able to bring [the
paralytic] to Rebbe, Melech
HaMoshiach on account of
the multitude, they removed
the roof where Rebbe, Melech
HaMoshiach was, and having
made an opening, they
lowered the mat upon which
the paralytic was lying. 5 And
Rebbe, Melech HaMoshiach,
having seen the emunah of
them, says to the paralytic,
Beni, your averos are granted
selicha. 6 And there were
some of the Sofrim *(Scribes)*
sitting there and thinking
about these things in their
levavot *(hearts)*, 7 Why is
this one speaking thus? He
is guilty of Chillul Hashem
giddu*f (Desecration of the Name,
blasphemy)*. Who is able to
grant selicha *(forgiveness)* to
averos *(sins)* except Hashem?
8 And, ofen ort *(immediately)*,
having had daas in his ruach
that in this way they were
thinking, Rebbe Melech
HaMoshiach says to them,
Why are you considering
such things in your levavot?
9 Which is easier? To say to
the paralytic, Your averos
are granted selicha, or to
say, Stand and pick up your
mat and walk? 10 But in order
that you may have daas that
the Bar Enosh has samchut
(authority) on haaretz to grant
that averos receive selicha,
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to the paralytic, 11 To
you I say, Stand, pick up

און האט באלד גענומען דאס בעט און איז ארויסגעגאנגען פאר
far aroisgegangen iz un bet dos genumen bald hot un
before went out is and bed the took immediately has and

אלעמען , אזוי אז אלע זענען געווען אויסער זיך פון דערשטוינונג, און
un dershtoinung fun zich oiser geven zenen ale az azoi alemen
and amazement of self surprised was are all that so everyone

האבן געלויבט ה׳ , אזוי צו זאגן : נאך קיינמאל האבן מיר אזעלכעס
azelches mir hoben keinmol noch zogen tsu azoi Hashem geloibt hoben
such we have ever not say to so Hashem praised have

נישט געזען!
gezen nisht
seen not

יג און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען צום ברעג ים , און דער גאנצער
gantser der un yam breg tsum aroisgegangen vider iz er un
whole the and sea shore to the went out again is he and

המון מענטשן איז געקומען צו אים, און ער האט זיי געלערנט.
gelernt zei hot er un im tsu gekumen iz mentshn hamon
taught they has he and him to come is people crowd

יד און פארבייגייענדיק האט ער געזען לוי בן חלפי זיצן אינם
inem zitsen Chalfai ben Levi gezen er hot farbaigeiendik un
in the sitting Chalfai son of Levi seen he has passing by and

שטייער אמט, און ער זאגט צו אים; פאלג מיר נאך ! און ער איז
iz er un noch mir folg im tsu zogt er un amt shtaier
is he and after me follow him to says he and office tax

אויפגעשטאנען און האט אים נאכגעפאלגט. טו און עס איז געשען ,
geshen iz es un nochgefolgt im hot un oifgeshtanen
happened is it and followed him has and stand up again

בשעת ער (יהושע/ישוע) איז געזעסן אין זיין (לויס) הויז צום
tsum hoiz Levis zain in gezesen iz Yeshua/Yehoshua er beshas
at the house Levi's his in sitting was Yehoshua he while

טיש, און א סך שטייער אויפמאנער און חוטאים האבן זיך
zich hoben choytim un oifmoner shtaier sach a un tish
themselves have sinners and collectors tax many a and table

אנידערגעזעצט מיט יהושען/ישוען און מיט זיינע תלמידים; ווארום
vorem talmidim zaine mit un Yeshuan/Yehoshuan mit anidergezetst
because disciples his with and Yehoshua with sat down

עס זענען געווען א סך , און זיי האבן אים נאכגעפאלגט. טז און
un nochgefolgt im hoben zei un sach a geven zenen es
and followed him have they and many a was are there

די סופרים פון די פרושים האבן געזען, אז ער עסט צוזאמען
tsuzamen est er az gezen hoben Perushim di fun sofrim di
together eats he that seen have Pharisees the of scribes the

מיט חוטאים און מיט שטייער אויפמאנער, האבן זיי געזאגט צו די
di tsu gezogt zei hoben oifmoner shtaier mit un choytim mit
the to said they have collectors tax with and sinners with

תלמידים זיינע: פארוואס עסט ער צוזאמען מיט די שטייער אויפמאנער
oifmoner shtaier di mit tsuzamen er est farvos zaine talmidim
collectors tax the with together he eats why his disciples

און חוטאים? יז און ווען יהושע/ישוע האט דאס געהערט, זאגט
zogt gehert dos hot Yeshua/Yehoshua ven un choytim un
says heard this has Yehoshua when and sinners and

ער צו זיי : די געזונטע האבן נישט נייטיק קיין רופא , נאר
nor roife kein neitik nisht hoben gezunte di zei tsu er
but physician any need not have healthy the them to he

your mat, and go to your
bais. 12 And the man arose,
and, ofen ort *(immediately)*,
in front of everyone, taking
the mat, he went outside. So
everyone was astonished and
gave kavod to Hashem saying,
Never have we seen anything
like this!

13 And Rebbe, Melech
HaMoshiach went out again
beside the lake; and all the
multitude was coming to
him, and he was teaching
them torah. 14 And as he
was passing by, he saw Levi
Ben-Chalfai sitting in the tax
office, and Rebbe, Melech
HaMoshiach says to him,
Follow me. And, getting up,
Levi *(Mattityahu)* followed
Rebbe, Melech HaMoshiach.
15 And it came to pass that
Rebbe, Melech HaMoshiach
reclined at tish in Levi's
house, and many mochesim
(tax collectors) and chote'im
(sinners) were reclining at
tish with Rebbe, Melech
HaMoshiach and with his
talmidim. For there were
many, and they were
following him. 16 And
the Sofrim *(scribes)* of the
Perushim, seeing that Rebbe
Melech HaMoshiach eats
with chote'im *(sinners)* and
mochesim *(tax collectors)*,
were saying to his talmidim,
With mochesim *(tax collectors)*
and chote'im *(sinners)* does he
eat? 17 And having heard this,
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to them, It's not the
strong ones that have need of
a rofeh *(physician)* but rather

די , וואס זענען קראנק: איך בין נישט געקומען רופן צדיקים , נאר
nor tsadikim rufen gekumen nisht bin ich krank zenen vos di
only righteous call come not am I sick are who the

חוטאים.
choytim
sinners

יח און יוחננס תלמידים און די פרושים פלעגן פאסטן; און זיי
zei un fasten flegen Perushim di un talmidim Yochanans un
they and fast used to Pharisees the and disciples John's and

קומען און זאגן צו אים: פארוואס פאסטן יוחננס תלמידים און די
di un talmidim Yochanans fasten farvos im tsu zogen un kumen
the and disciples John's fast why him to say and come

תלמידים פון די פרושים , און דיינע תלמידים פאסטן נישט? יט און
un nisht fasten talmidim daine un Perushim di fun talmidim
and not fast disciples your and Pharisees the of disciples

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: צי קענען דען די געסט אויף
oif gest di den kenen tsi gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
on guests the then can said them to has Yehoshua

דער חתונה פאסטן בשעת דער חתן איז מיט זיי ? כל זמן
zman kol zei mit iz chosen der beshas fasten chasene der
time all them with is bridegroom the while fast wedding the

זיי האבן דעם חתן מיט זיך , קענען זיי נישט פאסטן.
fasten nisht zei kenen zich mit chosen dem hoben zei
fast not they can themselves with bridegroom the have they

כ עס וועלן אבער קומען טעג, ווען דער חתן וועט פון זיי
zei fun vet chosen der ven teg kumen ober velen es
them from will bridegroom the when days come however will there

אוועקגענומען ווערן, און דעמאלט וועלן זיי פאסטן אין יענעם טאג.
tog yenem in fasten zei velen demolt un veren avekgenumen
day that in fast they will then and to be taken away

כא קיינער לייגט נישט קיין לאטע פון נישט איינגעלאפענעם טוך אויף אן
an oif tuch aingelofenem nisht fun late kein nisht leigt keiner
an on cloth shrink not of patch any not puts no one

אלטן בגד ; טאמער רייסט די נייע לאטע אפ פונם אלטן, און דער
der un alten funem op late naie di raist tomer beged alten
the and old from the up patch new the tears lest garment old

ריס ווערט ערגער. כב און קיינער גיסט נישט אריין קיין נייעם וויין אין
in vain naiem kein arain nisht gist keiner un erger vert ris
into wine new any into not pours no one and worse becomes tear

אלטע לאגלען ; טאמער צעשפאלט דער וויין די לאגלען , און
un loglen di vain der tsespalt tomer loglen alte
and skin-bottles the wine the bursts lest skin-bottles old

סאי דער וויין און סאי די לאגלען ווערן פארלוירן; נאר נייער וויין
vain naier nor farloiren veren loglen di sai un vain der sai
wine new but lost to be skin-bottles the also and wine the both

געהערט אין נייע לאגלען אריין.
arain loglen naie in gehert
into skin-bottle new in belongs

כג און עס איז געשען , אז א שבת איז ער געגאנגען דורך די
di durch gegangen er iz Shabbos a az geshen iz es un
the through went he is Sabbath a that happened is it and

קארנפעלדער, און זיינע תלמידים האבן אנגעהויבן אויפן וועג אפצורייסן
optsuraisen veg oifen ongehoiben hoben talmidim zaine un kornfelder
tear off way on the begun have disciples his and corn fields

the cholim *(sick persons)*. I
did not come to call [the]
tzaddikim *(righteous ones)*
but the chote'im *(sinners)* [to
teshuva].

18 And the talmidim of
Yochanan and the Perushim
came with tzomot *(fasts)*.
And they come and say to
Rebbe, Melech HaMoshiach,
Why [do] the talmidim of the
Perushim and the talmidim
of Yochanan come with
tzomot, but your talmidim
do not? 19 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, said to them,
Surely the Bnei HaChuppah of
the Choson *(Bridegroom)* are
not able to undergo tzomot
as long as they have the
Choson with them, nu? As
long as they have the Choson
with them, they are not able
to undergo tzomot. 20 But
yamim *(days)* will come when
the Choson is taken away
from them, and then they
will undergo tzomot HaYom
HaHu. 21 No one sews a patch
of unshrunk cloth on an
old garment; otherwise, the
patch will pull away from it,
the new from the old, and
a worse tear results. 22 And
no one puts yayin chadash
(new wine) into old wineskins;
otherwise, the yayin will
burst the wineskins and the
yayin is lost and so are the
wineskins. Instead yayin
chadash *(new wine)* [is put]
into new wineskins.

23 And it came about [that]
on Shabbos, Rebbe, Melech
HaMoshiach was passing
through the grainfields, and
his talmidim began to make

די זאנגען . [כד] און די פרושים האבן געזאגט צו אים: זע ,
ze im tsu gezogt hoben Perushim di un zangen di
look him to said have Pharisees the and corn stalks the

פארוואס טוען זיי אום שבת וואס מען טאר נישט? [כה] און ער זאגט
zogt er un nisht tor men vos Shabbos um zei tuen farvos
says he and not may one what Sabbath on the they doing why

צו זיי : צי האט איר קיינמאל נישט געלייענט, וואס דוד האט געטאן,
geton hot Dovid vos geleient nisht keinmol ir hot tsi zei tsu
done has David what read not never you have them to

ווען ער איז געווען אין נויט , און איז געווען הונגעריק, ער אליין
alein er hungerik geven iz un noit in geven iz er ven
himself he hungry was is and in need in was is he when

און די לייט מיט אים? [כו] ווי ער איז אריינגעגאנגען אין ה׳ס
Hashems in araingegangen iz er vi im mit lait di un
Hashem's in gone in is he how him with people the and

הויז (משכן), ווען אביתר איז געווען כהן גדול, און האט געגעסן
gegesen hot un gadol koyen geven iz Evyatar ven Mishkan hoiz
eaten has and gadol kohen was is Evyatar when tent house

דאס לחם הפנים , וואס קיינער טאר נישט עסן אחוץ די
di achuts esen nisht tor keiner vos haponim lechem dos
the except to eat not permitted no one which HaPanim Lechem the

כהנים , און האט עס אויך געגעבן צו די , וואס זענען געווען מיט אים?
im mit geven zenen vos di tsu gegeben oich es hot un koyanim
him with was are who the to given also it has and kohenim

(שמואל א כא, א-ו.) [כז] און ער האט צו זיי געזאגט: דער שבת איז
iz Shabbos der gezogt zei tsu hot er un a-u cha a Shmuel
is Sabbath the said them to has he and 1-6 21 1st Samuel

באשאפן געווארן צוליב דעם מענטשן, און נישט דער מענטש צוליב דעם
dem tsulib mentsh der nisht un mentshn dem tsulib gevoren bashafen
the for man the not and people the for become created

שבת . [כח] דערפאר איז דער בר אנש אויך האר איבער דעם שבת .
Shabbos dem iber Har oich Enosh Bar der iz derfar Shabbos
Sabbath the over L-rd also of Man Son the is therefore Sabbath

ג און ער איז ווידער אריינגעגאנגען אין שול ; און עס איז דארטן
dorten iz es un shul in araingegangen vider iz er un
there is it and synagogue in entered again is he and

געווען א מענטש, וואס האט געהאט א פארדארטע האנט. [ב] און זיי
zei un hant fardarte a gehat hot vos mentsh a geven
they and hand withered a had has who man a was

האבן געלויערט אויף אים, צי ער וועט אים שבת היילן, כדי זיי
zei kedei heilen Shabbos im vet er tsi im oif geloyert hoben
they so that heal Sabbath him will he him over lie in wait have

זאלן אים אנקלאגן. [ג] און ער זאגט צו דעם מענטשן, וואס האט געהאט די
di gehat hot vos mentshn dem tsu zogt er un onklogen im zolen
the had has who man the to says he and accuse him shall

פארדארטע האנט: שטיי אויף און שטעל דיך אין דער מיטן ! [ד] און
un miten der in dich shtel un oif shtei hant fardarte
and middle of the in yourself place and up stand hand withered

זאגט צו זיי ; צי מעג מען שבת טאן גוטס, אדער טאן שלעכטס?
shlechts ton oder guts ton Shabbos men meg tsi zei tsu zogt
evil do or good do Sabbath one permitted them to says

ראטעווען א נפש , אדער טייטן? זיי אבער האבן געשוויגן. [ה] און
un geshvigen hoben ober zei teiten oder nefesh a rateven
and silent have however they kill or soul a save

[their] way picking the heads of grain. 24 And the Perushim said to him, Look, why are they engaging in what is not mutar *(permissible)* in the Torah on Shabbos? 25 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have you never read in the Tanakh what Dovid HaMelech did when he was in need and he was hungry, he and the ones with him? 26 How he entered into the Beis Hashem during the yamim of Evyatar the Kohen Gadol and the Lechem HaPanim he ate, which to be eaten it is not mutar *(permissible)* except by the Kohanim, and he gave [some] also to the ones with him. 27 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, Shabbos was created for the sake of man and not man for the sake of Shabbos. 28 Therefore, the Bar Enosh is even Adon HaShabbos.

3 And Rebbe, Melech HaMoshiach entered again into the shul. And there was there a man having a withered hand. 2 And they were watching Rebbe, Melech HaMoshiach [to see] if on Shabbos he will heal him, in order that they might accuse him. 3 And he says to the man, the one with the withered hand, Stand up here in the center. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Is it mutar *(permissible)* on Shabbos to do tov or rah, to restore nefesh or to destroy [it]?

ער האט זיך ארומגעקוקט אויף זיי מיט צארן, זייער באטריבט איבער
iber batribt zeier tsorn mit zei oif arumgekukt zich hot er
about grieved very wrath with them on look self has he

דער שטיינהארטקייט פון זייערע הארץ, און זאגט צו דעם מענטשן:
mentshn dem tsu zogt un harts zeiere fun shteinhartkeit der
man the to says and heart their of stone hardness the

שטרעק אויס די האנט! און ער האט זי אויסגעשטרעקט; און זיין האנט
hant zain un oisgeshtrekt zi hot er un hant di ois shtrek
hand his and stretched out it has he and hand the out stretch

איז ווידער געזונט געווארן. ו און די פרושים זענען ארויסגעגאנגען, און
un aroisgegangen zenen Perushim di un gevoren gezunt vider iz
and gone out are Pharisees the and become healthy again is

האבן זיך גלייך באראטן מיט הורדוסנס לייט קעגן
kegen lait Hordosns mit baroten glaich zich hoben
against people Herod's with conferred immediately themselves have

אים, וויאזוי זיי זאלן אים אומברענגען.
umbrengen im zolen zei viazoi im
kill him should they how him

ז און יהושע/ישוע איז אוועקגעגאנגען מיט זיינע תלמידים צום
tsum talmidim zaine mit avekgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
to the disciples his with go away did Yehoshua and

ים , און א גרויסער עולם מענטשן פון גליל האט נאכגעפאלגט; און
un nochgefolgt hot Galil fun mentshn oilem groiser a un yam
and followed has Galilee from people crowd large a and sea

פון יהודה , ח און פון ירושלים , און פון אדום , און פון
fun un Edom fun un Yerushalayim fun un Yehude fun
from and Idumea from and Jerusalem from and Yehudah of

עבר הירדן , און פון ארום צור און צידון , א גרויסע
groise a Tsidon un Tsor arum fun un HaYarden Ever
great a Sidon and Tyre around from and Jordan other side of

מאסע מענטשן, הערנדיק די מעשים, וואס ער האט געטאן, זענען זיי
zei zenen geton hot er vos maisim di herendik mentshn mase
they are done has he which deeds the hearing people mass of

געקומען צו אים, ט און ער האט געזאגט צו זיינע תלמידים, אז א קליין
klein a az talmidim zaine tsu gezogt hot er un im tsu gekumen
small a that disciples his to said has he and him to come

שיפל זאל זיין גרייט פאר אים מחמת דעם המון , כדי מען זאל
zol men kedei hamon dem machmas im far greit zain zol shifel
shall they so that crowd the because of him for ready be shall boat

זיך נישט דרענגען אויף אים; י ווארום ער האט א סך געהיילט,
geheilt sach a hot er vorem im oif drengen nisht zich
healed many a has he because him upon throng not themselves

אזוי אז אלע, וואס האבן געהאט א פלאג , זענען געפאלן אויף אים,
im oif gefalen zenen plog a gehat hoben vos ale az azoi
him upon fell are plague a had have who all that so

כדי אים אנצורירן . יא און די אומריינע גייסטער, ווען זיי האבן
hoben zei ven gaister umreine di un ontsuriren im kedei
have they when spirits unclean the and to touch him so that

אים געזען, זענען אנידערגעפאלן פאר אים, און האבן געשריגן , אזוי צו
tsu azoi geshrigen hoben un im far anidergefalen zenen gezen im
to so shouted have and him before fell down are seen him

זאגן : דו ביסט דער זון פון דער אויבערשטער! יב און ער האט זיי
zei hot er un Oibershter der fun zun der bist du zogen
them has he and Most High the of son the are you say

But they were silent. 5 And
having looked [at] them
with ka'as and having agmat
nefesh *(grief)* at the stubborn
hardness of their levavot,
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to the man, Stretch out
your hand. And the man
stretched it out, and his
hand was restored. 6 And
ofen ort *(immediately)* the
Perushim went out and held
consultation with the party
of Herod against him, as
to how they might destroy
him.
7 And Rebbe, Melech
HaMoshiach with his
talmidim went away to the
lake, and a great multitude
from the Galil and also from
Yehudah followed Rebbe,
Melech HaMoshiach. 8 And
from Yerushalayim and from
Idumea and from the other
side of the Yarden and from
around Tzor-Tzidon area, a
great multitude [followed],
hearing everything that he
was doing, and they came to
Rebbe Melech HaMoshiach.
9 And he said to his talmidim
that a sirah *(boat)* should
stand ready for him, lest
the multitude might crush
him. 10 For he had brought
refuah to many, with the
result that as many as had
afflictions pressed in on
him in order to touch him.
11 And the ruchot hatemeiot
(unclean spirits), whenever
they saw Rebbe, Melech
HaMoshiach, were falling
before him and were crying
out, saying, You are the
Ben HaElohim! 12 And he
sternly rebuked them, lest

שטרענג באפוילן , אז זיי זאלן אים נישט מגלה זיין.
zain megale nisht im zolen zei az bafoilen shtreng
be reveal not him should they that commanded sternly

יג און ער איז ארויפגעשטיגן אויף דעם בארג , און האט גערופן צו
tsu gerufen hot un barg dem oif aroifgeshtigen iz er un
to called has and mountain the on climb up is he and

זיך די , וועלכע ער האט געוואלט; און זיי זענען געקומען צו אים.
im tsu gekumen zenen zei un gevolt hot er velche di zich
him to come are they and wanted has he which the Himself

יד און ער האט באשטימט צוועלף, אז זיי זאלן זיין מיט אים, און
un im mit zain zolen zei az tsvelf bashtimt hot er un
and him with his should they that twelve appointed has he and

כדי ער זאל זיי אוועקשיקן צו דרשענען, טו און צו האבן רשות
reshus hoben tsu un darshenen tsu avekshiken zei zol er kedei
authority have to and preach to send out them shall he so that

ארויסצוטרייבן בייזע גייסטער. טז און האט באשטימט אָט די צוועלף:
tsvelf di ot bashtimt hot un gaister beize aroistsutraiben
twelve the just appointed has and spirits evil to cast out

שמעונען האט ער צוגעזעצט דעם נאמען פעטרוס; יז און יעקב בן
ben Yaakov un Petros nomen dem tsugezetst er hot Shim'onen
son of James and Peter name the attached he has Simon

זבדי , און יוחנן , יעקבס ברודער, און זיי האט ער צוגעזעצט דעם
dem tsugezetst er hot zei un bruder Yaakovs Yochanan un Zavdai
the attached he has them and brother James' John and Zavdai

נאמען בני רגוש , דאס הייסט זין פון דונער ; יח און אנדריי ,
Andrey un duner fun zin heist dos ragosh bnei nomen
Andrew and thunder of sons means this Regesh sons of name

און פיליפוס, און בר-תלמי , און מתתיהו , און תומא, און יעקב
Yaakov un Toma un Mattityahu un Bar-Talmai un Filipos un
James and Toma and Mattityahu and Bar-Talmai and Philip and

בן חלפי , און תדי , און שמעון הקנאי , יט און יהודה
Yehude un HaKanai Shim'on un Thaddaeus un Chalfai ben
Yehudah and the Zealot Simon and Taddai and Chalfai son of

איש-קריות , וועלכער האט אים אויך פארראטן.
farraten oich im hot velcher Ish-K'riot
betrayed also him has which man from Kriot

כ און ער איז אריינגעגאנגען אין א הויז . און עס איז זיך ווידער
vider zich iz es un hoiz a in araingegangen iz er un
again themselves is it and house a in entered is he and

צוזאמענגעקומען א המון מענטשן, אזוי אז זיי האבן אפילו נישט
nisht afile hoben zei az azoi mentshn hamon a tsuzamengekumen
not even have they that so people crowd a come together

געקענט עסן ברויט. כא און ווי זיינע קרובים האבן דאס געהערט,
gehert dos hoben kroivim zaine vi un broit esen gekent
heard this have relatives his when and bread to eat be able

זענען זיי ארויסגעגאנגען אים כאפן , ווארום זיי האבן געזאגט: ער
er gezogt hoben zei vorem chapen im aroisgegangen zei zenen
he said have they because restrain him went out they are

איז אראפ פון זינען. כב און די סופרים, וואס זענען אראפגעקומען פון
fun aropgekumen zenen vos sofrim di un zinen fun arop iz
from come down are who scribes the and mind of out of is

ירושלים , האבן געזאגט: ער האט דעם בעל-זבול ; און דורך דעם
dem durch un Ba'al-Zibbul dem hot er gezogt hoben Yerushalayim
the through and Baal-zibbul the has he said have Jerusalem

they should make him
known.

13 And Rebbe, Melech
HaMoshiach goes up to the
mountain and summons those
whom he wanted, and they
came to him. 14 And Rebbe,
Melech HaMoshiach appointed
and gave smichah to Shneym
Asar *(Twelve)*, whom also he
designated Shlichim, that they
might be with him, and that
he might send them out as his
Shlichim to preach, 15 and to
have samchut *(authority)* to
cast out shedim. 16 And Rebbe,
Melech HaMoshiach appointed
the Shneym Asar: Shim'on, to
whom he gave the name Kefa,
17 And Ya'akov Ben Zavdai
and Yochanan, Ya'akov's
brother. He gave to them
the name Bnei Regesh, *(Sons
of Thunder)*. 18 And Andrew
and Philippos and Bar-Talmai,
and Mattityahu, and T'oma,
and Ya'akov Ben-Chalfai,
and Taddai, and Shim'on the
Zealot, 19 And Yehudah from
K'riot, the one who betrayed
Rebbe, Melech HaMoshiach.

20 And Rebbe, Melech
HaMoshiach goes to his
home shtetl; and again
the multitude assembles,
with the result that they
were not able to have
okhel *(food)*. 21 And when
his own mishpochah heard
of this, they went out to
constrain him. For they
were saying, He is meshuga.
22 And the Sofrim *(Scribes)*,
the ones coming down
from Yerushalayim, were
saying, He is possessed
by Baal-zibbul and by the

שר פון די בייזע גייסטער טרייבט ער ארויס די בייזע גייסטער. כג און ער
er un gaister beize di arois er traibt gaister beize di fun sar
he and spirits evil the out he casts spirits evil the of ruler

האט זיי גערופן צו זיך , און גערעדט צו זיי מיט משלים ;
mesholem mit zei tsu geredt un zich tsu gerufen zei hot
parables with them to spoke and themselves to called them has

וויאזוי קען דער שׂטן ארויסטרייבן דעם שׂטן ? כד און אויב א מלוכה איז
iz meluche a oib un Satan dem aroistraiben Satan der ken viazoi
is kingdom a if and Satan the cast out Satan the can how

צעטיילט קעגן זיך אליין, קען יענע מלוכה נישט האבן קיין קיום .
kiem kein hoben nisht meluche yene ken alein zich kegen tseteilt
existence any have not kingdom that can alone self against divide

כה און אויב א הויז איז צעטיילט קעגן זיך אליין, וועט יענץ הויז
hoiz yents vet alein zich kegen tseteilt iz hoiz a oib un
house that will alone self against divide is house a if and

נישט קענען בלייבן שטיין. כו און אויב דער שׂטן שטייט אויף קעגן
kegen oif shteit Satan der oib un shtein blaiben kenen nisht
against up stands Satan the if and stand remain be able to not

זיך אליין, און איז צעטיילט, קען ער נישט האבן קיין קיום , נאר האט
hot nor kiem kein hoben nisht er ken tseteilt iz un alein zich
has only existence any have not he can divide is and alone self

דעם סוף. כז קיינער קען נישט אריינגיין אין דעם הויז פון דעם גיבור
giber dem fun hoiz dem in araingein nisht ken keiner sof dem
strong man the of house the in go in not can no one end the

און בײַ אים צורויבן די זאכן , אויב ער וועט נישט קודם כל בינדן
binden kol koidem nisht vet er oib zachn di tsuroiben im bai un
tie up all before not will he if things the to rob him with and

דעם גיבור ; און דעמאלט וועט ער אויסרויבן זיין הויז . כח באמת
beemes hoiz zain oisroiben er vet demolt un giber dem
in truth house his plunder he will then and strong man the

זאג איך אייך: אלע זינד וועלן פארגעבן ווערן צו די מענטשנקינדער , און
un mentshnkinder di tsu veren fargeben velen zind ale aich ich zog
and people's children the to to be forgiven will sin all you I tell

די לעסטערונגען, וויפל זיי וועלן לעסטערן ; כט ווער אבער עס
es ober ver lesteren velen zei vifel lesterungen di
it however who blaspheme will they how many blasphemies the

וועט לעסטערן דעם רוח הקודש , דער האט נישט קיין פארגעבונג
fargebung kein nisht hot der Hakoidesh ruach dem lesteren vet
forgiveness any not has that the Holy Spirit the blaspheme will

אויף אייביק , נאר איז חייב אן אייביקע זינד. ל ווייל זיי האבן
hoben zei vail zind eibike an chayev iz nor eibik oif
have they because sin eternal an liable for is but eternity on

געזאגט, אז ער האט אן אומריינעם גייסט.
gaist umreinem an hot er az gezogt
spirit unclean an has he that said

לא און זיין מוטער און זיינע ברידער זענען געקומען, און שטייענדיק
shteiendik un gekumen zenen brider zaine un muter zain un
stand and come have brothers his and mother his and

אינדרויסן האבן זיי געשיקט צו אים, אים צו רופן . לב און עס איז געזעסן
gezesen iz es un rufen tsu im im tsu geshikt zei hoben indroisen
sat is it and call to him him to sent they have outside

ארום אים א המון מענטשן; און מען האט צו אים געזאגט: זע ,
ze gezogt im tsu hot men un mentshn hamon a im arum
look said him to had they and people crowd a him around

Sar HaShedim he casts
out shedim. [23] But having
called them, Rebbe, Melech
HaMoshiach was speaking to
them in meshalim: How can
HaSatan cast out HaSatan?
[24] And if a malchut is divided
against itself, it is not
possible for that malchut
to stand. [25] And if a bais
is divided against itself,
it will not be possible for
that bais to stand. [26] And
if HaSatan has risen up
against himself and is
divided, it is not possible
for him to stand, but his
end has arrived. [27] But
no one is able, having
entered into the house of
the Gibbor to plunder his
possessions, unless first, he
binds HaGibbor, and then
he will plunder the Bayit
HaGibbor. [28] Omein, I say
to you that for everything
— for the averos *(sins)*
and the Chillul Hashem
(Desecration of the Name),
whatever blasphemies they
may utter — the Bnei Adam
will be granted selicha.
[29] But whoever commits
Chillul Hashem gidduf against
the Ruach Hakodesh, can
never have selicha, but is
guilty of a Chet Olam. [30] For
they were saying, He has a
ruach hatumah *(an unclean
spirit)*.
[31] And the Em *(Mother)* of
Rebbe, Melech HaMoshiach
and his achim come and
stand outside and they
sent word to him. [32] And a
multitude was sitting around
him, and they are saying
to him, Hinei! Your Em

דיין מוטער און דיינע ברידער און דיינע שוועסטער זענען אינדרויסן
indroisen zenen shvester daine un brider daine un muter dain
outside are sisters your and brothers your and mother your

און זוכן דיך. לג און ער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווער איז
iz ver gezogt zei tsu entferendik hot er un dich zuchen un
is who said them to answering has he and you seek and

מיין מוטער און מיינע ברידער? לד און האט זיך ארומגעקוקט אויף די ,
di oif arumgekukt zich hot un brider maine un muter main
the on look around self has and brothers my and mother my

וואס זענען געזעסן ארום אים אין א קרייז, און האט געזאגט: זע , מיין
main ze gezogt hot un kraiz a in im arum gezesen zenen vos
my look say did and circle a in him around sitting are who

מוטער און מיינע ברידער! לה וואָרום ווער עס וועט טאן ה׳ס
Hashems ton vet es ver vorem brider maine un muter
Hashem's do will it whoever because brothers my and mother

רצון, דער דאזיקער איז מיין ברודער, און שוועסטער, און מוטער.
muter un shvester un bruder main iz doziker der rotsn
mother and sister and brother my is this that will

ד און ווידער האט ער אנגעהויבן צו לערנען ביים ים ; און עס האט
hot es un yam baim lernen tsu ongehoiben er hot vider un
has it and sea at the teach to begin he has again and

זיך פארזאמלט ביי אים א זייער גרויסער המון מענטשן, אזוי אז
az azoi mentshn hamon groiser zeier a im bai farzamlt zich
that so people crowd large very a him by gather self

ער איז איינגעשטיגן אין א שיפל, און האט זיך אנידערגעזעצט אויפן ים ;
yam oifen anidergezetst zich hot un shifel a in aingeshtigen iz er
sea on the sat down self has and boat a in step in is he

און דער גאנצער המון מענטשן איז געווען ביים ים אויף דער יבשה .
yaboshe der oif yam baim geven iz mentshn hamon gantser der un
dry land the on sea by the was is people crowd whole the and

ב און ער האט זיי געלערנט א סך זאכן מיט משלים , און האט
hot un mesholem mit zachn sach a gelernt zei hot er un
did and parables with things many a taught them did he and

צו זיי געזאגט אין זיין תורה : ג הערט זיך צו: זע , דער זייער
zeier der ze tsu zich hert toire zain in gezogt zei tsu
sower the look to self listen teaching his in spoke them to

איז ארויסגעגאנגען צו פארזייען. ד און עס איז געשען , בשעת דעם
dem beshas geshen iz es un farzeien tsu aroisgegangen iz
the while happened is it and scatter to go out is

זייען זענען אייניקע (זאמען) געפאלן ביים וועג, און די פייגל זענען
zenen feigel di un veg baim gefalen zomen einike zenen zeien
did birds the and way by the fell seeds some are sowing

געקומען און האבן זיי אויפגעגעסן. ה און אנדערע זענען געפאלן אויף
oif gefalen zenen andere un oifgegesen zei hoben un gekumen
on fell are other and eat them did and come

דעם שטייניקן באדן , וואו זיי האבן נישט געהאט קיין סך ערד;
erd sach kein gehat nisht hoben zei vu boden shteiniken dem
earth much any had not have they where ground stony the

און האבן גלייך אויפגעשפראצט צוליבן נישט האבן קיין טיפקייט
tifkeit kein hoben nisht tsulibn oifgeshprotst glaich hoben un
depth any have not since sprout immediately have and

פון ערד ; ו און ווען די זון איז אויפגעגאנגען, זענען זיי פארוועלקט
farvelkt zei zenen oifgegangen iz zun di ven un erd fun
withered they are risen has sun the when and earth of

(Mother)! And your achim
(brothers)! And your achayot
(sisters) are outside looking
for you. 33 And in reply
to them, Rebbe, Melech
HaMoshiach says, Who
is immi? And my achim
(brothers)? 34 And having
looked around at the ones
sitting around him, Rebbe,
Melech HaMoshiach says,
Hinei! Immi and my achim!
35 For whoever does the
ratzon Hashem, this one is
my brother and my sister and
mother.

4 And again Rebbe Melech
HaMoshiach began
to say shiurim *(Torah
talks)* beside the lake.
And a huge multitude
gathered together to
him so that he got into
a sirah *(boat)* on the
lake and sat down. The
whole multitude was by
the lake on the shore.
2 And Rebbe Melech
HaMoshiach was giving
them torah with many
meshalim *(parables)*
and in the shiurim he
said, he was saying to
them: 3 Listen. Hinei!
The Sower went out
to sow [seeds]. 4 And it
came about that when
he went to sow, that
some [seeds] fell beside
the road. And the birds
came and devoured it.
5 And other [seeds] fell
upon the rocky places
where it did not have
much soil, and ofen ort
(immediately) it sprang up
because it did not have
depth of soil. 6 And when

געווארן, און ווייל זיי האבן נישט געהאט קיין ווארצל, זענען זיי
zei zenen vortsel kein gehat nisht hoben zei vail un gevoren
they are root any had not have they because and become

פארדארט געווארן. ז און אנדערע זענען געפאלן צווישן די דערנער, און
un derner di tsvishen gefalen zenen andere un gevoren fardart
and thorns the among fell are others and become dry up

די דערנער זענען אויפגעוואקסן און האבן זיי דערשטיקט, און זיי
zei un dershtikt zei hoben un oifgevaksen zenen derner di
they and choke them have and grow up are thorns the

האבן נישט געגעבן קיין פרוכט. ח און אנדערע זענען געפאלן אויף דער
der oif gefalen zenen andere un frucht kein gegeben nisht hoben
the on fell are others and fruit any given not have

גוטער ערד , און האבן יא געגעבן פרוכט, וואס האט אויפגעשפראצט
oifgeshprotst hot vos frucht gegeben yo hoben un erd guter
sprouted has which fruit given yes have and earth good

און איז געוואקסן; און האבן געברענגט איינס—דרייסיקפאכיק, און איינס
eins un draisikfachik eins gebrengt hoben un gevaksen iz un
one and thirtyfold one yield did and increase is and

זעכציקפאכיק, און איינס—הונדערטפאכיק. ט און ער האט געזאגט: ווער
ver gezogt hot er un hundertfachik eins un zechtsikfachik
who said has he and hundredfold one and sixtyfold

עס האט אויערן צום הערן, דער זאל הערן!
heren zol der heren tsum oiern hot es
hear shall that hear to ears has it

י און ווען ער איז געווען אליין, האבן די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di hoben alein geven iz er ven un
him with was are who the have alone was is he when and

צוזאמען מיט די צוועלף אים געפרעגט וועגן די משלים . יא און ער
er un mesholem di vegen gefregt im tsvelf di mit tsuzamen
he and parables the about asked him twelve the with together

האט צו זיי געזאגט: אייך איז געגעבן געווארן דער סוד פון דעם
dem fun sod der gevoren gegeben iz aich gezogt zei tsu hot
the of mystery the become given is you said them to has

קעניגרייך פון ה׳ ; צו יענע אבער אינדרויסן ווערט אלץ געטאן אין
in geton alts vert indroisen ober yene tsu Hashem fun kenigraich
in done all is outside however those to Hashem of kingdom

משלים ; יב כדי
kedei mesholem
so that parables

קוקנדיק זאלן זיי קוקן און נישט זען,
zen nisht un kuken zei zolen kukendik
see not and look they shall looking

און הערנדיק זאלן זיי הערן און נישט באנעמען ;
banemen nisht un heren zei zolen herendik un
understand not and hear they shall on hearing and

טאמער וועלן זיי תשובה טאן
ton tshuve zei velen tomer
do repentance they will lest

און עס וועט זיי פארגעבן ווערן. (ישעיהו ו, ט-י.)
t-i u Yeshayah veren fargeben zei vet es un
9-10 6 Yeshayah to be forgiven them will it and

יג און זאגט צו זיי : איר פארשטייט נישט דאס דאזיקע משל , און
un moshal dozike dos nisht farshteit ir zei tsu zogt un
and parable these the not understand you them to says and

the shemesh rose, it was
scorched and, because it
did not have a shoresh
(root), it withered. 7 And
other seed fell among the
thorns, and the thorns
grew up and choked
them, and it did not
yield pri. 8 And other
seed fell into the adamah
tovah *(good ground)* and
it was giving pri *(fruit)*,
rising up and growing,
thirty, sixty, and one
hundredfold. 9 And Rebbe,
Melech HaMoshiach
was saying, He who has
ears to hear, let him
hear.

10 And when he was
alone, the Shneym Asar
were asking him for a
hezber *(explanation)* of
the meshalim *(parables)*.
11 And he was saying to
them, To you the raz
(secret) of the Malchut
Hashem has been given.
But to the outsiders,
everything remains in
meshalim, 12 In order that
YIRU they may see and
not have daas, VSHIMU
they may hear and not
have binah, lest they
should turn and they
should receive refuah
and selicha. 13 And Rebbe
Melech HaMoshiach
says to them, Do you
not have daas of the
meaning of this mashal?
Then how will you
have binah of all the
meshalim? 14 The one

וויאזוי וועט איר פארשטיין אלע משלים ? יד דער זייער פארזייט דאס
dos farzeit zeier der mesholem ale farshtein ir vet viazoi
the sown their the parables all understand you will how

ווארט. טו און דאס זענען די ביים וועג, וואו דאס ווארט איז געזייעט
gezeiet iz vort dos vu veg baim di zenen dos un vort
sown is word the where road by the the are those and word

געווארן; און ווען זיי האבן עס געהערט, קומט גלייך דער שׂטן ,
Satan der glaich kumt gehert es hoben zei ven un gevoren
Satan the immediately comes heard it have they when and become

און נעמט אוועק דאס ווארט, וואס איז געזייעט געווארן אין זיי . טז און
un zei in gevoren gezeiet iz vos vort dos avek nemt un
and them in been sown is which word the away takes and

אויך אזוי די , וואס זענען געזייעט אויף דעם שטייניקן באדן , וואס,
vos boden shteiniken dem oif gezeiet zenen vos di azoi oich
who ground stony the on sown are which those thus also

ווען זיי האבן געהערט דאס ווארט, נעמען עס גלייך אָן
on glaich es nemen vort dos gehert hoben zei ven
without immediately it take word the heard have they when

מיט שמחה; יז און האבן נישט קיין ווארצל אין זיך, נאר זענען בלויז אויף א
a oif bloiz zenen nor zich in vortsel kein nisht hoben un simcha mit
a on only are but self in root any not have and joy with

געוויסע צייט; קומט אבער א צרה אדער רדיפה צוליב
tsulib redife oder tsore a ober kumt tsait gevise
on account of persecution or tribulation a however comes time specific

דעם ווארט, שטרויכלען זיי באלד. יח און אנדערע זענען די , וואס
vos di zenen andere un bald zei shtroichlen vort dem
who those are others and soon they stumble word the

זענען געזייעט צווישן דערנער; זיי זענען עס וואס האבן געהערט
gehert hoben vos es zenen zei derner tsvishen gezeiet zenen
heard have who the ones are they thorns among sown are

דאס ווארט; יט און די זארגן פון דער וועלט און די פארפירערישקייט
farfirerishkeit di un velt der fun zorgen di un vort dos
deception the and world the of worry the and word the

פון רייכטום, און די תאוות נאך אנדערע זאכן דרינגען אריין און
un arain dringen zachn andere noch taives di un raichtum fun
and in penetrate things other after lusts the and riches of

דערשטיקן דאס ווארט, און עס בלייבט אָן פירות. כ און יענע
yene un peires on blaibt es un vort dos dershtiken
those and fruit without remains it and word the choke

זענען עס וואס זענען געזייעט געווארן אויף דער גוטער ערד ; וואס
vos erd guter der oif gevoren gezeiet zenen vos es zenen
who earth good the on been sown are who the ones are

הערן דאס ווארט, און נעמען עס אָן , און ברענגען פרוכט, איינער
einer frucht brengen un on es nemen un vort dos heren
one fruit bring and without it accept and word that hear

דרייסיקפאכיק, און איינער זעכציקפאכיק, און איינער הונדערטפאכיק.
hundertfachik einer un zechtsikfachik einer un draisikfachik
hundredfold one and sixtyfold one and thirtyfold

כא און ער האט צו זיי געזאגט: צי קומט דען דאס ליכט, כדי
kedei licht dos den kumt tsi gezogt zei tsu hot er un
so that light the then comes said them to has he and

געשטעלט צו ווערן אונטער א מאסשעפל , אדער אונטערן בעט?
bet untern oder mosshefl a unter veren tsu geshtelt
bed under or measuring basket a under be to placed

sowing sows the dvar
Hashem. 15 And these
are the ones beside the
road where the dvar
Hashem is sown. And
when they hear it, ofen
ort HaSatan comes and
takes the dvar that has
been sown in them.
16 And these are the ones
sown upon the rocky
places: when they hear
the dvar, ofen ort with
simcha they receive
it. 17 Yet they do not
have a shoresh *(root)*
in themselves but are
transitory; then when
ES TZARAH comes or
redifah *(persecution)* on
account of the dvar,
ofen ort they fall away,
they become shmad.
18 And others are the
ones sown among thorns.
These are the ones
having heard the dvar,
19 and the worries of
the Olam Hazeh and
the seduction of ashires
(riches) and the desires
for other things come
in and choke the dvar
Hashem and it does not
bear pri. 20 And these
are the ones sown upon
adamah tovah: they hear
the dvar Hashem and
are mekabel *(receive)* the
dvar Hashem and bear
pri, thirty, sixty and one
hundredfold.

21 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying to
them, Surely a menorah is
not brought out in order
that it may be put under

ניין , נאר כדי עס זאל געשטעלט ווערן אויף דעם לייכטער . כב ווארום
vorem laichter dem oif veren geshtelt zol es kedei nor nein
because lampstand the on to be placed shall it so that but no

קיין זאך איז נישט פארבארגן, אחוץ כדי אנטפלעקט צו ווערן ;
veren tsu antplekt kedei achuts farborgen nisht iz zach kein
become to revealed so that except hidden not is thing any

און קיין זאך איז נישט פארהוילן געווארן, וואס וועט נישט מפורסם
mefursem nisht vet vos gevoren farhoilen nisht iz zach kein un
widely known not will which been hidden not is thing any and

ווערן . כג אויב עמיצער האט אויערן צום הערן, זאל ער הערן! כד און
un heren er zol heren tsum oiern hot emitser oib veren
and hear he shall hear to ears has someone if become

ער האט צו זיי געזאגט: גיט אכטונג , וואס איר הערט! מיט וואס פאר
far vos mit hert ir vos achtung git gezogt zei tsu hot er
for what with hear you what attention give said them to has he

א מאס איר מעסט , וועט אייך געמאסטן ווערן, און עס וועט אייך נאך
noch aich vet es un veren gemosten aich vet mest ir mos a
more you will it and to be measured you will measure you measure a

צוגעגעבן ווערן א צולאג . כה ווארום ווער עס האט, דעם וועט
vet dem hot es ver vorem tsulog a veren tsugegeben
will that one has it who because supplement a to be given

געגעבן ווערן; און ווער עס האט נישט, פון דעם וועט אוועקגענומען
avekgenumen vet dem fun nisht hot es ver un veren gegeben
taken away will that one of not has it who and to be given

ווערן אפילו דאס, וואס ער האט יא . כו און ער האט געזאגט: אזוי אָ איז
iz o azoi gezogt hot er un yo hot er vos dos afile veren
is o so said has he and yes has he which that even to be

דאס קעניגרייך פון ה׳ , ווי א מענטש וואלט געווארפן דעם זאמען
zomen dem gevorfen volt mentsh a vi Hashem fun kenigraich dos
seeds the throw would man a as Hashem of kingdom the

אויף דער ערד , כז און ליגט זיך שלאפן און שטייט אויף, ביינאכט און
un bainacht oif shteit un shlofen zich leigt un erd der oif
and by night up stands and sleep self goes and earth the on

בייטאג, און דער זאמען שפראצט ארויס און וואקסט אויף, אָן זיין
zain on oif vakst un arois shprotst zomen der un baitog
his without up grow and out sprout seeds the and by day

וויסן וויאזוי. כח פון זיך אליין ברענגט די ערד ארויס פירות; צום
tsum peires arois erd di brengt alein zich fun viazoi visen
to the fruit forth earth the brings alone self from how knowing

ערשט דאס גראז, דערנאך די זאנג, נאך דעם פולן ווייץ אין דער זאנג.
zang der in veits fuln dem noch zang di dernoch groz dos ersht
stalk the in wheat full that after stalk the then grass the first

כט ווען אבער די פרוכט דערלאזט עס, שיקט ער גלייך דעם
dem glaich er shikt es derlozt frucht di ober ven
the immediately he sends it allows fruit the however when

סערפ אהין, ווייל די שניט צייט איז שוין אנגעקומען.
ongekumen shoin iz tsait shnit di vail ahin serp
came already has time harvest the because there sickle

ל און ער האט געזאגט: וויאזוי זאלן מיר פארגלייכן דאס קעניגרייך פון
fun kenigraich dos farglaichen mir zolen viazoi gezogt hot er un
of kingdom the compare we shall how said has he and

ה׳ , אדער אין וואס פאר א משל זאלן מיר עס לייגן ? לא ווי עס איז ווי
vi iz es leigen es mir zolen moshal a far vos in oder Hashem
like is it place it we shall parable a for what in or Hashem

a measuring bucket or
under the couch? Rather,
is it not brought out that
it may be placed on the
shulchan? 22 For there
is not [anything] nistar
except that it may be made
nikar nor has it become
concealed but that it may
come into [the] open.
23 If anyone has ears to
hear, let him hear. 24 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
was saying to them, Pay
attention! By what measure
you measure, it will be
measured to you, and still
more will be added to
you. 25 For whoever has, it
will be given to him, and
whoever does not have,
even what he has will be
taken away from him. 26 And
he was saying, Thus is the
Malchut Hashem: like a
man who casts seed upon
the soil, 27 And goes to
sleep blailah *(at night)* and
arises byom *(at day)*, and
the seed sprouts up and
grows in such a way that
he does not have daas of
how it does so. 28 On its
own, the soil bears pri:
first the blade, then a head
of grain, then full wheat
in the head. 29 But when
the crop is ripe, ofen ort
(immediately) he puts forth
the MAGGAL, KI VASHAL
KATZIR *(sickle, for the harvest
is ripe)*.

30 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying, To
what should we compare
the Malchut Hashem or
by what mashal *(parable)*

א זענעפט קערנדל, וואס , ווען עס איז פארזייט אין דער ערד , הגם
hagam erd der in farzeit iz es ven vos kerendel zeneft a
although earth the in sown is it when which seed mustard a

עס איז דאס קלענסטע פון אלע זריעות, לב דאך ווען עס איז פארזייט,
farzeit iz es ven doch zries ale fun klenste dos iz es
sown is it when yet seeds all of smallest the is it

וואקסט עס אויף און ווערט גרעסער ווי אלע גארטן געוויקסן, און
un geviksn gorten ale vi greser vert un oif es vakst
and plants garden all than greater becomes and up it grows

גיט ארויס גרויסע צווייגן , אז אונטער זיין שאטן קענען די פייגל פון
fun feigel di kenen shoten zain unter az tsvaign groise arois git
of birds the can shade its under that branches great out gives

הימל וואוינען.
voinen himel
dwell heaven

לג און מיט א סך אזעלכע משלים האט ער צו זיי גערעדט
geredt zei tsu er hot mesholem azelche sach a mit un
speak them to he did parables such many a with and

דאס ווארט, לויט ווי זיי זיי זענען געווען בכוח צו
tsu bekoiech geven zenen zei zei vi loit vort dos
to able were are they the way as according to word the

הערן; לד און אָן א משל האט ער צו זיי נישט גערעדט; און
un geredt nisht zei tsu er hot moshal a on un heren
and spoke not them to he has parable a without and hear

איז ער געווען מיט זיינע תלמידים אליין, האט ער זיי אלץ
alts zei er hot alein talmidim zaine mit geven er iz
everything them he has alone disciples his with was he is

אויסגעלייגט.
oisgeleigt
explained

לה און יענעם טאג, ווען עס איז געווארן אוונט , האט ער צו זיי
zei tsu er hot ovent gevoren iz es ven tog yenem un
them to he has evening become is it when day that and

געזאגט: לאמיר אריבערפארן אויף דער אנדערער זייט ים . לו און
un yam zait anderer der oif ariberforen lomir gezogt
and sea side of other the on cross over let us said

זיי האבן געלאזט דעם המון מענטשן גיין , און האבן אים מיטגענומען,
mitgenumen im hoben un gein mentshn hamon dem gelozt hoben zei
take along him did and go people crowd the let have they

אזוי ווי ער איז געווען, אינם שיפל; און נאך אנדערע שיפלעך זענען
zenen shiflech andere noch un shifel inem geven iz er vi azoi
are boats other yet and boat in the was is he as so

געווען מיט אים. לז און עס הויבט זיך אויף א גרויסער שטורעמווינט,
shturemvint groiser a oif zich hoibt es un im mit geven
windstorm great a up self begin it and him with was

און די כוואליעס האבן זיך געווארפן אויפן שיפל, אזוי אז דאס
dos az azoi shifel oifen gevorfen zich hoben chvalyes di un
the that so boat on the toss self have waves the and

שיפל האט זיך שוין געהאט כמעט אנגעפילט. לח און ער אליין
alein er un ongefilt kimat gehat shoin zich hot shifel
himself he and filled almost had already self has boat

איז געווען אין דעם הינטערן טייל, שלאפנדיק אויף דעם קישן ; און
un kishen dem oif shlofendik teil hintern dem in geven iz
and cushion the on sleeping part back the in was is

may we present it? 31 The
Malchut Hashem is like
a mustard seed, which,
when it is sown on the soil,
is smaller [than] all the
seeds on the earth: 32 But
when it is sown, it grows
up and becomes greater
[than] all the plants of the
garden and puts forth large
branches, so that the OPH
HASHOMAYIM can nest under
its shade.

33 And with many such
meshalim, Rebbe, Melech
Hamoshiach was speaking
to them the dvar Hashem
as they were able to
hear. 34 But apart from
meshalim, Rebbe, Melech
HaMoshiach was not speaking
to them. Only privately, in a
yechidus, was Rebbe Melech
HaMoshiach explaining
everything to his own
talmidim.

35 And on that day, when
erev had come, Rebbe
Melech HaMoshiach says
to them, Let us go over
to the other side of the
lake. 36 And leaving the
multitude, they took Rebbe,
Melech HaMoshiach, just
as he was, in the sirah
(boat), and other sirot
(boats) were with him.
37 And there arose a
fierce gale of wind and
the waves were beating
against the sirah *(boat)*,
so that it was already
filling up. 38 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was in
the stern on the cushion
sleeping, and they woke
him up, and they say

זיי וועקן אים אויף און זאגן צו אים: רבי , עס ארט דיך גארנישט,
gornisht dich art es Rebbe im tsu zogen un oif im veken zei
nothing you bothers it Rebbe him to say and up him wake they

אז מיר קומען אום? [לט] און ער איז אויפגעשטאנען, האט אנגעשריגן
ongeshrigen hot oifgeshtanen iz er un um kumen mir az
rebuked has stand up again is he and die come we that

דעם ווינט און געזאגט צום ים : שווייג , זיי שטיל! און דער ווינט
vint der un shtil zai shvaig yam tsum gezogt un vint dem
wind the and quiet be be silent sea to the said and wind the

האט אויפגעהערט, און עס איז געווארן א גרויסע שטילקייט. [מ] און
un shtilkeit groise a gevoren iz es un oifgehert hot
and quietness great a become is it and cease did

ער האט צו זיי געזאגט: וואס זענט איר אזוי שרעקעוודיק? ווי , איר
ir vi shrekevdik azoi ir zent vos gezogt zei tsu hot er
you like frightened so you are why said them to has he

האט נאך אלץ נישט קיין גלויבן ? [מא] און זיי האבן זיך געפארכטן
geforchten zich hoben zei un gloiben kein nisht alts noch hot
afraid self have they and faith any not all still have

מיט א גרויסער פורכט, און האבן געזאגט איינס צום אנדערן: ווער
ver andern tsum eins gezogt hoben un forcht groiser a mit
who other to the one said have and fear great a with

איז ער דאך , אז סאי דער ווינט סאי דער ים געהארכן אים?
im gehorchen yam der sai vint der sai az doch er iz
him obeys sea the also wind the also that after all he is

ה
און זיי זענען געקומען אויף דער אנדערער זייט ים , אין דעם
dem in yam zait anderer der oif gekumen zenen zei un
the in sea side other the on come are they and

לאנד פון די געראסענער, [ב] און ווען ער איז ארויסגעשטיגן אויס
ois aroisgeshtigen iz er ven un Gerasenes di fun land
out step out is he when and Gerasenes the of land

דעם שיפל, איז אים גלייך אנטקעגנגעקומען פון די קברים ארויס
arois kvorim di fun antkegengekumen glaich im iz shifel dem
out graves the from met coming immediately him is boat the

א מענטש מיט אן אומריינעם גייסט, [ג] וואס האט געהאט זיין וואוינונג
voinung zain gehat hot vos gaist umreinem an mit mentsh a
dwelling his had has who spirit unclean an with man a

אין די קברים, און קיינער האט אים שוין מער נישט געקענט בינדן ,
binden gekent nisht mer shoin im hot keiner un kvorim di in
tie up be able not more by now him has no one and graves the in

אפילו נישט מיט קיין קייט ; [ד] ווייל א סך מאל האט מען אים
im men hot mol sach a vail keit kein mit nisht afile
him they has times many a because chain any with not even

געבונדן מיט פענטעס און מיט קייטן, און ער האט די קייטן צעריסן
tserisn keitn di hot er un keitn mit un pentes mit gebunden
tear off chains the did he and chains with and shackles with bound

און די פענטעס צעריבן, און קיינער האט אים נישט געקענט בייקומען.
baikumen gekent nisht im hot keiner un tseriben pentes di un
overcome be able not him has no one and break shackles the and

[ה] און תמיד , טאג און נאכט, איז ער געווען צווישן די קברים און אויף
oif un kvorim di tsvishen geven er iz nacht un tog tomed un
on and graves the among was he is night and day always and

די בערג , שרייענדיק און שלאגנדיק זיך מיט שטיינער. [ו] און ווי ער
er vi un shteiner mit zich shlogendik un shraiendik berg di
he as and stones with self beating and shouting hillside the

to him, Rebbe, does it
not matter to you that
we are perishing? 39 And
having been awakened,
Rebbe Melech HaMoshiach
rebuked the wind, and
he spoke to the lake,
Sha! Be still! And there
was a great calm. 40 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, Why do
you have morech lev
(cowardliness)? Do you
still not have emunah?
41 And they were afraid
with a terrible pachad
(terror), and they were
saying to one another,
Who then is this that even
the wind and the sea obey
him?

5 And they came to
the other side of the
lake, to the country of the
Gerasenes. 2 And as soon as
Rebbe Melech HaMoshiach
stepped out of the sirah
(boat), ofen ort *(immediately)*,
a man with a ruach hatumah
from the kevarim *(tombs)*
of the burial caves met
him. 3 This man had *(his)*
dwelling among the kevarim.
And no one could keep him
tied any longer, even with
sharsherot *(chains, fetters)*;
4 Because often he had been
bound with shackles and
the shackles had been torn
apart by him, and no one
had the koach *(power)* to
subdue him. 5 And constantly,
yomam valailah *(day and
night)*, among the kevarim
and in the mountains, he
was crying out and beating
himself with stones. 6 And,

האט דערזען יהושען/ישוען פונדערווייטנס , איז ער געלאפן
gelofen er iz fundervaitns Yeshuan/Yehoshuan derzen hot
run he is from a distance Yehoshua caught sight of has

און האט זיך געבוקט פאר אים; ז און האט א געשריי געטאן מיט א
a mit geton geshrei a hot un im far gebukt zich hot un
a with done scream a has and him before bowed self has and

הויך קול , און געזאגט: וואס האב איך מיט דיר, יהושע/ישוע , דו
du Yeshua/Yehoshua dir mit ich hob vos gezogt un kol hoich
you Yehoshua you with I have what said and voice loud

זון פון דער אויבערשטער? איך באשווער דיך ביי ה׳ , דו זאלסט
zolst du Hashem bai dich bashver ich Oibershter der fun zun
you shall you Hashem by you adjure I Most High the of son

מיך נישט פייניקן ! ח ווארום ער האט צו אים געזאגט: דו אומריינער
umreiner du gezogt im tsu hot er vorem painiken nisht mich
unclean you said him to has he because to torment not me

גייסט, גיי ארויס פון דעם מענטשן! ט און ער האט אים געפרעגט: וואס
vos gefregt im hot er un mentshn dem fun arois gei gaist
what asked him has he and man the of out go spirit

פאר א נאמען האסטו ? און ער האט צו אים געזאגט: מיין נאמען איז
iz nomen main gezogt im tsu hot er un hostu nomen a far
is name my said him to has he and you have name a for

לעגיאן, ווייל מיר זענען א סך . י און ער האט אים פיל געבעטן,
gebeten fil im hot er un sach a zenen mir vail Legion
begged much him has he and many a are we because Legion

אז ער זאל זיי נישט ארויסשיקן פון דעם לאנד . יא און דארט ביים
baim dort un land dem fun aroisshiken nisht zei zol er az
at the there and country the of send out not them shall he that

בארג האט זיך געפאשעט א גרויסע סטאדע חזירים . יב און זיי
zei un chazeirem stade groise a gepashet zich hot barg
they and swine herd great a grazing self has hillside

האבן אים געבעטן, אזוי צו זאגן : שיק אונדז צו די חזירים , כדי
kedei chazeirem di tsu undz shik zogen tsu azoi gebeten im hoben
so that swine the to us send say to so begged him have

מיר זאלן אריינגיין אין זיי ! יג און ער האט זיי געגעבן רשות .
reshus gegeben zei hot er un zei in araingein zolen mir
permission given them has he and them in go in should we

און די אומריינע גייסטער זענען ארויסגעגאנגען, און זענען אריין אין די
di in arain zenen un aroisgegangen zenen gaister umreine di un
the into go are and go out are spirits unclean the and

חזירים ; און די סטאדע האט זיך א ריס געטאן פון דעם
dem fun geton ris a zich hot stade di un chazeirem
the from done tear a themselves did herd the and swine

אראפהענגענדיקן פעלדזן אין ים אריין, אן ערך צוויי טויזנט , און
un toizent tsvei erech an arain yam in feldzn arophengendiken
and thousand two about an into sea in cliff steep

זענען דערשטיקט געווארן אין ים . יד און די וואס האבן זיי געפאשעט
gepashet zei hoben vos di un yam in gevoren dershtikt zenen
grazing them have who the and sea in become drowned were

זענען אנטלאפן, און האבן עס דערציילט אין דער שטאט, און אויפן
oifen un shtot der in dertseilt es hoben un antlofen zenen
on the and city the in report it have and run away did

לאנד . און מען איז געקומען זען וואס עס איז פארגעקומען. טו און
un forgekumen iz es vos zen gekumen iz men un land
and occur is it what to see come is they and country

having seen Rebbe, Melech
HaMoshiach from afar, he
ran and fell down before
him. 7 And having cried out
with a kol gadol *(loud voice)*,
he says, Mah lanu valach,
Yehoshua, Ben HaElohim
HaElyon? I implore you by
Hashem, [do] not torment
me. 8 For Rebbe, Melech
HaMoshiach had been saying
to him, Come out of the
man, ruach hatumah *(unclean
spirit)*! 9 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was questioning
him, saying, What is your
name? And he says to him,
Legion [is] my name, for we
are many! 10 And he begged
Rebbe Melech HaMoshiach
again and again not to
exorcise him and banish
him from that place. 11 Now
there was a large herd of
chazirim feeding nearby on
the hillside. 12 And they *(the
ruchot hatemeiot, the shedim)*
implored Rebbe, Melech
HaMoshiach, saying, Send
us into the chazirim, so
that we may go into them.
13 And he permitted them.
And having come out, the
ruchot hatemeiot entered
into the chazirim. And the
herd of chazirim rushed
down the slope into the lake,
and there were about two
thousand of them, and they
were drowned in the lake.
14 And the herdsmen feeding
them fled and reported
it in the village and in
the sadot *(fields)*, and the
people came to see what
had come to pass. 15 And
they come to Yehoshua, and
they see the one that had

זיי קומען צו יהושען/ישוען , און זען דעם באזעסענעם, וואס האט
hot vos bazesenem dem zen un Yeshuan/Yehoshuan tsu kumen zei
has who demoniac the see and Yehoshua to come they

געהאט דעם לעגיאן, זיצן אנגעטאן און ביים קלארן פארשטאנד ;
farshtand klorn baim un ongeton zitsen Legion dem gehat
understanding clear with a and dressed sitting Legion the had

און זיי האבן זיך געפארכטן. טז און די , וואס האבן עס געזען, האבן
hoben gezen es hoben vos di un geforchten zich hoben zei un
have see it did who those and afraid self have they and

זיי דערציילט וויאזוי עס איז געשען מיט דעם באזעסענעם, און וועגן
vegen un bazesenem dem mit geshen iz es viazoi dertseilt zei
about and demoniac the with happened is it how report them

די חזירים . יז און זיי האבן אנגעהויבן אים צו בעטן, אז ער זאל
zol er az beten tsu im ongehoiben hoben zei un chazeirem di
shall he that ask to him begun have they and swine the

אוועקגיין פון זייערע גרענעצן. יח און ווען ער איז איינגעשטיגן אין דעם
dem in aingeshtigen iz er ven un grenetsn zeiere fun avekgein
the in step in is he when and borders their from go away

שיפל, האט אים דער , וואס איז געווען באזעסן געבעטן, אז ער זאל
zol er az gebeten bazesen geven iz vos der im hot shifel
shall he that begged possessed was is who the one him did boat

מיט אים בלייבן. יט און ער האט אים נישט געלאזט , נאר זאגט צו אים:
im tsu zogt nor gelozt nisht im hot er un blaiben im mit
him to says but permitted not him has he and remain him with

גיי אהיים צו די דייניקע , און דערצייל זיי וואס פאר א גרויסע זאכן
zachn groise a far vos zei dertseil un dainike di tsu aheim gei
things great a kind what them relate and your own the to home go

דער האר האט דיר געטאן, און ווי ער האט זיך אויף דיר מרחם
merachem dir oif zich hot er vi un geton dir hot Har der
mercy on you on self has he how and done you has L-rd the

געווען! כ און ער איז אוועקגעגאנגען, און האט אנגעהויבן אויסצורופן אין
in oistsurufen ongehoiben hot un avekgegangen iz er un geven
in call out begun has and went away is he and was

דעקאפאליס אלץ, וואס יהושע/ישוע האט פאר אים געטאן; און אלע
ale un geton im far hot Yeshua/Yehoshua vos alts Dekapolis
all and done him for has Yehoshua that all Decapolis

האבן זיך געוואונדערט.
gevundert zich hoben
amazed self have

כא און ווען יהושע/ישוע האט זיך ווידער אריבערגעשיפט אינם
inem aribergeshift vider zich hot Yeshua/Yehoshua ven un
in the sailed over again self has Yehoshua when and

שיפל אויף יענער זייט, האט זיך ביי אים פארזאמלט א גרויסער
groiser a farzamlt im bai zich hot zait yener oif shifel
great a gathered him by themselves has side the other on boat

המון מענטשן; און ער איז געווען ביים ים . כב און עס קומט איינער
einer kumt es un yam baim geven iz er un mentshn hamon
one comes it and sea by the was is he and people crowd of

פון די גבאים פון דער שול , יאיר האט ער געהייסן, און זענדיק
zeendik un geheisen er hot Yair shul der fun gaboyem di fun
seeing and called he has Yair synagogue the of Gaboyem the of

אים, פאלט ער אנידער פאר זיינע פיס, כג און בעט אים זייער פיל , אזוי
azoi fil zeier im bet un fis zaine far anider er falt im
so much very him begs and feet his before down he falls him

been possessed by the shed sitting, clothed and in his right mind the very one having had the Legion! And they were afraid. [16] And the edei reiyah *(eyewitnesses)* of what had happened to the man possessed by shedim and of what had happened to the chazirim reported it. [17] Then they began to implore Rebbe, Melech HaMoshiach to depart from their region. [18] And as Rebbe Melech HaMoshiach was stepping into the sirah *(boat)*, the one who had been possessed by shedim was imploring him that he might accompany him. [19] And Rebbe, Melech HaMoshiach did not permit him, but says to him, Go home to your people and report to them everything that Hashem has done for you and [that] Hashem had rachamim *(mercy)* upon you. [20] And the man left and began to preach in the Decapolis everything that Rebbe, Melech HaMoshiach had done for him, and everyone was amazed.

[21] And when he had crossed over again in the sirah *(boat)* to the other side, a large multitude gathered together to him, and he was beside the lake. [22] And one of the Roshei Beit HaKnesset comes name of Ya'ir and, having seen Rebbe, Melech HaMoshiach, he falls down at his feet, [23] and he begs him earnestly saying, Biti

צו זאגן: מיין טעכטערל האלט ביי יציאת נשמה ; קום לייג
leig kum neshome yetsie bai halt techterl main zogen tsu
lay come soul losing beside holds young daughter my say to

ארויף דיינע הענט אויף איר, כדי זי זאל געראטעוועט ווערן, און
un veren geratevet zol zi kedei ir oif hent daine aroif
and to be saved shall she so that her upon hands your on

לעבן! כד און ער איז געגאנגען מיט אים, און א גרויסער המון מענטשן
mentshn hamon groiser a un im mit gegangen iz er un leben
people crowd great a and him with go has he and live

האט אים נאכגעפאלגט, און אים געשטופט .
geshtumpt im un nochgefolgt im hot
pressed in on him and followed him has

כה און א פרוי , וואס האט געליטן פון א בלוט פלוס צוועלף יאר
yor tsvelf flus blut a fun gelitn hot vos froi a un
years twelve flow blood a of suffered has who woman a and

לאנג, כו און האט זייער פיל געליטן פון א סך דאקטוירים, און
un daktoirim sach a fun gelitn fil zeier hot un lang
and doctors many a from suffered much very has and long

אויסגעגעבן אלץ וואס זי האט געהאט, און עס האט איר גארנישט
gornisht ir hot es un gehat hot zi vos alts oisgegeben
nothing her did it and have did she that all spent

געהאלפן, נאר עס איז איר נאך ערגער געווארן, כז האבנדיק געהערט
gehert hobendik gevoren erger noch ir iz es nor geholfen
heard having become worse even her is it but helped

וועגן יהושען/ישוען , איז זי געקומען צווישן דעם המון מענטשן
mentshn hamon dem tsvishen gekumen zi iz Yeshuan/Yehoshuan vegen
people crowd the among come she is Yehoshua about

פון הינטן , און האט אנגערירט זיין מלבוש . כח ווארום זי האט
hot zi vorem malbesh zain ongerirt hot un hinten fun
did she because garment his touch has and behind of

זיך געטראכט: אויב איך וועל אנרירן בלויז זיינע מלבושים , וועל איך
ich vel malbushem zaine bloiz onriren vel ich oib getracht zich
I will clothing his only touch will I if think self

געהאלפן ווערן! כט און גלייך האט זיך פארטריקנט דער קוואל פון
fun kval der fartriknt zich hot glaich un veren geholfen
of source the wither self did immediately and to be helped

איר בלוט; און זי האט געפילט אין איר קערפער, אז זי איז געהיילט
geheilt iz zi az kerper ir in gefilt hot zi un blut ir
healed is she that body her in feel did she and blood her

געווארן פון דער פלאג . ל און יהושע/ישוע , גלייך ווי ער
er vi glaich Yeshua/Yehoshua un plog der fun gevoren
he as immediately Yehoshua and affliction the of become

האט דערפילט אין זיך אז די קראפט איז פון אים ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen im fun iz kraft di az zich in derfilt hot
went out him from is power the that self in feel has

האט זיך אויסגעדרייט צווישן דעם המון מענטשן, און געזאגט: ווער
ver gezogt un mentshn hamon dem tsvishen oisgedreit zich hot
who said and people crowd the among turned around self did

האט אנגערירט מיינע מלבושים ? לא און זיינע תלמידים האבן צו אים
im tsu hoben talmidim zaine un malbushem maine ongerirt hot
him to have disciples his and clothing my touched has

געזאגט: דו זעסט דער המון דרענגען דיך, און זאגסטו: ווער האט
hot ver zogstu un dich drengen hamon der zest du gezogt
has who you say and you throng crowd the you see you said

(my daughter) is at the
point of mavet. Come
and put your hand on
her that she may receive
refuah and may live. 24 And
Moshiach went with Yair.
And a large multitude
were following him and
they were pressing against
Moshiach.

25 And [there was] an isha
having a flow of dahm for
twelve years. 26 And having
suffered much by many
rofim *(physicians)* and having
spent everything she had,
instead of recovering, her
condition deteriorated. 27 And
having heard about Rebbe,
Melech HaMoshiach, she
came up behind him in the
multitude, and touched
his garment. 28 For she
was saying, If I may touch
even the garment of Rebbe,
Melech HaMoshiach, I
will receive refuah. 29 And
ofen ort the flow of her
dahm was dried up and
she felt in her basar
that she has been given
refuah from the shrekliche
(terrible) machla *(illness)*.
30 And ofen ort Rebbe,
Melech HaMoshiach, having
perceived within himself
that gevurah *(miraculous
power)* had gone forth from
him, turned around in
the crowd and said, Who
touched my garments?
31 And the talmidim of
Rebbe Melech HaMoshiach
were saying to him, You
see the multitude pressing
against you, and you say,
Who touched me? 32 And

מיך אנגערירט? לב און ער האט זיך ארומגעקוקט צו זען זי , וואס האט
hot vos zi zen tsu arumgekukt zich hot er un ongerirt mich
has who her see to look around self did he and touched me

דאס דאזיקע געטאן. לג די פרוי אבער , פארכטנדיק זיך און
un zich forchtendik ober froi di geton dozike dos
and self fearing however woman the done very thing this

ציטערנדיק, ווייל זי האט געוואוסט וואס עס איז מיט איר געשען ,
geshen ir mit iz es vos gevust hot zi vail tsiterendik
happened her with is it what knew did she because trembling

איז געקומען און איז אנידערגעפאלן פאר אים, און האט אים געזאגט
gezogt im hot un im far anidergefalen iz un gekumen iz
said him has and him before fell down is and come is

דעם גאנצן אמת. לד און ער האט צו איר געזאגט: טאכטער, דיין גלויבן
gloiben dain tochter gezogt ir tsu hot er un emes gantsn dem
faith your daughter said her to has he and truth entire the

האט דיר געהאלפן; גיי לשלום , און זיי געזונט פון דיין פלאג !
plog dain fun gezunt zai un lesholem gei geholfen dir hot
affliction your from well be and in peace go helped you has

לה בשעת ער האט נאך גערעדט, קומט מען פון דעם גבאיס הויז ,
hoiz Gabes dem fun men kumt geredt noch hot er beshas
house Gabe's the of they comes speaking still has he while

אזוי צו זאגן : דיין טאכטער איז געשטארבן; וואס באמיסטו
bamistu vos geshtorben iz tochter dain zogen tsu azoi
are you bothering why died has daughter your say to so

נאך דעם רבין ? לו יהושע/ישוע אבער האט נישט געלייגט קיין
kein geleigt nisht hot ober Yeshua/Yehoshua Rebn dem noch
any put not has however Yehoshua Rebbe the still

אכט אויף דעם ווארט וואס איז גערעדט געווארן, נאר האט געזאגט
gezogt hot nor gevoren geredt iz vos vort dem oif acht
said has only become spoken is which word the on heed

צום גבאי: פארכט דיך נישט, גלויב נאר! לז און האט קיינעם נישט
nisht keinem hot un nor gloib nisht dich forcht Gabe tsum
not anyone did and only believe not you fear Gabe to the

געלאזט מיטגיין, אחוץ פעטרוסן, און יעקבן , און יוחנן יעקבס
Yaakovs Yochanan un Yaakovn un Petrosn achuts mitgein gelozt
James' John and James and Peter except go with permit

ברודער. לח און זיי קומען צו דעם גבאיס הויז ; און ער זעט א
a zet er un hoiz Gabes dem tsu kumen zei un bruder
a sees he and house Gabe's the to come they and brother

געטומל , און מען וויינט און קלאגט זייער פיל . לט און אריינגייענדיק
araingeiendik un fil zeier klogt un veint men un getuml
going inside and many very wail and weep they and commotion

זאגט ער צו זיי : וואס טומלט איר און וויינט? דאס קינד
kind dos veint un ir tumlt vos zei tsu er zogt
child the weep and you making commotion why them to he says

איז דאך נישט געשטארבן, עס שלאפט נאר. מ און זיי האבן זיך
zich hoben zei un nor shloft es geshtorben nisht doch iz
self have they and only sleeps it died not after all is

אויסגעלאכט פון אים. ער אבער , נאך דעם ווי ער האט אלע
ale hot er vi dem noch ober er im fun oisgelacht
everyone has he as these still however he him at laughed scornfully

ארויסגעטריבן, נעמט ער דעם פאטער פון דעם קינד און די מוטער, און
un muter di un kind dem fun foter dem er nemt aroisgetriben
and mother the and child the of Father the he takes drive out

Rebbe, Melech HaMoshiach
was looking around to see
the one having done this.
33 Now the isha, BYIRAH
(with fear) and BIRADAH
(trembling), aware of what
had happened to her, came
and fell down before him
and told him the emes
(truth). 34 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to her, Bat
(Daughter), your emunah
has brought you refuah
(healing). Go in shalom and
receive refuah from your
machla.
35 While Rebbe Melech
HaMoshiach was still
speaking, some came from the
Rosh Beit HaKnesset, saying,
Your yaldah is a nifteret
(deceased person); are you
still causing a shter *(bother)*
for the rabbi? 36 But Rebbe,
Melech HaMoshiach, having
overheard what was being
spoken, says to the Rosh Beit
HaKnesset, Do not be afraid;
only have emunah. 37 And
Rebbe Melech HaMoshiach
did not permit anyone to
follow after him, except Kefa
and Ya'akov and Yochanan,
the brother of Ya'akov. 38 And
they come into the bais of
the Rosh Beit HaKnesset, and
Rebbe, Melech HaMoshiach
beheld much commotion and
weeping and loud wailing.
39 And having entered, he
says to them, Why are you
distressed and weeping?
The yaldah is not a nifteret
but is only sleeping. 40 And
they began making leitzonus
(mockery, fun) of him. But
having put everyone out,
Rebbe Melech HaMoshiach

די וואס זענען געווען מיט אים, און גייט אריין וואו דאס קינד איז געווען.
geven iz kind dos vu arain geit un im mit geven zenen vos di
was is child the where into go and him with was are who the

מא און ער האט אנגענומען דאס קינד ביי דער האנט, און האט צו איר
ir tsu hot un hant der bai kind dos ongenumen hot er un
her to has and hand the with child the taken has he and

געזאגט: טליתא קומי! וואס פארטייטשט איז דאס: מיידעלע (איך זאג
zog ich meidele dos iz fartaitsht vos kumi talitha gezogt
tell I little girl this is translated which kumi Tabatha said

דיר) שטיי אויף! מב און דאס מיידעלע איז גלייך אויפגעשטאנען,
oifgeshtanen glaich iz meidele dos un oif shtei dir
stand up again immediately is little girl this and up stand you

און איז ארומגעגאנגען; וואָרום זי איז שוין אלט געווען צוועלף
tsvelf geven alt shoin iz zi vorem arumgegangen iz un
twelve was old already is she because walked around is and

יאר. און זיי זענען תיכף דערשטוינט געווארן מיט א גרויסער
groiser a mit gevoren dershtoint teikef zenen zei un yor
great a with become astonished immediately are they and years

דערשטוינונג. מג און ער האט זיי זייער אנגעזאגט, אז קיינער זאל זיך
zich zol keiner az ongezogt zeier zei hot er un dershtoinung
self shall no one that informed very them has he and amazement

דערפון נישט דערוויסן; און האט געהייסן מען זאל איר געבן צו עסן.
esen tsu geben ir zol men geheisen hot un dervisen nisht derfun
eat to give her shall they ordered has and find out not of it

ו און ער איז פון דארטן אוועקגעגאנגען, און איז געקומען אין זיין
zain in gekumen iz un avekgegangen dorten fun iz er un
his in come is and go away there of is he and

פאטערשטאט אריין; און זיינע תלמידים האבן אים נאכגעפאלגט. ב און
un nochgefolgt im hoben talmidim zaine un arain fotershtot
and follow him have disciples his and into hometown

ווען עס איז געקומען שבת, האט ער אנגעהויבן צו לערנען אין דער
der in lernen tsu ongehoiben er hot Shabbos gekumen iz es ven
the in teach to begin he has Sabbath come is it when

שול; און א סך, ווען זיי האבן אים געהערט, האבן געשטוינט,
geshtoint hoben gehert im hoben zei ven sach a un shul
astounded have heard him have they when many a and synagogue

און געזאגט: פונוואנען קומט צו אים אזעלכעס? און וואס איז דאס פאר
far dos iz vos un azelches im tsu kumt funvanen gezogt un
kind of this is what and such him to comes from where said and

א חכמה, וואס איז אים געגעבן געווארן? און אזעלכע וואונדער געשען
geshen vunder azelche un gevoren gegeben im iz vos chochme a
happened wonders such and been given him is which wisdom a

דורך זיינע הענט! ג צי איז ער דען נישט דער סטאליער, מרימס זון, דער
der zun Miryams stolier der nisht den er iz tsi hent zaine durch
the son Miryams carpenter the not then he is hands his by

ברודער פון יעקב און יוסי און יהודה און שמעון? און צי זענען דען
den zenen tsi un Shim'on un Yehude un Yosi un Yaakov fun bruder
then are and Simon and Yehudah and Yosi and James of brother

נישט זיינע שוועסטער דא ביי אונדז? און זיי האבן געשטרויכלט אין
in geshtroichlt hoben zei un undz bai do shvester zaine nisht
in stumbled have they and us with here sisters his not

אים. ד און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: קיין נביא איז נישט
nisht iz novi kein gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua un im
not is prophet any said them to has Yehoshua and him

takes the Abba of the naarah *(girl)* and the Em and the ones with him, and goes into where the naarah was.
41 And having grasped the hand of the naarah, Moshiach says to her, Talitha Koum, which, being translated, means Little girl, to you I say, arise! 42 And ofen ort the naarah got up and she was walking around. She was twelve years old. And ofen ort they were amazed with great wonder. 43 And he gave orders to them earnestly that no one should have daas of this. And Rebbe, Melech HaMoshiach said to give her some okhel *(food)*.

6 And Rebbe, Melech HaMoshiach came out from there and comes into his shtetl and his talmidim follow him. 2 And Shabbos having come, Rebbe, Melech HaMoshiach began to say shiurim in the shul, and many, listening, were amazed, saying, From where [did] this one get lernen *(Torah learning)*, and what [is] the chochmah *(wisdom)* that has been given to this one? And what gevurot *(mighty deeds)* are being done by his hands? 3 Is not this one the Naggar *(Carpenter)*, Ben Miryam? The brother of Ya'akov, Yosi, Yehuda and Shim'on? And, are not his achayot here with us? And they were taking offense at Rebbe, Melech HaMoshiach. 4 And Rebbe, Melech HaMoshiach was

אָן כבוד אחוץ אין זיין פאטערלאנד און צווישן זיינע קרובים און
un kroivim zaine tsvishen un foterland zain in achuts koved on
and relatives his among and fatherland his in except honor without

אין זיין אייגן הויז. ה און ער האט דארטן נישט געקענט טאן קיין וואונדער,
vunder kein ton gekent nisht dorten hot er un hoiz eigen zain in
wonders any do be able not there has he and house own his in

אויסער וואס ער האט ארויפגעלייגט די הענט אויף אייניקע שלאפע, און
un shlafe einike oif hent di aroifgeleigt hot er vos oiser
and sick ones a few on hands the lay has he that except

זיי געהיילט. ו און ער האט זיך געוואונדערט איבער זייער אומגלויבן.
umgloiben zeier iber gevundert zich hot er un geheilt zei
unbelief their over amazed self has he and healed them

און ער איז ארומגעגאנגען אין די ארומיקע דערפער און האט
hot un derfer arumike di in arumgegangen iz er un
did and towns neighboring the in walking about is he and

געלערנט.
gelernt
teach

ז און ער האט גערופן צו זיך די צוועלף, און האט אנגעהויבן זיי
zei ongehoiben hot un tsvelf di zich tsu gerufen hot er un
them begin did and twelve the self to call did he and

ארויסצושיקן צווייענווייז, און זיי געגעבן מאכט איבער די אומריינע
umreine di iber macht gegeben zei un tsveienveiz aroistsushiken
unclean the over power gave them and two by send out

גייסטער; ח און ער האט זיי באפוילן, אז זיי זאלן נישט מיטנעמען
mitnemen nisht zolen zei az bafoilen zei hot er un gaister
to take along not should they that order them did he and spirits

קיין זאך אויפן וועג, נאר בלויז א שטעקן—נישט קיין ברויט, נישט
nisht broit kein nisht shteken a bloiz nor veg oifen zach kein
not bread any not staff a only but way on the thing any

קיין טייסטער, נישט קיין געלט אין גארטל; ט נאר סאנדאלן זאלן זיי
zei zolen sandaln nor gartel in gelt kein nisht taister kein
they should sandals but belt in money any not purse any

זיך אונטערבינדן, און נישט אנטאן קיין צוויי העמדער. י און האט
hot un hemder tsvei kein onton nisht un unterbinden zich
did and shirts two any put on not and tie themselves

צו זיי געזאגט: וואו נאר איר וועט אריינגיין אין א הויז, זאלט
zolt hoiz a in araingein vet ir nor vu gezogt zei tsu
shall house a in go in will you but where say them to

איר דארט בלייבן ביז איר וועט אוועקגיין פון יענעם ארט. יא און
un ort yenem fun avekgein vet ir biz blaiben dort ir
and place of that from depart will you until remain there you

וועלכעס ארט עס וועט אייך נישט אויפנעמען, און מען וועט אייך נישט
nisht aich vet men un oifnemen nisht aich vet es ort velches
not you will they and receive not you will it place of whatever

הערן וועלן, זאלט איר ביים אוועקגיין פון דארטן אפשאקלען דעם
dem opshoklen dorten fun avekgein baim ir zolt heren velen
the shake off there from going away at the you shall hear want

שטויב פון אונטער אייערע פיס, ווי אן עדות צו זיי. יב און זיי
zei un zei tsu eides an vi fis eiere unter fun shtoib
they and them to witness an as feet your under from dust

זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן, אז מען זאל תשובה
tshuve zol men az oisgerufen hoben un aroisgegangen zenen
repentance should one that proclaim did and gone out are

saying to them, A navi
is not without his kavod,
except in his own shtetl and
among his own mishpochah
and in his own bais. 5 And
he was not able there to
do many nissim *(miracles)*,
except on a few cholim *(sick
people)* he laid *(his)* hands
and administered refuah
(healing) to them. 6 And he
wondered on account of
their lack of emunah. And
he was going around the
shtetlach in a circuit, saying
shiurim.
7 And Rebbe Melech
HaMoshiach summons
the Shneym Asar, and he
began to send them out two
by two, and he was giving
to them samchut [over]
the ruchot hatumah. 8 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
gave directives to them
that they should take
nothing on [the] derech
except a mere walking
stick, not lechem, not a
schnorrer's sack, nor a
money belt; 9 But instead,
to wear sandals, and not
to take an extra bekishe.
10 And he was saying to
them, Wherever you enter
into a bais, stay there
until you leave that area.
11 And whatever place does
not give you the kabbalat
panim *(welcome)*, and does
not listen to you, then,
as you are leaving there,
let it be NIER CHATZNO,
shake off the dust of your
feet, for an edut to them.
12 And having gone out,
they preached that Bnei
Adam should make teshuva.

טאן, יג און האבן ארויסגעטריבן א סך בייזע גייסטער, און געזאלבט א
a gezalbt un gaister beize sach a aroisgetriben hoben un ton
a anointed and spirits evil many a cast out did and do

סך שלאפע מיט אייל, און זיי געהיילט. יד און דער קעניג הורדוס
Hordos kenig der un geheilt zei un eil mit shlafe sach
Herod king the and healed them and oil with sick many

האט געהערט וועגן דעם, (ווארום זיין נאמען איז באקאנט געווארן) און
un gevoren bakant iz nomen zain vorem dem vegen gehert hot
and become known is name his because that about hear did

האט געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מקווה איז אויפגעשטאנען פון
fun oifgeshtanen iz mikveh Yarden der fun Yochanan gezogt hot
from stand up again is mikveh Yarden the of John say did

די טויטע, און דערפאר ווירקן די כוחות אין אים! טו אנדערע אבער
ober andere im in koiches di virken derfar un toite di
however others him in powers the work therefore and dead the

האבן געזאגט, אז ער איז אליהו . און אנדערע האבן געזאגט, אז ער
er az gezogt hoben andere un Eliyahu iz er az gezogt hoben
he that said have others and Eliyahu is he that said have

איז א נביא ווי איינער פון די נביאים . טז און ווען הורדוס האט
hot Hordos ven un neviim di fun einer vi novi a iz
has Herod when and prophets the of one like prophet a is

דאס געהערט, האט ער געזאגט: יוחנן , וועמען איך האב אפגעהאקט
opgehakt hob ich vemen Yochanan gezogt er hot gehert dos
chopped off have I whom John said he has heard this

דעם קאפ, ער איז ווידער אויפגעשטאנען. יז ווארום הורדוס אליין האט
hot alein Hordos vorem oifgeshtanen vider iz er kop dem
had himself Herod because stood up again is he head the

געשיקט און געלאזט כאפן יוחנן , און האט אים געבונדן אין
in gebunden im hot un Yochanan chapen gelozt un geshikt
in bind him did and John capture permitted and sent

תפיסה צוליב הורודיה, דאס ווייב פון פיליפוס זיין ברודער,
bruder zain Filipos fun vaib dos Herodias tsulib tfise
brother his Philip of wife the Herodias on account of prison

ווייל ער האט מיט איר חתונה געהאט. יח ווארום יוחנן האט
hot Yochanan vorem gehat chasene ir mit hot er vail
has John because had marriage her with did he because

געזאגט צו הורדוסן: דו טארסט נישט האבן דיין ברודערס ווייב! יט און
un vaib bruders dain hoben nisht torst du Hordosn tsu gezogt
and wife brother's your have not allowed you Herod to said

הורודיה האט אים פיינט געקריגן, און אים געוואלט טייטן, און האט
hot un teiten gevolt im un gekrign faint im hot Herodias
has and kill wanted him and got hate him did Herodias

נישט געקענט; כ ווייל הורדוס האט זיך געפארכטן פאר יוחנן ,
Yochanan far geforchten zich hot Hordos vail gekent nisht
John before afraid self has Herod because be able not

וויסנדיק אז ער איז אן איש צדיק וקדוש ; און האט אים געשיצט.
geshitst im hot un ukodesh tsadik ish an iz er az visendik
defend him did and and holy righteous man an is he that knowing

און ווען ער האט אים געהערט, איז ער געווען אין גרויס פארלעגנהייט,
farlegenheit grois in geven er iz gehert im hot er ven un
dilemma great in was he is hear him did he when and

און דאך האט ער אים גערן געהערט. כא און ווען עס איז געקומען
gekumen iz es ven un gehert geren im er hot doch un
come is it when and heard gladly him he has yet and

13 And many shedim they
were casting out, and they
were anointing with shemen
many cholim, and they
were administering refuah
to them. 14 And Herod the
king heard of it, for the
name of Yehoshua had
become bavust *(famous)*,
and some were saying,
Yochanan of the tevilah
of teshuva has been made
to stand up alive from
[the] mesim, and for this
reason the nissim *(miracles)*
are at work in him. 15 But
others were saying, It is
Eliyahu HaNavi. Still others
were saying, He is a navi,
like one of the neviim of
old. 16 But when Herod
heard of it, he kept saying,
Yochanan whom I beheaded
has stood up alive from
the mesim! 17 For Herod
himself had sent and had
Yochanan arrested and
bound in the beis hasohar,
on account of Herodias,
the wife of his brother,
Philippos, for he had married
her. 18 But Yochanan was
saying to Herod, It is not
mutar according to the
Torah for you to have
your brother's wife. 19 And
Herodias bore a grudge
against Yochanan and desired
to kill him. But she could
not. 20 For Herod feared
Yochanan, knowing him [to
be] a tzaddik and kadosh,
and Herod was protecting
Yochanan. And when Herod
heard Yochanan, he was
greatly disturbed, and [yet]
gladly Herod was listening
to Yochanan. 21 And, an

א געלעגנהייטלעכער טאג, בשעת הורדוס האט אויף זיין געבוירנטאג
geboirentag zain oif hot Hordos beshas tog gelegenheitlecher a
birthday his on had Herod while day convenient a

געמאכט א סעודה פאר זיינע גרויסע לייט , און די הויכע אפיצירן,
ofitsirn hoiche di un lait groise zaine far sude a gemacht
officers high the and people important his for feast a made

און די חשובסטע מענטשן פון גליל , כב איז די טאכטער
tochter di iz Galil fun mentshn choshuvste di un
daughter the is Galilee of people most prominent the and

פון הורודיה אליין אריינגעקומען און האט געטאנצט, און זי איז
iz zi un getonst hot un araingekumen alein Herodias fun
is she and dance did and come in herself Herodias of

וואוילגעפעלן הורדוסן און זיינע געסט . און דער קעניג האט געזאגט צום
tsum gezogt hot kenig der un gest zaine un Hordosn voilgefelen
to the say did king the and guests his and Herod well pleased

מיידל: בעט פון מיר וואס דו ווילסט נאר, און איך וועל עס דיר געבן!
geben dir es vel ich un nor vilst du vos mir fun bet meidl
give you it will I and only want you what me of ask girl

כג און ער האט איר צוגעשוואוירן: וואס דו וועסט בעטן, וועל איך דיר
dir ich vel beten vest du vos tsugeshvoirn ir hot er un
you I will ask you will you what swear her did he and

געבן , ביז א העלפט פון מיין קעניגרייך. כד און זי איז ארויסגעגאנגען,
aroisgegangen iz zi un kenigraich main fun helft a biz geben
gone out has she and kingdom my of half a up to give

און האט געזאגט צו איר מוטער: וואס זאל איך בעטן? און זי האט
hot zi un beten ich zol vos muter ir tsu gezogt hot un
did she and ask I shall what mother her to say did and

געזאגט: יוחנן פון דער (ירדן) מיקווהס קאפ! כה און זי איז
iz zi un kop mikvehs Yarden der fun Yochanan gezogt
did she and head mikveh's Yarden the of John say

תיכף אריינגעגאנגען גיך צום קעניג, און האט אים געבעטן,
gebeten im hot un kenig tsum gich araingegangen teikef
ask him did and king to the quickly go in immediately

אזוי צו זאגן : איך פארלאנג, אז דו זאלסט מיר איצט געבן קאפ פון
fun kop geben itst mir zolst du az farlang ich zogen tsu azoi
of head give now me you shall you that demand I say to so

יוחנן פון דער (ירדן) מקווה אויף א טעלער! כו און דער קעניג איז
iz kenig der un teler a oif mikveh Yarden der fun Yochanan
is king the and plate a on mikveh Yarden the of John

טרויעריק געווארן, נאר צוליב די שבועות און די געסט האט ער
er hot gest di un shvues di tsulib nor gevoren troierik
he did guests the and oaths the on account of only become grieved

איר נישט געוואלט אפזאגן. כז און דער קעניג האט גלייך געשיקט א
a geshikt glaich hot kenig der un opzogen gevolt nisht ir
a send immediately did king the and reject want not her

לייבוואכמאן, און האט אים באפוילן צו ברענגען זיין קאפ; און ער איז
iz er un kop zain brengen tsu bafoilen im hot un laibvachman
did he and head his bring to order him did and bodyguard

אוועקגעגאנגען און האט אים אפגעהאקט דעם קאפ אין תפיסה, כח און
un tfise in kop dem opgehakt im hot un avekgegangen
and prison in head the chop off him did and go away

געברענגט זיין קאפ אויף א טעלער, און האט אים געגעבן דעם מיידל;
meidl dem gegeben im hot un teler a oif kop zain gebrengt
girl the given him has and plate a on head his brought

opportune day having come,
when Herod, on his yom
huledet *(birthday)*, gave a
mishteh for the court of
his nobles, and the military
commanders, and those
of chashivut *(prominence)*
of the Galil, 22 And when
his daughter entered and
danced, she pleased Herod
and the ones reclining
at the seudah with him.
And the king said to the
girl, Ask me whatever you
wish and I will give [it]
to you. 23 And he made
a shevuah *(oath)* to her
solemnly, Whatever you
ask me, I will give you,
up to half of my Malchut.
24 And having gone out, she
said to her mother, What
should I ask [for]? And
her mother said, The rosh
Yochanan of the tevilah
of teshuva. 25 And having
entered, ofen ort, with haste
before the king, she made
a request, saying, You may
give to me upon a platter
the rosh Yochanan of the
tevilah of teshuva. 26 And
having become very sad,
the king, on account of his
shevuah and on account
of the ones reclining at
the seudah [with him], was
unwilling to refuse her.
27 And, ofen ort, the king
sent an executioner and
commanded him to bring
the rosh Yochanan. And
having left, the executioner
beheaded Yochanan of the
tevilah of teshuva in the
beit hasohar. 28 And he
brought the rosh Yochanan
upon a platter and gave

און דאס מיידל האט אים געגעבן צו איר מוטער. כט און ווען זיינע
zaine ven un muter ir tsu gegeben im hot meidl dos un
his when and mother her to given him has girl the and

תלמידים האבן עס געהערט, זענען זיי געקומען און האבן גענומען זיין
zain genumen hoben un gekumen zei zenen gehert es hoben talmidim
his take did and come they did hear it did disciples

קערפער, און אים געלייגט אין א קבר אריין.
arain keyver a in geleigt im un kerper
into tomb a in put him and body

ל און די שליחים האבן זיך פארזאמלט ביי יהושען/ישוען ;
Yeshuan/Yehoshuan bai farzamlt zich hoben shlichim di un
Yehoshua with gathered self have Shlichim the and

און אים דערציילט אלץ, וואס זיי האבן געטאן, און וואס זיי
zei vos un geton hoben zei vos alts dertseilt im un
they what and done have they which all reported him and

האבן געלערנט. לא און ער האט צו זיי געזאגט: קומט איר אליין אויף
oif alein ir kumt gezogt zei tsu hot er un gelernt hoben
on alone you come said them to did he and taught had

אן איינזאם ארט , און רוט זיך אביסל אפ! ווארום א סך זענען
zenen sach a vorem op abisel zich rut un ort einzam an
were many a because up a little self rests and place of solitary an

געקומען און געגאנגען, אז זיי האבן אפילו נישט געהאט קיין צייט
tsait kein gehat nisht afile hoben zei az gegangen un gekumen
time any have not even did they so that go and come

צו עסן. לב און זיי זענען אוועק אינם שיפל צו אן איינזאם ארט
ort einzam an tsu shifel inem avek zenen zei un esen tsu
place of solitary an to boat in the depart did they and eat to

אליין. לג און מען האט זיי געזען אוועקפארן, און א סך האבן זיי
zei hoben sach a un avekforen gezen zei hot men un alein
they did many a and departing seen them has one and alone

דערקענט, און זענען אהינגעקומען צולויפן צופוס פון אלע שטעט
shtet ale fun tsufus tsuloifen ahingekumen zenen un derkent
cities of all from on foot running come there are and recognize

פאריס פאר זיי . לד און ווען יהושע/ישוע איז אויסגעשטיגן,
oisgeshtigen iz Yeshua/Yehoshua ven un zei far forois
step down did Yehoshua when and them before ahead of

האט ער געזען א גרויסן עולם מענטשן, און האט געהאט אויף זיי גרויס
grois zei oif gehat hot un mentshn oilem groisn a gezen er hot
great them on had has and people crowd great a seen he has

רחמנות , ווייל זיי זענען געווען ווי שאף , וואס האבן נישט קיין
kein nisht hoben vos shof vi geven zenen zei vail rachmones
any not have who sheep as was are they because compassion

פאסטוך ; און ער האט אנגעהויבן זיי א סך צו לערנען. לה און ווען
ven un lernen tsu sach a zei ongehoiben hot er un pastech
when and teach to many a them begin did he and shepherd

עס איז שוין געווארן א שפעטע שעה, זענען זיינע תלמידים צוגעקומען
tsugekumen talmidim zaine zenen sho shpete a gevoren shoin iz es
come over disciples his did hour late a become already is it

צו אים, און האבן געזאגט: דאס איז א מדבריותדיק ארט , און די
di un ort midberyusdik a iz dos gezogt hoben un im tsu
the and place of desert-like a is this say did and him to

שעה איז שוין שפעט; לו לאז זיי אפ, כדי זיי זאלן גיין אין דער
der in gein zolen zei kedei op zei loz shpet shoin iz sho
the in go shall they so that up them let late already is hour

it to the young girl, and the young girl gave it to her mother. 29 And, having heard this, Yochanan's talmidim came and carried away his geviyah *(body)* and placed it in a kever *(grave)*.
30 And the Shlichim gathered together with Rebbe, Melech HaMoshiach and reported to him everything which they did and the torah which they had taught. 31 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Come away a while, you yourselves, for a yechidus in a quiet place for a Shabbaton *(rest from work)*. For there were many coming and going, and they did not even have time for okhel *(food)*. 32 And they departed in the sirah *(boat)* to a secluded place for a yechidus.
33 And the people, recognizing them, saw them departing, and from all the shtetlach they ran there and arrived ahead of them. 34 And having gotten out of the sirah *(boat)*, Rebbe, Melech HaMoshiach saw a large multitude and he had rachmei shomayim *(heavenly mercy)* on them, for they were KATSON ASHER AIN LAHEM ROEH *(like sheep without a shepherd)*, and he began with his torah to teach them many things. 35 And when it was already a late hour, his talmidim came up to him and were saying, This place is desolate and already [it is] late. 36 Send them away, that, having departed to the surrounding farms and shtetlach, they may buy for themselves okhel *(food)*

ארומיקער געגנט און דערפער, און זיך קויפן עפעס צו
tsu epes koifen zich un derfer un gegent arumiker
to something buy themselves and villages and region surrounding

עסן. [לז] ער אבער האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: גיט איר זיי
zei ir git gezogt zei tsu entferendik hot ober er esen
them you give said them to answering has however he eat

צו עסן! און זיי האבן צו אים געזאגט: זאלן מיר גיין איינקויפן ברויט
broit ainkoifen gein mir zolen gezogt im tsu hoben zei un esen tsu
bread and buy go we should say him to did they and eat to

פאר צוויי הונדערט דינרים, און זיי געבן צו עסן? [לח] ער אבער
ober er esen tsu geben zei un dinrim hundert tsvei far
however he eat to give them and denarii hundred two for

האט צו זיי געזאגט: וויפל ברויט האט איר? גייט און זעט. און
un zet un geit ir hot broit vifel gezogt zei tsu hot
and see and go you have bread how much said them to has

דערוויסנדיק זיך, האבן זיי געזאגט: פינף, און צוויי פיש. [לט] און ער האט
hot er un fish tsvei un finf gezogt zei hoben zich dervisendik
did he and fish two and five say they did self finding out

זיי באפוילן, אז אלע זאלן זיך אנידערזעצן חברותאוויז
chbrutaveiz aniderzetsen zich zolen ale az bafoilen zei
in a chavrusa group sit down self should all that order them

אויפן גרינעם גראז. [מ] און זיי האבן זיך אנידערגעזעצט אין
in anidergezetst zich hoben zei un groz grinem oifen
in sat down themselves did they and grass green on the

שורות, צו הונדערט, און צו פופציק. [מא] און ער האט גענומען די פינף
finf di genumen hot er un fuftsik tsu un hundert tsu shures
five the take did he and fifties by and hundreds by lines

ברויט און די צוויי פיש, האט ארויפגעבליקט צום הימל , און געמאכט
gemacht un himel tsum aroifgeblikt hot fish tsvei di un broit
made and heaven to the look up did fish two the and bread

א ברכה , און צעבראכן די ברויטן; און האט זיי געגעבן צו די
di tsu gegeben zei hot un broiten di tsebrochen un broche a
the to give them did and breads the broke and blessing a

תלמידים, כדי זיי זאלן עס לייגן פאר זיי ; אויך די צוויי פיש
fish tsvei di oich zei far leigen es zolen zei kedei talmidim
fish two the also them before put out it should they so that disciples

האט ער אויסגעטיילט צווישן אלע. [מב] און אלע האבן געגעסן און זענען
zenen un gegesen hoben ale un ale tsvishen oisgeteilt er hot
are and eaten have all and all among divide he did

זאט געווארן. [מג] און זיי האבן אויפגעהויבן פון די ברעקלעך
breklech di fun oifgehoiben hoben zei un gevoren zat
broken pieces the from picked up have they and become filled

צוועלף קערב פול, און פון די פיש. [מד] און די , וואס האבן געגעסן
gegesen hoben vos di un fish di fun un ful kerb tsvelf
eaten have who those and fish the from and full baskets twelve

די ברויטן, זענען געווען פינף טויזנט מאן.
man toizent finf geven zenen broiten di
men thousand five was are breads the

[מה] און גלייך האט ער געצוואונגען זיינע תלמידים איינצושטייגן
aintsushtaigen talmidim zaine getsvungen er hot glaich un
step in disciples his compel he has immediately and

אין דעם שיפל, און אריבערצופארן פאראויס אויף דער אנדערער זייט קיין
kein zait anderer der oif forois aribertsuforen un shifel dem in
to side another the on ahead to go across and boat the in

they may eat. 37 But in reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, You yourselves
give them to eat. And they
say to him, Shall we go and
spend two hundred denarii for
lechem and give to them to
eat [something]? 38 And Rebbe,
Melech HaMoshiach says to
them, How much lechem do
you have? Go [and] see. And
knowing, the talmidim of
Rebbe, Melech HaMoshiach
say, Chamesh *(five)*, and
dagim, shenayim *(two)*. 39 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
commanded them to recline
at tish, as it were, everyone
group by group, on the green
grass. 40 And they reclined,
group by group, in hundreds
and in fifties. 41 And, having
taken the chamesh loaves and
the shnei hadagim *(two fish)*
and looking up to Shomayim,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said a bracha. And having
offered the betziat halechem,
Moshiach was giving to his
talmidim in order that they
might set them before the
people. And Moshiach divided
the shnei hadagim *(two
fish)* among them all. 42 And
everyone ate, and they were
satisfied. 43 And they picked up
shirayim *(Rebbe's remainders)*,
shneym asar *(twelve)* baskets
full, and from the dagim.
44 And those who had eaten
the loaves numbered chamesh
elafim *(five thousand)*.

45 And ofen ort Rebbe,
Melech HaMoshiach
compelled his talmidim
to embark into the sirah
(boat) and to go before

בית-צידה , ביז ער וועט אפלאזן דעם המון מענטשן. מו און נאך
noch un mentshn hamon dem oplozen vet er biz Beit-Tzaidah
after and people crowd the dismiss will he until Beit-Tzaidah

דעם ווי ער האט זיך געזעגנט מיט זיי , איז ער אוועקגעגאנגען
avekgegangen er iz zei mit gezegnt zich hot er vi dem
went away he is them with bid farewell self has he when that

צום בארג תפילה צו טאן. מז און ווען עס איז געווארן אוונט ,
ovent gevoren iz es ven un ton tsu tfile barg tsum
evening become is it when and do to prayer mountain to the

איז דאס שיפל געווען אינמיטן ים , און ער אליין אויף דער יבשה .
yaboshe der oif alein er un yam inmitn geven shifel dos iz
land the on alone he and sea in the midst was boat the is

מח און זעענדיק ווי זיי פייניקן זיך מיטן רודערן, ווארום דער
der vorem rudern miten zich painiken zei vi zeendik un
the because oars with the self struggled they how seeing and

ווינט איז געווען אנטקעגן זיי , איז ער געקומען צו זיי , ארום דעם
dem arum zei tsu gekumen er iz zei antkegen geven iz vint
the around them to come he is them against was is wind

פערטן משמר פון דער נאכט, גייענדיק אויפן ים , און האט זיי
zei hot un yam oifen geiendik nacht der fun mishmer fertn
them has and sea on the walking night the of watch fourth

געוואלט פארבייגיין; מט נאר ווי זיי האבן אים געזען ארומגיין אויפן
oifen arumgein gezen im hoben zei vi nor farbaigein gevolt
on the walking seen him have they when but pass by wanted

ים , האבן זיי געמיינט, אז עס איז א געשפענסט, און האבן א געשריי
geshrei a hoben un geshpenst a iz es az gemeint zei hoben yam
scream a have and ghost a is it that thought they have sea

געטאן; נ ווארום אלע האבן אים געזען, און האבן זיך דערשראקן. ער
er dershroken zich hoben un gezen im hoben ale vorem geton
he terrified self have and see him did all because did

אבער האט תיכף גערעדט מיט זיי , און צו זיי געזאגט: זייט
zait gezogt zei tsu un zei mit geredt teikef hot ober
be said them to and them with speak immediately did however

געטרייסט; איך בין עס; נא שרעקט זיך נישט! און ער איז איינגעשטיגן צו
tsu aingeshtigen iz er un nisht zich shrekt es bin ich getreist
by step in is he and not self fear he am I comforted

זיי אינם שיפל, און דער ווינט האט זיך בארואיקט. און זיי זענען
zenen zei un baruikt zich hot vint der un shifel inem zei
are they and calm down self has wind the and boat in the them

אין זיך זייער דערשטוינט געווארן, איבער יעדער מאס; נב ווארום
vorem mos yeder iber gevoren dershtoint zeier zich in
because thing every over become astounded very themselves in

זיי האבן נישט פארשטאנען בנוגע די ברויטן, מחמת זייער הארץ
harts zeier machmas broiten di benegeie farshtanen nisht hoben zei
heart their because breads the about understood not have they

איז געווען הארט (ווי שטיין).
shtein vi hart geven iz
stone like hard was is

נג און אריבערשיפנדיק זיך צום לאנד, זענען זיי געקומען קיין
kein gekumen zei zenen land tsum zich aribershifendik un
to come they are land to the self sailing over and

גניסרת , און האבן פאראנקערט. נד און ווען זיי זענען אויסגעשטיגן פון
fun oisgeshtigen zenen zei ven un farankert hoben un Genessaret
of step out did they when and anchor did and Gennesaret

[him] to the other side to Beit-Tzaidah, while he dismisses the multitude.
46 And with a Shalom farewell to them, Rebbe Melech HaMoshiach departed to the mountain to daven.
47 And erev having come, the sirah *(boat)* was in [the] middle of the lake, and Rebbe Melech HaMoshiach was alone on shore.
48 And having seen them laboring at the oars, for the wind was against them, about the fourth watch of halailah, he comes to them, walking on the lake. And he wanted to go by them.
49 But having seen him on the lake, they thought that it is a ruach refaim *(an apparition)*. And they cried out;
50 For everyone saw him. And ofen ort he spoke with them, and they were filled with pachad *(terror)*. Moshiach says to them, Chazak! *(Be strong!)* Ani hu. *(I am He)*. Do not be afraid.
51 And he got into the sirah *(boat)* with them. And the wind died down. And in themselves they were exceedingly amazed.
52 For they did not have binah concerning the loaves, but their levavot *(hearts)* had been hardened.

53 And having crossed over onto the land, they came to Gennesaret and anchored.
54 And when they disembark from the sirah *(boat)*, the

שיפל, האט מען אים גלייך דערקענט , [נה] און מען איז ארומגעלאפן
arumgelofen iz men un derkent glaich im men hot shifel
rush about did they and recognized immediately him they has boat

אין יענער גאנצער געגנט, און מען האט אנגעהויבן ארומצוטראגן די
di arumtsutrogen ongehoiben hot men un gegent gantser yener in
the carry begin did they and region whole that in

קראנקע אויף די בעטן, וואו מען האט געהערט, אז ער געפינט זיך. [נו] און
un zich gefint er az gehert hot men vu beten di oif kranke
and self finds he that hear did they where beds the on sick

וואו נאר ער איז אריינגעגאנגען, אין דערפער, אדער אין שטעט, אדער אויפן
oifen oder shtet in oder derfer in araingegangen iz er nor vu
on the or towns in or villages in gone in is he but where

לאנד, האט מען געלייגט די קראנקע אויף די מערקפלעצער, און מען האט
hot men un merkpletser di oif kranke di geleigt men hot land
did they and marketplaces the on sick the put they has land

אים געבעטן, אז זיי זאלן נאר אנרירן די זוים פון זיין מלבוש ; און
un malbesh zain fun zoim di onriren nor zolen zei az gebeten im
and garment his of hem the touch but could they that beg him

אלע, וואס האבן אים אנגערירט, זענען געהאלפן געווארן.
gevoren geholfen zenen ongerirt im hoben vos ale
become helped were touch him did who all

ז און עס האבן זיך פארזאמלט צו אים די פרושים , און אייניקע פון
fun einike un Perushim di im tsu farzamlt zich hoben es un
of some and Pharisees the him to gathered self have it and

די סופרים, וואס זענען געקומען פון ירושלים ; [ב] און זיי האבן
hoben zei un Yerushalayim fun gekumen zenen vos sofrim di
have they and Jerusalem from come are who scribes the

געזען, אז אייניקע פון זיינע תלמידים עסן ברויט מיט טמא הענט,
hent tome mit broit esen talmidim zaine fun einike az gezen
hands unclean with bread eat disciples his of some that seen

דאס הייסט אומגעוואשן ; [ג] ווארום די פרושים און אלע
ale un Perushim di vorem umgevashn heist dos
all and Pharisees the because without netilas yadayim means that

יידן, אויב זיי וואשן זיך נישט די הענט ביז צום עלנבויגן , עסן
esen elenboigen tsum biz hent di nisht zich vashen zei oib Yidn
to eat elbow to the until hands the not self wash they if Jews

זיי נישט, ווייל זיי האלטן די מסורה פון די זקנים ; [ד] און ווען
ven un zkeinem di fun mesoire di halten zei vail nisht zei
when and elders the of tradition the keep they because not they

זיי קומען פון מארק , עסן זיי נישט, אָן זיך צו
tsu zich on nisht zei esen mark fun kumen zei
to themselves without not they to eat marketplace from come they

וואשן; און א סך אנדערע זאכן זענען פאראן, וואס זיי האבן
hoben zei vos faran zenen zachn andere sach a un vashen
have they which there are things other many a and wash

איבערגענומען צו האלטן, טבילות פון טרינק געפעסן, און טעפ, און
un tef un gefesn trink fun tviles halten tsu ibergenumen
and pots and vessels drinking of immersions keep to taken over

קופערנע כלים. [ה] און די פרושים און די סופרים האבן אים געפרעגט;
gefregt im hoben sofrim di un Perushim di un keilim kuperne
asked him have scribes the and Pharisees the and pots copper

פארוואס פירן זיך דיינע תלמידים נישט אויף לויט דער מסורה
mesoire der loit oif nisht talmidim daine zich firen farvos
tradition the according to on not disciples your self lead why

people ofen ort recognized Rebbe, Melech HaMoshiach. [55] And the people rushed everywhere in that region, and they began carrying about on their mats cholim where they heard he was. [56] And wherever Rebbe, Melech HaMoshiach was entering into the shtetlach or into towns or into the countryside, thy laid the cholim in the marketplaces, entreating him that they might just touch Moshiach's tzitzit. And as many as touched it were receiving refuah *(healing)*.

7 And, when they had come down from Yerushalayim, the Perushim and some of the Sofrim come together around Rebbe, Melech HaMoshiach, [2] And they had observed that some of his talmidim were eating their lechem with yadayim temeiot, that is, hands ritually unclean. [3] [For the Perushim, and indeed this was the Jewish minhag, do not eat without doing netilat yadayim *(ritual of the washing of the hands)* and also observing the Masoret HaZekenim *(the Torah Shebal peh, Oral Torah)*. [4] And when they come from [the] marketplace, unless they do so, they do not eat. And there are many other things which they have received in order to observe, such as the tevilah of cups and pitchers and copper pots.] [5] And the Perushim and the Sofrim question Rebbe, Melech HaMoshiach, Why do your talmidim not follow the

פון די זקנים , נאר עסן ברויט מיט טמא הענט? ו ער אבער האט
hot ober er hent tome mit broit esen nor zkeinem di fun
did however he hands unclean with bread eat but elders the of

צו זיי געזאגט; וואויל האט ישעיהו נבואות געזאגט וועגן אייך,
aich vegen gezogt nevues Yeshayah hot voil gezogt zei tsu
you about say prophecies Yeshayah did well say them to

צבועקעס , ווי עס שטייט געשריבן:
geshriben shteit es vi tsvuakes
written stands it as hypocrites

דאס דאזיקע פאלק גיט מיר אפ כבוד מיט די ליפן,
lipn di mit koved op mir git folk dozike dos
lips the with honor up Me give people these the

אבער זייער הארץ איז ווייט פון מיר.
mir fun vait iz harts zeier ober
Me from distant is heart their however

ז און אומזיסט דינען זיי מיך , ווייל זיי לערנען מצוות ,
mitsvos lernen zei vail mich zei dinen umzist un
commands teach they because Me they worship in vain and

וואס זענען געבאטן פון מענטשן . (ישעיהו כט, יג.)
ig cht Yeshayah mentshn fun geboten zenen vos
13 29 Yeshayah human beings by ordered are which

ח איר פארלאזט ה׳ס געבאט , און האלט די מסורה פון
fun mesoire di halt un gebot Hashems farlozt ir
of tradition the keep and commandment Hashem's abandon you

מענטשן. ט און האט צו זיי געזאגט: פיין מאכט איר בטל
botl ir macht fain gezogt zei tsu hot un mentshn
null and void you make fine say them to did and men

ה׳ס געבאט , כדי איר זאלט האלטן אייער מסורה . י ווארום
vorem mesoire eier halten zolt ir kedei gebot Hashems
because tradition your keep shall you so that command Hashem's

משה האט געזאגט: דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין פאטער און
un foter dain koved opgeben zolst du gezogt hot Moshe
and father your honor give you shall you say did Moses

דיין מוטער, און דער , וואס פלוכט פאטער אדער מוטער, זאל
zol muter oder foter flucht vos der un muter dain
shall mother or father curses who the one and mother your

געטייט ווערן. (שמות כ , יב; כא, יז.) יא איר אבער זאגט: אויב
oib zogt ober ir iz cha ib ch Shemot veren geteit
if say however you 17 21 12 20 Exodus to be put to death

א מענטש וועט זאגן צום פאטער אדער צו דער מוטער: קרבן ,
korben muter der tsu oder foter tsum zogen vet mentsh a
sacrifice mother the to or father to the say will man a

דאס הייסט א מתנה צו ה׳ , זאל זיין דאס וואס דו דארפסט
darfst du vos dos zain zol Hashem tsu matone a heist dos
need you which that be shall Hashem to gift a means that

פון מיר נהנה זיין ; יב לאזט איר אים שוין גארנישט מער טאן פאר
far ton mer gornisht shoin im ir lozt zain nehene mir fun
for do more nothing now him you allow to be enjoyed me from

דעם פאטער אדער פאר דער מוטער; יג איר מאכט צונישט ה׳ס
Hashems tsunisht macht ir muter der far oder foter dem
Hashem's negated make you mother the for or father the

ווארט דורך אייער מסורה , וועלכע איר האט איבערגעגעבן; און א סך
sach a un ibergegeben hot ir velche mesoire eier durch vort
many a and handed on have you which tradition your by word

halakhah according to the
Masoret HaZekenim, but eat
their lechem with yadayim
temeiot? 6 And Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Yeshayah rightly gave a dvar
nevuah of you tzevuim, as
it has been written, HAAM
HAZEH BISFATAV KIBDUNI
VLIBO RIKHAK MIMENI *(This
people with [their] lips honor
me, but their heart is removed
far away from me)*. 7 VATEHI
YIRATAM OTI MITZVAT
ANASHIM MELUMMADAH
*(And in vain do they worship
me, teaching as doctrines the
mitzvot of men.)* 8 Abandoning
the mitzvat Hashem, you
are holding to the Masoret
HaBnei Adam.
9 And he was saying to
them, You have a fine
knack for setting aside the
mitzvat Hashem in order
that your own Masorot
might stand undisturbed.
10 For Moshe said, KABED
ES AVICHA VES IMMECHA
*(Honor your father and your
mother)*, and, The one reviling
AVIV VIMMO MOT YUMAT
*(father or mother let him
be put to death)*. 11 But
you say, If a man says to
his Abba or to his Em,
whatever by me you might
have benefited is Korban,
12 Then no longer do you
permit him to do anything
for his Abba or his Em.
13 You nullify and make
void the dvar Hashem by
means of your Masoret
you received. And you
do many similar things.
14 And having summoned
again the multitude, he

אזעלכע זאכן טוט איר. יד און האט ווידער גערופן דעם עולם מענטשן
mentshn oilem dem gerufen vider hot un ir tut zachn azelche
people crowd the call again did and you do things such

צו זיך , און צו זיי געזאגט: הערט מיך אלע צו, און פארשטייט!
farshteit un tsu ale mich hert gezogt zei tsu un zich tsu
understand and to all Me hear said them to and himself to

טו עס איז נישטא קיין זאך פון דרויסן פון דעם מענטשן, וואס
vos mentshn dem fun droisen fun zach kein nishto iz es
which people the of outside from thing any not is there

אריינגייענדיק אין אים קען אים טמא מאכן ; נאר דאס וואס קומט
kumt vos dos nor machen tome im ken im in araingeiendik
comes which that only make impure him can him into going inside

ארויס אויס דעם מענטשן איז עס, וואס איז מטמא דעם מענטשן. טז אויב
oib mentshn dem metame iz vos es iz mentshn dem ois arois
if people the defiling is which it is people the from out

עמיצער האט אויערן צום הערן, זאל ער הערן! יז און ווען ער איז
iz er ven un heren er zol heren tsum oiern hot emitser
is he when and hear he shall hear to the ears has someone

פונם המון מענטשן אריינגעקומען אין הויז אריין, האבן זיינע
zaine hoben arain hoiz in araingekumen mentshn hamon funem
his did into house in come in people crowd from the

תלמידים אים געפרעגט וועגן דעם משל . יח און ער זאגט צו זיי , אזוי,
azoi zei tsu zogt er un moshal dem vegen gefregt im talmidim
thus they to says he and parable the about ask him disciples

אויך זענט איר אָן פארשטאנד ? צי פארשטייט איר דען נישט,
nisht den ir farshteit tsi farshtand on ir zent oich
not then you understand understanding without you are also

אז אלץ, וואס גייט אריין אין דעם מענטשן פונדרויסן , קען אים נישט
nisht im ken fundroisn mentshn dem in arain geit vos alts az
not him can from outside people the in into goes that all that

טמא מאכן ? יט ווייל עס גייט נישט אריין אין הארצן, נאר אין
in nor hartsn in arain nisht geit es vail machen tome
into but heart in into not goes it because make impure

בויך , און עס גייט ארויס אין בית הכסא אריין. אזוי ארום האט
hot arum azoi arain hakisei beis in arois geit es un boich
did around so into the seat house in out goes it and stomach

ער דערקלערט אלע שפייזן ריין . כ און האט געזאגט: וואס עס קומט
kumt es vos gezogt hot un rein shpaizn ale derklert er
comes it what said has and clean foods all declare he

ארויס פון דעם מענטשן, דאס איז דעם מענטשן מטמא . כא ווארום פון
fun vorem metame mentshn dem iz dos mentshn dem fun arois
from because defiling person's the is that person the of out

אינעווייניק, אויס דעם הארצן פון די מענטשן, קומען ארויס די בייזע
beize di arois kumen mentshn di fun hartsn dem ois ineveinik
evil the out come person the of heart the out inside

מחשבות , זנות , גנבות , רציחות , כב ניאופים , געלט גייציקייט,
gaitsikeit gelt niufim retsiches ganovot zoines machshoves
greed money adultery murder theft fornication thoughts

שלעכטסקייטן, כיטרעקייט, צעלאזנקייט, א שלעכט אויג, חלול
chlul oig shlecht a tseloznkeit chitrekeit shlechtskeitn
desecrating eye evil a debauchery deceit evil doing

השם , גאווה , אומבאקימערטע נארישקייט; כג אלע די דאזיקע בייזע
beize dozike di ale narishkeit umbakimerte gaive Hashem
evil these the all foolishness unconcerned conceit the name

was saying to them, Give
ear to me and have binah
(understanding). 15 There
is nothing outside of a
ben Adam *(human being)*
entering into him which is
able to make him tameh,
but it is the things coming
out from the ben Adam
that make him tameh.
16 He who has oznayim
to hear, let him hear.
17 And when he left the
multitude and entered a
bais, his talmidim were
asking him [about] the
mashal. 18 And he says to
them, Are you so lacking
in binah also? Do you not
have binah that it is not
what is outside and entering
into the ben Adam that is
able to make him tameh
(unclean)? 19 Because it does
not enter into his lev, but
into his stomach and goes
out into the latrine, making
all the okhel tohar. 20 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
was saying, It is the thing
proceeding out of the ben
Adam that makes him
tameh. 21 For from within
the lev of the ben Adam
comes evil cravings and
machshavot: then zenunim
(fornications), gneyvot
(thefts), retzichot *(murders)*,
22 Niufim *(adulteries)*,
chamdanut *(greediness)*,
rishah *(wickedness)*, nechalim
(scheming deceitfulness),
zimmah *(lewdness, sensuality)*,
an ayin horo or roah ayin *(an
envious evil eye)*, lashon hora,
gaavah *(pride)*, and ivvelet
(foolishness). 23 All these evil
things proceed from within

זאכן קומען ארויס פון אינעווייניק, און מאכן דעם מענטשן טמא .
tome mentshn dem machen un ineveinik fun arois kumen zachn
unclean person the make and inside from out come things

כד און ער האט זיך אויפגעהויבן, און איז פון דארטן אוועק צו
tsu avek dorten fun iz un oifgehoiben zich hot er un
to went away there from is and picked up self has he and

די גרענעצן פון צור און צידון . און ווען ער איז אריינגעגאנגען אין א
a in araingegangen iz er ven un Tsidon un Tsor fun grenetsn di
a in entered is he when and Sidon and Tyre of borders the

הויז , האט ער געוואלט, אז קיינער זאל עס נישט וויסן; און האט נישט
nisht hot un visen nisht es zol keiner az gevolt er hot hoiz
not was and know not it shall no one that wanted he has house

געקענט בלייבן פארבארגן. כה נאר תיכף האט א פרוי וועגן אים
im vegen froi a hot teikef nor farborgen blaiben gekent
him about woman a did immediately but hidden remain be able

געהערט, וואס איר טעכטערל האט געהאט אן אומריינעם גייסט,
gaist umreinem an gehat hot techterl ir vos gehert
spirit unclean an have did young daughter her whose heard

און זי איז געקומען און איז אנידערגעפאלן צו זיינע פיס. כו די פרוי
froi di fis zaine tsu anidergefalen iz un gekumen iz zi un
woman the feet his by fall down is and come is she and

איז אבער געווען א גריכין , א סירא-פעניצערין לויטן אפשטאם ,
opshtam loitn Syrophoenician a Grichin a geven ober iz
nationality according to Syro-Phoenician a Greek a was however is

און האט אים געבעטן, אז ער זאל ארויסטרייבן דעם בייזן גייסט פון
fun gaist beizn dem aroistraiben zol er az gebeten im hot un
from spirit evil the cast out shall he that beg him did and

איר טאכטער. כז און ער האט צו איר געזאגט: לאז צוערשט די קינדער
kinder di tsuersht loz gezogt ir tsu hot er un tochter ir
children the first let said her to has he and daughter her

זאט ווערן; ווארום עס איז נישט שיין צו נעמען דאס ברויט פון
fun broit dos nemen tsu shein nisht iz es vorem veren zat
from bread the take to fair not is it because to be filled

די קינדער און עס ווארפן פאר די הינטלעך! כח זי אבער האט
hot ober zi hintlech di far varfen es un kinder di
did however she dogs the before cast it and children the

געענטפערט און זאגט צו אים: יא , האר; אפילו די הינטלעך אונטערן
untern hintlech di afile Har yo im tsu zogt un geentfert
under little dogs the even L-rd yes him to says and answer

טיש עסן פון די ברעקלעך פון די קינדער ! כט און ער האט געזאגט
gezogt hot er un kinder di fun breklech di fun esen tish
say did he and children the of broken pieces the of to eat table

צו איר: צוליב דעם דאזיקן ווארט גיי דיר; דער בייזער גייסט איז
iz gaist beizer der dir gei vort dozikn dem tsulib ir tsu
is spirit evil the you go word very that on account of her to

שוין ארויס פון דיין טאכטער. ל און זי איז אוועקגעגאנגען צו זיך
zich tsu avekgegangen iz zi un tochter dain fun arois shoin
self to went away is she and daughter your of out already

אהיים, און האט געפונען דאס קינד ליגן אויפן בעט, און דער בייזער
beizer der un bet oifen lign kind dos gefunen hot un aheim
evil the and bed on the lying child the found has and home

גייסט איז שוין געווען ארויסגעגאנגען.
aroisgegangen geven shoin iz gaist
gone out was already is spirit

and make the ben Adam tameh.

24 And from there he got up and departed to the district of Tzor and Tzidon. And having entered into a bais he wanted no one to know [yet], he was not able to escape notice. 25 But, after hearing about him, ofen ort, an isha, whose yaldah was having a ruach temeiah, came and fell down at his feet. 26 Now the woman was a Yevanit *(Greek)*, by birth a Syrophoenician, and she was asking him to cast the shed out of her bat *(daughter)*. 27 And he was saying to her, Rishonah allow the banim to be satisfied, for it is not tov to take the lechem of the yeladim and throw it to kelevim *(dogs)*. 28 But she replied, saying, Ken, Adoni, but even the kelevim under the shulchan eat from the crumbs of the yeladim. 29 And he said to her, Because of this answer, go your way, the shed has gone out from the bat of you. 30 And having departed to her bais, she found the yaldah lying on the bed, the shed having gone out.

לא און ער איז ווידער ארויסגעגאנגען פון די גרענעצן פון צור, און
un Tsor fun grenetsn di fun aroisgegangen vider iz er un
and Tyre of borders the from went out again is he and

איז געגאנגען דורך צידון צום ים פון גליל , אינמיטן פון די
di fun inmitn Galil fun yam tsum Tsidon durch gegangen iz
the of in the midst Galilee of sea to the Tzidon through gone is

גרענעצן פון די צען שטעט. לב און מען האט געברענגט צו טראגן צו
tsu trogen tsu gebrengt hot men un shtet tsen di fun grenetsn
to wear to bring did they and Cities Ten the of borders

אים איינעם, וואס איז געווען טויב און האט געשטאמלט; און מען האט
hot men un geshtamlt hot un toib geven iz vos einem im
has they and stammer did and deaf was is who one him

אים געבעטן, אז ער זאל ארויפלייגן אויף אים די האנט. לג און ער
er un hant di im oif aroifleigen zol er az gebeten im
he and hand the him on lay shall he that begged him

האט אים אוועקגענומען פון דעם המון מענטשן אויף א זייט, האט
hot zait a oif mentshn hamon dem fun avekgenumen im hot
did side a on people crowd the from taken away him has

אריינגעלייגט זיינע פינגער אין זיינע אויערן אריין, און האט אויסגעשפיגן
oisgeshpigen hot un arain oiern zaine in finger zaine araingeleigt
spit did and into ears his in finger his lay

און אנגערירט זיין צונג ; לד און ארויפבליקנדיק צום הימל , האט ער
er hot himel tsum aroifblikendik un tsung zain ongerirt un
he did heaven to the looking up and tongue his touched and

געגעבן א זיפץ, און זאגט צו אים; אפתח ! דאס הייסט מאך דיך
dich mach heist dos efata im tsu zogt un zifts a gegeben
yourself open means that Ephphatha him to says and sigh a give

אויף! לה און זיינע אויערן האבן זיך אויפגעעפנט, און גלייך האט
hot glaich un oifgeefent zich hoben oiern zaine un oif
has immediately and open up self have ears his and up

זיך דאס באנד פון זיין צונג לויז געמאכט, און ער האט ריכטיג
richtig hot er un gemacht loiz tsung zain fun band dos zich
correctly did he and made loose up tongue his of band the self

גערעדט. לו און ער האט זיי באפוילן אז זיי זאלן עס קיינעם נישט
nisht keinem es zolen zei az bafoilen zei hot er un geredt
not anyone it should they that order them did he and speak

זאגן; אבער וואס מער ער האט זיי באפוילן, אלץ מער האבן
hoben mer alts bafoilen zei hot er mer vos ober zogen
did more all order them did he more what however tell

זיי עס פארשפרייט. לז און זיי זענען געווען אויסער זיך פון
fun zich oiser geven zenen zei un farshpreit es zei
from themselves beside was are they and spread this they

שטוינען , און האבן געזאגט: ער האט אלץ וואויל געטאן; אפילו
afile geton voil alts hot er gezogt hoben un shtoinen
even done well everything has he said have and astonishment

די טויבע מאכט ער הערן , און די שטומע רעדן!
reden shtume di un heren er macht toibe di
speak mute the and to hear he makes deaf the

ח אין יענע טעג, ווען עס איז ווידער געווען א גרויסע מאסע מענטשן,
mentshn mase groise a geven vider iz es ven teg yene in
people crowd great a was again is there when days those in

און זיי האבן נישט געהאט וואס צו עסן, האט ער גערופן צו זיך די
di zich tsu gerufen er hot esen tsu vos gehat nisht hoben zei un
the self to call he did eat to what had not have they and

31 When he returned
from the region of Tzor,
and then went through
Tzidon to Lake Kinneret
within the region of
the Decapolis, 32 They
bring to him [a man
who was] cheresh illem
(deaf and mute), and they
entreated him to lay
hands on him. 33 And
he took him aside from
the multitude by himself
and put his fingers into
his ears, and spat, and
with that touched the
tongue of the mute man;
34 And, looking up to
Shomayim with a deep
sigh, he says to him,
Ephphatha, *(which means,
Be opened!)*. 35 Ofen ort
his ears were opened,
and the impediment of
his lashon *(tongue)* was
loosed and he was speaking
properly. 36 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
directing them not to
tell anyone. But as much
as he ordered them,
they were proclaiming
[it] all the more. 37 And
they were all astonished
beyond all measure,
saying, He has done all
things tov meod *(very
well)*, and he makes
even the chereshim
(deaf people) to hear and
the illemim *(mute)* to
speak.

8 In yamim hahem *(those
days)*, again, when there
was a great multitude and
they had no okhel *(food)*, Rebbe,
Melech HaMoshiach called his

תלמידים, און זאגט צו זיי: ב עס טוט מיר לייד אויף דער מאסע מענטשן,
mentshn mase der oif laid mir tut es zei tsu zogt un talmidim
people crowd the about suffer Me does it they to says and disciples

ווייל שוין דריי טעג זענען זיי ביי מיר געבליבן, און האבן נישט
nisht hoben un gebliben mir bai zei zenen teg drai shoin vail
not have and remain Me with they are days three already because

וואס צו עסן; ג און אויב איך זאל זיי לאזן גיין אהיים פאסטנדיק, וועלן
velen fastendik aheim gein lozen zei zol ich oib un esen tsu vos
will fasting home go allow them shall I if and eat to what

זיי פארשמאכטן אונטערוועגס; ווייל א טייל זענען געקומען
gekumen zenen teil a vail untervegns farshmachten zei
come are some of them a because on the way languish they

פון ווייט. ד און זיינע תלמידים האבן אים געענטפערט: פונוואנען וועט
vet funvanen geentfert im hoben talmidim zaine un vait fun
will from where answered him have disciples his and distance from

מען דא אין דער מדבר קענען זעטיקן די דאזיקע מיט ברויט? ה און
un broit mit dozike di zetiken kenen midbar der in do men
and bread with these the feed be able wilderness the in here one

ער האט זיי געפרעגט: וויפל ברויטן האט איר? האבן זיי געזאגט:
gezogt zei hoben ir hot broiten vifel gefregt zei hot er
said they have you have breads how many asked them has he

זיבן. ו און ער האט באפוילן דעם המון מענטשן זיך אנידערצוזעצן אויף
oif anidertsuzetsen zich mentshn hamon dem bafoilen hot er un ziben
on sit self people crowd the ordered has he and seven

דער ערד; און האט גענומען די זיבן ברויטן, געמאכט א ברכה,
broche a gemacht broiten ziben di genumen hot un erd der
blessing a made breads seven the taken has and ground the

האט זיי צעבראכן, און געגעבן צו זיינע תלמידים, אז זיי זאלן זיי
zei zolen zei az talmidim zaine tsu gegeben un tsebrochen zei hot
them shall they that disciples his to gave and broke them did

אויסטיילן; און זיי האבן זיי צעטיילט (צווישן) דער מאסע מענטשן.
mentshn mase der tsvishn tseteilt zei hoben zei un oisteilen
people crowd the among distribute them did they and distribute

ז און זיי האבן געהאט אייניקע קליינע פישלעך; און ווען ער האט געמאכט
gemacht hot er ven un fishlech kleine einike gehat hoben zei un
made has he when and little fish small some have did they and

א ברכה, האט ער געהייסן מען זאל אויך די דאזיקע צעטיילן. ח און
un tseteilen dozike di oich zol men geheisen er hot broche a
and distribute these the also shall they told he has blessing a

זיי האבן געגעסן, און זענען זאט געווארן; און האבן אויפגעהויבן, פון
fun oifgehoiben hoben un gevoren zat zenen un gegesen hoben zei
from picked up have and become filled did and eaten have they

די איבערגעבליבענע ברעקלעך, זיבן קערב. ט און עס זענען געווען
geven zenen es un kerb ziben breklech ibergeblibene di
was are there and baskets seven broken pieces remaining the

אן ערך פיר טויזנט; און ער האט זיי אוועקגעשיקט. י און גלייך
glaich un avekgeshikt zei hot er un toizent fir erech an
immediately and send away them did he and thousand four about an

איז ער איינגעשטיגן אין דעם שיפל צוזאמען מיט זיינע תלמידים, און איז
iz un talmidim zaine mit tsuzamen shifel dem in aingeshtigen er iz
is and disciples his with together boat the in step into he is

געקומען אין די געגנטן פון דלמנותא.
Dalmanuta fun gegentn di in gekumen
Dalmanutha of regions the in come

talmidim, and says to them,
2 I have rachmei shomayim
(heavenly mercy, compassion)
on the multitude, because they
already shlosha yamim *(three
days)* have remained with me
and they do not have anything
they may eat; 3 And if I send
them away hungry to their
batim *(houses)*, they will give
out on the way; and some of
them have come from far away.
4 And his talmidim answered
him, From where will anyone
be able to find enough lechem
to feed these ones here in the
midbar? 5 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was asking them,
How many loaves do you have?
And they said, Shevah. 6 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
directed the multitude to
recline at tish, as it were, on
the ground. And having taken
the sheva kikrot *(loaves)*, he
made a bracha, saying the ha-
Motzi, and offered the betziat
halechem *(the breaking of the
bread)* and was giving [them] to
his talmidim to serve to them,
and they served the multitude.
7 And they also had a few
small dagim. And after he had
made the bracha over them,
he directed these to be served
as well. 8 And they ate and were
satisfied. And there was an
abundance of shirayim *(Rebbe's
remainders)*, sheva baskets [full].
9 And there were approximately
arbaat elafim *(four thousand)*
[people]. And Rebbe, Melech
HaMoshiach sent them away.
10 And ofen ort *(immediately)*,
having embarked onto the sirah
(boat) with his talmidim, Rebbe,
Melech HaMoshiach came into
the region of Dalmanutha.

יא און די פרושים זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אנגעהויבן האלטן
halten ongehoiben hoben un aroisgegangen zenen Perushim di un
hold begin did and go out are Pharisees the and

וויכוחים מיט אים, זוכנדיק פון אים א צייכן פון הימל , כדי
kedei himel fun tseichen a im fun zuchendik im mit vichuchim
so that heaven from sign a him from seeking him with debates

אים אויסצופרואוון. יב און ער האט טיף געזיפצט אין זיין גייסט, און
un gaist zain in geziftst tif hot er un oistsupruven im
and spirit his in sigh deeply did he and to test him

געזאגט: וואס זוכט דאס דאזיקע דור א צייכן ? באמת זאג איך
ich zog beemes tseichen a dor dozike dos zucht vos gezogt
I say in truth sign a generation these the seeks why said

אייך: קיין צייכן וועט נישט געגעבן ווערן דעם דאזיקן דור . יג און
un dor dozikn dem veren gegeben nisht vet tseichen kein aich
and generation this the to be given not will sign no you

האט זיי פארלאזט, און איז ווידער איינגעשטיגן אין דעם שיפל, און איז
iz un shifel dem in aingeshtigen vider iz un farlozt zei hot
is and boat the in step in again is and left them has

אריבערגעפארן אויף דער אנדערער זייט.
zait anderer der oif aribergeforen
side other the on cross over

יד און זיי האבן פארגעסן מיטצונעמען ברויט; און אחוץ איין
ein achuts un broit mittsunemen fargesen hoben zei un
one other than and bread take along forgotten have they and

לעבל האבן זיי נישט געהאט מער מיט זיך אינם שיפל. טו און
un shifel inem zich mit mer gehat nisht zei hoben lebl
and boat in the self with more had not they have loaf

ער האט זיי געווארנט, אזוי צו זאגן : גיט אכטונג , היט זיך
zich hit achtung git zogen tsu azoi gevorent zei hot er
self beware attention give say to so warned them has he

פארן זויערטייג פון די פרושים און פארן זויערטייג פון הורדוסן!
Hordosn fun zoierteig farn un Perushim di fun zoierteig farn
Herod of yeast before and Pharisees the of yeast before

טז און זיי האבן עס איבערגערעדט איינער מיט דעם אנדערן: דאס
dos andern dem mit einer ibergeredt es hoben zei un
this other the with one discussed this did they and

איז ווייל האבן נישט קיין ברויט. יז און יהושע/ישוע האט
hot Yeshua/Yehoshua un broit kein nisht hoben vail iz
did Yehoshua and bread any not have because is

עס באמערקט, און צו זיי געזאגט: פארוואס האט איר (אזעלכע)
azelche ir hot farvos gezogt zei tsu un bamerkt es
such you have why said them to and notice this

מחשבות , ווייל איר האט נישט קיין ברויט? צי פארשטייט איר נאך
noch ir farshteit tsi broit kein nisht hot ir vail machshoves
still you comprehend bread any not have you since thoughts

אלץ נישט און זענט נישט משיג ? איז אייער הארץ נאך אלץ
alts noch harts eier iz maseg nisht zent un nisht alts
all still heart your is understanding not are and not all

פארהארטעוועט? יח איר האט אויגן און זעט נישט, און אויערן און
un oiern un nisht zet un oigen hot ir farhartevet
and ears and not see and eyes have you hardened

הערט נישט? און צי געדענקט איר נישט, יט ווען איך האב צעבראכן
tsebrochen hob ich ven nisht ir gedenkt tsi un nisht hert
break did I when not you remember and not hear

11 And the Perushim came out and began to argue with him, seeking from him an ot min HaShomayim *(a sign from heaven)*, testing him.
12 And sighing deeply in his ruach, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Why does hador hazeh *(this generation)* seek for an ot? Omein, I say to you, no ot shall be given to hador hazeh *(this generation)*.
13 And having left them, Moshiach again embarked and departed to the other side.

14 And his talmidim had forgotten to take lechem and did not have anything except one kikar *(loaf)* in the sirah *(boat)* with them. 15 And Rebbe, Melech HaMoshiach was giving orders to them, saying, Take care! Beware of the chametz *(leaven)* of the Perushim and the chametz of Herod. 16 And the talmidim were beginning to discuss among themselves that they do not have [any] kikrot *(loaves)*. 17 And aware of this, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Why are you discussing that you do not have kikrot? Do you not yet have binah *(understanding)* nor comprehend? Have your levavot fallen into timtum halev *(hardening of the heart)*, KESHI *(hardness, stubbornness)*?
18 EINAYIM LAKHEM VLO TIRU VOZNAYIM LAKHEM VLO TISHMAU? *(Having eyes, do you not see? And having ears, do you not hear?)* And do you not remember, 19 When I offered

די פינף ברויטן פאר די פינף טויזנט , וויפל קערב פול מיט
mit ful kerb vifel toizent finf di far broiten finf di
with full baskets how much thousand five the for breads five the

ברעקלעך איר האט אויפגעקליבן? זאגן זיי צו אים: צוועלף! כ און
un tsvelf im tsu zei zogen oifgeklibn hot ir breklech
and twelve him to they say gather up did you broken pieces

ווען די זיבן (ברויטן) פאר די פיר טויזנט , וויפל גרויסע
groise vifel toizent fir di far broiten ziben di ven
large how many thousand four the for breads seven the when

קערב פול מיט ברעקלעך איר האט אויפגעקליבן? און זיי זאגן :
zogen zei un oifgeklibn hot ir breklech mit ful kerb
say they and gather up did you broken pieces with full baskets

זיבן ! כא און ער האט צו זיי געזאגט: צי זענט איר נאך אלץ נישט
nisht alts noch ir zent tsi gezogt zei tsu hot er un ziben
not all still you are said them to has he and seven

משיג ?
maseg
understanding

כב און זיי זענען געקומען קיין בית-צידה . און מען האט געברענגט
gebrengt hot men un Beit-Tzaidah kein gekumen zenen zei un
bring did they and Beit-Tzaidah to come did they and

צו אים א בלינדן , און אים געבעטן, אז ער זאל אים אנרירן.
onriren im zol er az gebeten im un blinden a im tsu
touch him shall he that begged him and blind man a him to

כג און ער האט אנגענומען דעם בלינדן ביי דער האנט, און אים
im un hant der bai blinden dem ongenumen hot er un
him and hand the by blind man the take did he and

ארויסגעפירט אויסער דעם דארף; האט אים ארויפגעשפיגן אויף די
di oif aroifgeshpigen im hot dorf dem oiser aroisgefirt
the on spit on him did village the outside led out

אויגן, און ארויפגעלייגט די הענט אויף אים, און אים געפרעגט, צי ער
er tsi gefregt im un im oif hent di aroifgeleigt un oigen
he asked him and him on hands the laid on and eyes

זעט עפעס . כד און ער האט א בליק געטאן און געזאגט: איך זע די
di ze ich gezogt un geton blik a hot er un epes zet
the see I said and done glance a has he and something see

מענטשן; אז ווי ביימער זע איך זיי ארומגיין! כה נאך דעם האט ער
er hot dem noch arumgein zei ich ze beimer vi az mentshn
he has that after walking them I see trees like that people

ווידער ארויפגעלייגט די הענט אויף זיינע אויגן; און ער האט שארף
sharf hot er un oigen zaine oif hent di aroifgeleigt vider
sharply did he and eyes his on hands the did place again

געקוקט, און איז געהיילט געווארן, און האט אלץ געזען קלאר
klor gezen alts hot un gevoren geheilt iz un gekukt
clearly see everything did and become healed is and look

אפילו פונדערווייטנס . כו און ער האט אים אוועקגעשיקט אהיים, און
un aheim avekgeshikt im hot er un fundervaitns afile
and home send away him did he and from a distance even

געזאגט: אין דעם דארף זאלסטו אפילו נישט אריינגיין!
araingein nisht afile zolstu dorf dem in gezogt
go in not even shall you village the in said

כז און יהושע/ישוע איז ארויסגעגאנגען, און זיינע תלמידים, אין די
di in talmidim zaine un aroisgegangen iz Yeshua/Yehoshua un
the in disciples his and went out did Yehoshua and

the beziat halechem with the
chamesh kikrot *(five loaves)*
for the chameshet elafim *(five
thousand)*, how many baskets
of shirayim you picked up?
And they say to him, Shneym
Asar. 20 And when I offered
the beziat halechem over the
shevah *(seven)* for the arbaat
haalafim *(four thousand)*, how
many baskets full of shirayim
did you pick up? And they say
to him, Shiva. 21 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was saying
to them, Do you not yet have
binah?

22 And they come to Beit-
Tzaidah. And they bring
to him an ivver *(blind
man)*, and entreated him
to touch him. 23 And
having grasped the hand
of the ivver, he took him
outside the shtetl; and,
having put spittle on
his eyes, [and] having
laid hands upon him,
he was questioning him,
Do you see anything?
24 And after looking up,
the ivver was saying, I
see bnei Adam — they
look like trees walking!
25 Then again Rebbe,
Melech HaMoshiach
placed his hands upon
his eyes; and the man
looked intently and
was restored, and was
seeing everything clearly.
26 And Rebbe, Melech
HaMoshiach sent the
man to his bais, saying,
Do not even enter the
shtetl.

27 And Rebbe, Melech
HaMoshiach went out along

דערפער אריין פון קסריה פון פיליפוס; און אונטערוועגנס האט ער
er hot untervegns un Filipos fun Caesarea fun arain derfer
he did on the way and Philipos of Caesarea from into villages

געפרעגט זיינע תלמידים, זאגנדיק צו זיי : ווער זאגן די מענטשן, אז
az mentshn di zogen ver zei tsu zogendik talmidim zaine gefregt
that people the say who them to saying disciples his ask

איך בין? כח און זיי האבן אים געענטפערט, אזוי צו זאגן : יוחנן
Yochanan zogen tsu azoi geentfert im hoben zei un bin ich
John say to so answer him did they and am I

פון דער (ירדן) מקווה; און אנדערע, אליהו ; אנדערע אבער , אז
az ober andere Eliyahu andere un mikveh Yarden der fun
that however others Eliyahu others and mikveh Yarden the of

איינער פון די נביאים . כט און ער האט זיי געפרעגט: איר אבער ,
ober ir gefregt zei hot er un neviim di fun einer
however you ask them did he and prophets the of one

ווער זאגט איר, אז איך בין? ענטפערנדיק זאגט פעטרוס צו אים: דו
du im tsu Petros zogt entferendik bin ich az ir zogt ver
you him to Peter said answering am I that you say who

ביסט דער משיח ! ל און ער האט זיי שטרענג אנגעזאגט, אז זיי
zei az ongezogt shtreng zei hot er un Moshiach der bist
they that inform strictly them has he and Moshiach the are

זאלן קיינעם נישט אויסזאגן וועגן אים. לא און האט זיי אנגעהויבן
ongehoiben zei hot un im vegen oiszogen nisht keinem zolen
begin them did and him about tell not anyone should

צו לערנען, אז דער בר אנש מוז ליידן א סך , און פארווארפן
farvorfen un sach a laiden muz Enosh Bar der az lernen tsu
rejected and many a to suffer must of Man Son the that teach to

ווערן פון די זקנים , און פון די הויפט כהנים , און פון די סופרים,
sofrim di fun un koyanim hoipt di fun un zkeinem di fun veren
scribes the by and kohenim chief the by and elders the by to be

און געטייט ווערן, און אין דריי טעג ארום ווידער אויפשטיין. לב און ער
er un oifshtein vider arum teg drai in un veren geteit un
he and stand up again later days three in and to be killed and

האט דאס ווארט גערעדט אפן , נישט פארהוילן. און פעטרוס האט
hot Petros un farhoilen nisht ofen geredt vort dos hot
did Peter and secretly not openly speak word this did

אים גענומען אויף א זייט, און אנגעהויב אנצושרייען אויף אים. לג ער
er im oif ontsushraien ongehoib un zait a oif genumen im
he him at scream begin and side a on take him

אבער האט זיך אויסגעדרייט, און געקוקט אויף זיינע תלמידים, און
un talmidim zaine oif gekukt un oisgedreit zich hot ober
and disciples his at looked and turn around self did however

האט אנגעשריגן אויף פעטרוסן, און זאגט: אוועק , הינטער מיר, שׂטן !
Satan mir hinter avek zogt un Petrosn oif ongeshrigen hot
Satan Me behind go away says and Peter at rebuke did

ווייל דו האסט נישט אין זינען דאס, וואס איז שייך ה' ,
Hashem shaich iz vos dos zinen in nisht host du vail
Hashem concerning is which that mind in not have you because

נאר דאס, וואס איז שייך מענטשן! לד און האט צוגערופן צו זיך
zich tsu tsugerufen hot un mentshn shaich iz vos dos nor
self to call over did and men concerning is which that but

דעם המון מענטשן צוזאמען מיט זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט:
gezogt zei tsu un talmidim zaine mit tsuzamen mentshn hamon dem
said them to and disciples his with together people crowd the

with his talmidim, to the
shtetlach of Caesarea Philippi;
and on the way he was
questioning his talmidim,
saying to them, Who do
Bnei Adam say that I am?
28 And the talmidim spoke
to him, saying, Yochanan
of the tevilah of teshuva;
and others say, Eliyahu
HaNavi; but others, One
of the neviim. 29 And he
continued questioning them,
But who do you say that I
am? In reply, Kefa says to
him, You are the Rebbe,
Melech HaMoshiach. 30 And
he warned them to tell
no one about him. 31 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
began to teach them that
it is necessary [for] the Bar
Enosh to suffer many things
and to be rejected by the
Zekenim and the Rashei
Hakohanim *(the Chief Priests)*
and the Sofrim *(Scribes)*,
and to be killed and after
his histalkus *(passing)* after
Shlosha Yamim *(Three Days)*
to undergo the Techiyas
HaMoshiach. 32 And Rebbe,
Melech HaMoshiach was
speaking about the matter
plainly. And Shim'on Kefa
took him aside and began
to rebuke him. 33 But having
turned around and having
looked at his talmidim,
Rebbe, Melech HaMoshiach
rebuked Kefa, and says, Get
behind me, HaSatan; for
you are not putting your
machshavot *(thoughts)* on
the interests of Hashem
but on that of Bnei Adam.
34 And having summoned
the multitude along with

אויב עמיצער וויל מיר נאכגיין , זאל ער זיך אליין פארלייקענען,
farleikenen alein zich er zol nochgein mir vil emitser oib
deny alone self he let to follow Me wants someone if

און זאל ער נעמען זיין בוים. און מיר נאכפאלגן. לה ווארום ווער עס
es ver vorem nochfolgen mir un boim zain nemen er zol un
it who because follow Me and tree his take him let and

וויל ראטעווען זיין נפש , וועט עס פארלירן; ווער אבער עס וועט
vet es ober ver farliren es vet nefesh zain rateven vil
will it however who to lose it will soul his save wants

פארלירן זיין לעבן צוליב מיר און דער גוטער בשורה, דער וועט עס
es vet der besoire guter der un mir tsulib leben zain farliren
it will that News Good the and me because of life his to lose

אפראטעווען. לו ווארום וואס לוינט זיך א מענטשן צו געווינען די
di gevinen tsu mentshn a zich loint vos vorem oprateven
the wining by man a self profits what because to save

גאנצע וועלט, און צו פארלירן זיין נפש ? לז ווארום וואס פאר אן
an far vos vorem nefesh zain farliren tsu un velt gantse
an for what because soul his losing by and world whole

אויסלייז געלט זאל א מענטש געבן פאר זיין נפש ? לח ווארום ווער
ver vorem nefesh zain far geben mentsh a zol gelt oisleiz
who because soul his for give man a shall money ransom

עס וועט זיך שעמען מיט מיר און מיט מיינע ווערטער אין דעם
dem in verter maine mit un mir mit shemen zich vet es
the in words My with and Me with to be ashamed self will it

דאזיקן נואפדיקן און זינדיקן דור , וועט דער בר אנש זיך אויך
oich zich Enosh Bar der vet dor zindikn un noiefdikn dozikn
also self of Man Son the will generation sinful and adulterous this

שעמען מיט אים, ווען ער וועט קומען אין דער הערלעכקייט פון
fun herlechkeit der in kumen vet er ven im mit shemen
of glory the in come will he when him with to be ashamed

זיין פאטער מיט די הייליקע מלאכים .
malochim heilike di mit foter zain
angels holy the with Father his

ט און ער האט צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך, עס זענען פאראן
faran zenen es aich ich zog beemes gezogt zei tsu hot er un
there are there you I tell in truth said them to did he and

איניקע, וואס שטייען דא , וועלכע וועלן נישט פארזוכן דעם טעם פון
fun taam dem farzuchen nisht velen velche do shteien vos einike
of taste the sample not will who here stand who some

טויט , ביז זיי וועלן זען דאס קעניגרייך פון ה' געקומען מיט מאכט.
macht mit gekumen Hashem fun kenigraich dos zen velen zei biz toit
power with come Hashem of kingdom the see will they until death

ב און אין זעקס טעג ארום נעמט יהושע/ישוע מיט זיך פעטרוסן,
Petrosn zich mit Yeshua/Yehoshua nemt arum teg zeks in un
Peter self with Yehoshua takes later days six in and

און יעקבן , און יוחנן , און פירט זיי ארויף אויף א הויכן בארג
barg hoichn a oif aroif zei firt un Yochanan un Yaakovn un
mountain high a on up them lead and John and James and

איינע אליין ; און ער האט זיך פארענדערט פאר זיי ; ג און זיינע
zaine un zei far farendert zich hot er un alein eine
his and them before transfigured self did he and themselves one

קליידער זענען געווארן שטראלנדיק, זייער ווייס , ווי קיין וואלקער אויף
oif valker kein vi vais zeier shtralndik gevoren zenen kleider
on fuller any as white very dazzling become did clothing

his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, If anyone wishes to follow after me, let him make denial of himself, and take up his etz shel mesiros nefesh (tree of self-sacrifice), and follow me. [35] For whoever wishes to save his nefesh will lose it; but whoever loses his nefesh for my sake and for the sake of the Besuras HaGeulah will save it. [36] For how is the ben Adam *(human being)* benefited if he gain the kol haOlam, and forfeit his neshamah? [37] For what shall a ben Adam give in exchange [for] his neshamah? [38] For whoever feels bushah *(shame)* regarding me and my devarim in this dor rah umnaef *(evil and adulterous generation)*, the Bar Enosh will also be ashamed of him, when Moshiach comes in the kavod of his Av with the malachim hakedoshim.

9 And Rebbe, Melech HaMoshiach was saying to them, Omein, I say to you, there are some of those standing here who shall not taste mavet *(death)* until they see that the Malchut Hashem has come in gevurah.

[2] And after shishah yamim Rebbe, Melech HaMoshiach takes Kefa and Ya'akov and Yochanan, and brought them up a high mountain by themselves. And Rebbe, Melech HaMoshiach was transfigured before them;
[3] And his garments became like a dazzlingly brilliant

דער ערד קען נישט אזוי ווייס מאכן . ד און אליהו (הנביא) האט
hot hanovi Eliyahu un machen vais azoi nisht ken erd der
did the prophet Eliyahu and make white so not can earth the

זיך צו זיי באוויזן צוזאמען מיט משה (רבינו), און זיי
zei un Rabbeinu Moshe mit tsuzamen bavizen zei tsu zich
they and Rebbeinu Moshe with together appear them to himself

האבן גערעדט מיט יהושען/ישוען . ה און ענטפערנדיק זאגט פעטרוס
Petros zogt entferendik un Yeshuan/Yehoshuan mit geredt hoben
Peter says answering and Yehoshua with speak did

צו יהושען/ישוען : רבי , עס איז גוט פאר אונדז דא צו זיין;
zain tsu do undz far gut iz es Rebbe Yeshuan/Yehoshuan tsu
be to here us for good is it Rebbe Yehoshua to

און לאמיר מאכן דריי געצעלטן: פאר דיר איינס, און פאר משהן
Moshen far un eins dir far getseltn drai machen lomir un
Moses for and one you for tents three make let us and

איינס, און פאר אליהו איינס; ו ווארום ער האט נישט געוואוסט, וואס
vos gevust nisht hot er vorem eins Eliyahu far un eins
what know not did he because one Eliyahu for and one

ער זאל ענטפערן; ווארום זיי האבן זיך זייער געפארכטן. ז און א
a un geforchten zeier zich hoben zei vorem entferen zol er
a and afraid very self have they because answer should he

וואלקן איז געקומען און האט זיי באשאטנט ; און אויס דעם וואלקן
volken dem ois un bashotnt zei hot un gekumen iz volken
cloud the out and overshadow them did and come is cloud

איז געקומען א קול : דער דאזיקער איז מיין געליבטער זון , אים זאלט
zolt im zun gelibter main iz doziker der kol a gekumen iz
shall him son beloved my is this one the voice a come is

איר הערן! ח און פלוצלונג, ארומקוקנדיק זיך , האבן זיי מער
mer zei hoben zich arumkukendik plutslung un heren ir
more they did themselves looking around suddenly and listen you

קיינעם נישט געזען, אחוץ יהושען/ישוען אליין מיט זיי .
zei mit alein Yeshuan/Yehoshuan achuts gezen nisht keinem
them with alone Yehoshua except see not anyone

ט און ווען זיי זענען אראפגעגאנגען פונם בארג , האט ער
er hot barg funem aropgegangen zenen zei ven un
he did mountain from the go down did they when and

זיי באפוילן, אז זיי זאלן קיינעם נישט דערציילן, וואס זיי האבן
hoben zei vos dertseilen nisht keinem zolen zei az bafoilen zei
had they what tell not anyone should they that order them

געזען, אחוץ ווען דער בר אנש וועט זיין אויפגעשטאנען פון די
di fun oifgeshtanen zain vet Enosh Bar der ven achuts gezen
the from stand up again be will of Man Son the when except seen

טויטע. י און זיי האבן באהאלטן דאס ווארט, און האבן זיך געפרעגט
gefregt zich hoben un vort dos bahalten hoben zei un toite
asked self have and word that hide did they and dead

איינס דאס אנדערע, וואס עס באטייט דאס אויפשטיין פון די טויטע.
toite di fun oifshtein dos batait es vos andere dos eins
dead the from standing up the means it what other the one

יא און האבן אים געפרעגט, אזוי צו זאגן : די סופרים זאגן , אז אליהו
Eliyahu az zogen sofrim di zogen tsu azoi gefregt im hoben un
Eliyahu that say scribes the say to so ask him did and

מוז קומען צום ערשט. (מלאכי ד, ה-ו.) יב און ער האט צו זיי
zei tsu hot er un h-u d Malachi ersht tsum kumen muz
them to did he and 5-6 4 Malachi first to the come must

kittel, gantz *(exceedingly)* white, more white than anyone on earth could bleach them. 4 And Eliyahu Hanavi appeared to them along with Moshe *(Rabbeinu)*, and they were talking with Rebbe, Melech HaMoshiach. 5 And in reply, to Rebbe, Melech HaMoshiach, Kefa says: Rebbe, it is tov [for] us to be here, and let us make shalosh sukkot, one for you and one for Moshe (Rabbeinu) and one for Eliyahu Hanavi. 6 Kefa did not know what he was answering, for they were tzufloigen *(dazed)* with pachad *(terror)*. 7 And there came an anan *(cloud)* that was over-shadowing them, and there came a bat kol out of the anan, ZEH BENI AHUVI, ELAV TISHMAUN *(This is my beloved Son; listen to him!)*
8 And suddenly, when they looked around, they saw no one in their company any more, except only Rebbe, Melech HaMoshiach.

9 And [as] they were coming down from the mountain, he gave instructions to them that they should tell no one what they saw, except when the Bar Enosh should stand up in his Techiyas HaMoshiach. 10 And they retained Rebbe, Melech HaMoshiach's dvar, discussing among themselves what he might mean by the Techiyas HaMoshiach from HaMesim.
11 And they were questioning him, saying, Why is it that the Sofrim *(Scribes)* say it is necessary for Eliyahu Hanavi to come rishonah *(first)*? 12 And Rebbe, Melech HaMoshiach

געזאגט: אליהו קומט טאקע צום ערשט, און שטעלט אלץ צוריק;
tsurik alts shtelt un ersht tsum take kumt Eliyahu gezogt
back everything puts and first at actually comes Eliyahu say

און וויאזוי שטייט געשריבן וועגן דעם בר אנש אז ער וועט א סך
sach a vet er az Enosh Bar dem vegen geshriben shteit viazoi un
many a will he that of Man Son the about written stands how and

ליידן און צונישט געמאכט ווערן ? (ישעיהו נג, ג.) יג איך זאג אייך
aich zog ich g ng Yeshayah veren gemacht tsunisht un laiden
you tell I 3 53 Yeshayah become made to nothing and to suffer

אבער , אז אליהו איז אויך שוין געקומען, און זיי האבן מיט אים
im mit hoben zei un gekumen shoin oich iz Eliyahu az ober
him with have they and come already also is Eliyahu that however

געטאן, וואס זיי האבן געוואלט, אזוי ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים.
im vegen geshriben shteit es vi azoi gevolt hoben zei vos geton
him about written stands it as just wanted have they what done

יד און קומענדיק צו די תלמידים, האבן זיי געזען א גרויסן המון
hamon groisn a gezen zei hoben talmidim di tsu kumendik un
crowd great a seen they have disciples the to coming and

מענטשן ארום זיי , און סופרים האלטן מיט זיי א וויכוח . טו און
un vikuech a zei mit halten sofrim un zei arum mentshn
and dispute a them with hold scribes and they around people

גלייך ווי דער המון מענטשן האבן אים דערזען , זענען
zenen derzen im hoben mentshn hamon der vi glaich
are caught sight of him did people crowd the when immediately

זיי דערשטוינט געווארן, און זענען אים אקעגנגעלאפן און אים אפגעגעבן
opgegeben im un akegengelofen im zenen un gevoren dershtoint zei
give him and run toward him are and become in awe they

שלום . טז און ער האט זיי געפרעגט: איבער וואס האלט
halt vos iber gefregt zei hot er un sholem
hold what over ask them did he and greeted welcome

איר מיט זיי א וויכוח ? יז און איינער אויס דעם המון האט אים
im hot hamon dem ois einer un vikuech a zei mit ir
him did crowd the out of one and dispute a them with you

געענטפערט: רבי , איך האב געברענגט צו דיר מיין זון , וועלכער האט
hot velcher zun main dir tsu gebrengt hob ich Rebbe geentfert
has who son my you to brought have I Rebbe answer

א שטומען גייסט; יח און וואו נאר ער כאפט אים אָן , רייסט ער אים,
im er raist on im chapt er nor vu un gaist shtumen a
him he tears without him seizes he but where and spirit mute a

און ער שוימט פארן מויל , און קריצט מיט די ציין , און ווערט
vert un tsein di mit kritst un moil farn shoimt er un
becomes and teeth the with gnashes and mouth at the foams he and

פארדארט; און איך האב שוין געזאגט דיינע תלמידים, אז זיי זאלן
zolen zei az talmidim daine gezogt shoin hob ich un fardart
shall they that disciples your told already have I and dried out

אים ארויסטרייבן; און זיי האבן נישט געקענט . יט ער אבער
ober er gekent nisht hoben zei un aroistraiben im
however he been able to not have they and cast out it

ענטפערנדיק זאגט צו זיי : אָ, אומגלויביק דור ! ווילאנג זאל איך
ich zol vilang dor umgloibik o zei tsu zogt entferendik
I shall how long generation faithless o them to says answering

נאך זיין מיט אייך? ביז ווען זאל איך אייך דערטראגן? ברענגט אים
im brengt dertrogen aich ich zol ven biz aich mit zain noch
him bring tolerate you I shall when until you with be yet

said to them, Eliyahu Hanavi indeed does come rishonah and brings tikkun *(restoration)* to all things. And yet how is it written of the Bar Enosh that he must suffer many things and be NIVZEH VACHADAL *(despised and rejected)*? 13 But I say to you, that Eliyahu Hanavi has indeed come, and they did to him whatever they pleased, just as it has been written concerning him.

14 And when they returned to the talmidim, they saw a great multitude around them and [the] Sofrim *(Scribes)* arguing with Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim.
15 And ofen ort, as soon as the multitude saw Rebbe, Melech HaMoshiach, they were surprised and began running up to [him] with Birkat Shalom greetings. 16 And Rebbe, Melech HaMoshiach questioned them, About what are you arguing with them? 17 And one of the multitude answered Rebbe, Melech HaMoshiach: Rabbi, I brought beni *(my son)* to you, because he has a shed that makes him illem *(mute)*.
18 And whenever it seizes him, it throws him into convulsions and he foams at the mouth, and grinds his teeth, and becomes rigid. And I told your talmidim in order that they might cast it out, and they did not have the koach. 19 In reply to them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, O dor without emunah, how long will I be with you? How

אהער צו מיר! כ און זיי האבן אים געברענגט צו אים; און ווי
vi un im tsu gebrengt im hoben zei un mir tsu aher
as soon as and him to brought him have they and Me to here

ער האט אים דערזען , האט דער גייסט אים גלייך א ריס
ris a glaich im gaist der hot derzen im hot er
tear a immediately him spirit the did caught sight of him did he

געטאן; און ער איז אנידערגעפאלן אויף דער ערד , האט זיך געוואלגערט,
gevalgert zich hot erd der oif anidergefalen iz er un geton
roll around self did earth the on fall down is he and did

שוימענדיק פארן מויל , כא און ער האט געפרעגט זיין פאטער: ווילאנג
vilang foter zain gefregt hot er un moil farn shoimendik
how long father his ask did he and mouth at the foaming

איז שוין זינט דאס דאזיקע איז געשען צו אים? און ער האט
hot er un im tsu geshen iz dozike dos zint shoin iz
did he and him to happened is these the since already is

געזאגט: פון קינדערווייז אָן ; כב און אפטמאל האט ער אים געווארפן
gevorfen im er hot oftmol un on kindvaiz fun gezogt
throw him he did often and without childhood from say

אין פייער אריין און אין וואסער אריין, כדי ער זאל אים אומברענגען;
umbrengen im zol er kedei arain vaser in un arain faier in
kill him shall he so that into water in and into fire in

נאר אויב דו ביסט עפעס בכוח , העלף אונדז, און דערבארעם
derbarem un undz helf bekoiech epes bist du oib nor
have mercy and us help able in any way have you if but

דיך אויף אונדז! כג יהושע/ישוע אבער האט צו אים געזאגט: אויב
oib gezogt im tsu hot ober Yeshua/Yehoshua undz oif dich
if say him to did however Yehoshua us on you

דו ביסט בכוח ? אלץ איז מעגלעך פאר דעם , וואס גלויבט .
gloibt vos dem far meglech iz alts bekoiech bist du
believes who the one for possible is all able in any way you

כד גלייך האט דער פאטער פון דעם יינגל א געשריי געטאן, און
un geton geshrei a yingel dem fun foter der hot glaich
and did shout a boy the of father the did immediately

געזאגט: איך גלויב ; העלף מיין אומגלויבן! כה און ווי יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua vi un umgloiben main helf gloib ich gezogt
Yehoshua when and unbelief my help believe I said

האט געזען, אז א המון מענטשן לויפט זיך צונויף ,
tsunoif zich loift mentshn hamon a az gezen hot
together themselves were running people crowd a that see did

האט ער אנגעשריגן דעם אומריינעם גייסט, זאגנדיק צו אים: דו
du im tsu zogendik gaist umreinem dem ongeshrigen er hot
you him to saying spirit unclean the rebuke he did

שטומער און טויבער גייסט, איך באפעל דיר: גיי פון אים ארויס, און
un arois im fun gei dir bafel ich gaist toiber un shtumer
and out him from go you order I spirit deaf and mute

זאלסט מער נישט אריינגיין אין אים! כו און ער האט א געשריי געטאן,
geton geshrei a hot er un im in araingein nisht mer zolst
do scream a did he and him into go in not more you shall

און האט אים זייער פיל געריסן, און איז ארויסגעגאנגען; און ער איז
iz er un aroisgegangen iz un gerisen fil zeier im hot un
did he and go out did and rip much very him did and

געווארן ווי טויט , אז א רבים האבן געזאגט, אז ער איז געשטארבן!
geshtorben iz er az gezogt hoben rabem a az toit vi gevoren
died is he that say did majority a that death as become

long will I put up with you? Bring the bocher to me! [20] They brought the bocher to him. And when the shed saw Rebbe, Melech HaMoshiach, it threw the bocher into convulsions, and, falling to the ground, the bocher began rolling around foaming at the mouth. [21] And Rebbe, Melech HaMoshiach questioned the bocher's abba, How long has this been happening to him? And he said, From kinder-yoren. [22] And also it has often thrown him into the eish and into the mayim that it might destroy him. But if you can do anything, grant rachmei shomayim upon us and help us! [23] Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, If you can?!! All things are possible to him who has emunah! [24] Ofen ort *(immediately)* the abba of the bocher cried out and began saying, Ani maamin *(I believe)*! Help my lack of emunah! [25] And Rebbe, Melech HaMoshiach, having seen that a multitude was gathering, rebuked the ruach hatumah *(unclean spirit)*, saying to it, You cheresh-illem *(deaf and mute)* ruach hatemeiah, I command you, come out from him and do not ever enter into him again! [26] And after shrieking a shrai *(scream)* and throwing the bocher into violent seizures, the ruach hatemeiah came out. And the bocher was so like a geviyah *(corpse)* that many exclaimed he was niftar. [27] But

כז יהושע/ישוע אבער האט אים אנגענומען ביי דער האנט, און
un hant der bai ongenumen im hot ober Yeshua/Yehoshua
and hand the by take him did however Yehoshua

אים אויפגעהויבן; און ער האט זיך אויפגעשטעלט. כח און ווען ער
er ven un oifgeshtelt zich hot er un oifgehoiben im
he when and stand up himself did he and picked up him

איז אריינגעגאנגען אינם הויז , האבן זיינע תלמידים, גאנץ אליין, אים
im alein gants talmidim zaine hoben hoiz inem araingegangen iz
him alone quite disciples his did house in the go in did

געפרעגט: פארוואס זענען מיר נישט געווען בכוח אים ארויסצוטרייבן?
aroistsutraiben im bekoiech geven nisht mir zenen farvos gefregt
to cast out him able were not we are why ask

כט און ער האט צו זיי געזאגט: דער דאזיקער מין (בייזע גייסטער) קען
ken gaister beize min doziker der gezogt zei tsu hot er un
can spirit evil kind this one the say them to did he and

בשום אופן נישט ארויסגיין, אחוץ דורך תפילה און תעניתים.
taneisim un tfile durch achuts aroisgein nisht oifen beshum
fasting and prayer through except go out not way never

ל און זיי זענען פון דארטן אוועק , און זענען געגאנגען דורך
durch gegangen zenen un avek dorten fun zenen zei un
through go did and go away there from did they and

גליל ; און ער האט נישט געוואלט, אז עמיצער זאל עס וויסן .
visen es zol emitser az gevolt nisht hot er un Galil
know it shall anyone that want not did he and Galilee

לא ווארום ער האט געלערנט זיינע תלמידים, און צו זיי געזאגט: דער
der gezogt zei tsu un talmidim zaine gelernt hot er vorem
the said them to and disciples his taught had he because

בר אנש וועט איבערגעגעבן ווערן אין די הענט פון מענטשן, און
un mentshn fun hent di in veren ibergegeben vet Enosh Bar
and men of hands the into to be handed over will of Man Son

זיי וועלן אים טייטן; און זייענדיק געטייט, וועט ער אין דריי טעג ארום
arum teg drai in er vet geteit zaiendik un teiten im velen zei
later days three in he will killed being and kill him will they

ווידער אויפשטיין. לב זיי אבער האבן נישט פארשטאנען דאס ווארט,
vort dos farshtanen nisht hoben ober zei oifshtein vider
word that understood not did however they stand up again

און האבן זיך געפארכטן אים צו פרעגן. לג און די זענען געקומען קיין
kein gekumen zenen di un fregen tsu im geforchten zich hoben un
to come did they and ask to him afraid self were and

כפר-נחום ; און זייענדיק אינם הויז , האט ער זיי געפרעגט: וועגן
vegen gefregt zei er hot hoiz inem zaiendik un K'far-Nachum
about ask them he did house in the being and K'far-Nachum

וואס האט איר זיך מתווכח געווען אויפן וועג? לד זיי אבער
ober zei veg oifen geven misvakeyech zich ir hot vos
however they way on the were dispute self you were what

האבן געשוויגן ; ווייל אונטערוועגנס האבן זיי געהאלטן א וויכוח
vikuech a gehalten zei hoben untervegns vail geshvigen hoben
dispute a hold they did on the way because silent were

איינער מיטן אנדערן, ווער עס איז דער גרעסטער. לה און ער האט
hot er un grester der iz es ver andern miten einer
has he and greatest the is it who other with the one

זיך אנידערגעזעצט, און האט גערופן די צוועלף; און זאגט צו זיי :
zei tsu zogt un tsvelf di gerufen hot un anidergezetst zich
them to says and twelve the call did and sat down self

Rebbe, Melech HaMoshiach, having grasped the hand of the bocher, lifted him up; and the bocher stood up.
[28] And, having entered into a bais, his talmidim began questioning Rebbe, Melech HaMoshiach in a yechidus: Why were we not able to perform the gerush shedim *(exorcism)*? [29] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, This kind of gerush shedim is accomplished only by davening with tzomot.
[30] And from there they went forth and were passing through the Galil, and Rebbe, Melech HaMoshiach did not want anyone to have daas. [31] For Rebbe, Melech HaMoshiach was teaching his talmidim and was saying to them, The Bar Enosh is to be betrayed into the hands of Bnei Adam, and MOSHIACH YIKARET *(Moshiach will be violently killed)*, and when he has been killed and has his histalkus *(passing)*, he will rise in his Techiyas HaMoshiach from HaMesim on Yom HaShelishi *(the Third Day)*. [32] But they did not have binah concerning this dvar, and they were afraid to inquire further. [33] And they came to K'far-Nachum. And when Rebbe, Melech HaMoshiach was in the bais, he began questioning them, What were you arguing about baderech *(on the road)*? [34] But they were keeping silent, for baderech they were discussing with one another which of the talmidim was

אויב איינער וויל זיין דער ערשטער, זאל ער זיין דער לעצטער פון
fun letster der zain er zol ershter der zain vil einer oib
of last the be he shall first the his wants one if

אלע, און אלעמענס משרת . לו און האט גענומען א קינד, און עס
es un kind a genumen hot un meshores alemens un ale
it and child a take did and servant everyone's and all

אנידערגעשטעלט אין זייער מיט ; און ער האט עס גענומען אויף זיינע
zaine oif genumen es hot er un mit zeier in anidergeshtelt
his in take it did he and midst their in set down

ארעמס, און צו זיי געזאגט: לז ווער עס וועט אויפנעמען איינס פון
fun eins oifnemen vet es ver gezogt zei tsu un orems
of one receive will it who said them to and arms

אזעלכע קינדער אין מיין נאמען, דער נעמט מיך אויף; און ווער עס
es ver un oif mich nemt der nomen main in kinder azelche
it who and on Me takes that name my in children such

נעמט מיך אויף, דער נעמט נישט אויף מיך , נאר דעם , וואס
vos dem nor mich oif nisht nemt der oif mich nemt
who the One but Me on not welcomes that on Me takes

האט מיך געשיקט.
geshikt mich hot
send Me did

לח יוחנן האט צו אים געזאגט; רבי , מיר האבן געזען איינעם
einem gezen hoben mir Rebbe gezogt im tsu hot Yochanan
one see did we Rebbe say him to did John

ארויסטרייבן בייזע גייסטער אין דיין נאמען; און מיר האבן עס אים
im es hoben mir un nomen dain in gaister beize aroistraiben
him this have we and Name your in spirits evil casting out

פארווערט, ווייל ער פאלגט אונדז נישט נאך. לט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua noch nisht undz folgt er vail farvert
Yehoshua after not us follows he because forbid

אבער האט געזאגט: איר זאלט אים נישט פארווערן! ווייל עס איז
iz es vail farveren nisht im zolt ir gezogt hot ober
is there because forbid not him shall you say did however

נישט פאראן קיין מענטש, וועלכער וועט טאן א וואונדער אין מיין נאמען,
nomen main in vunder a ton vet velcher mentsh kein faran nisht
name my in miracles a do will who man any there not

און וואס וועט גיך קענען רעדן שלעכטס אויף מיר. מ ווארום
vorem mir oif shlechts reden kenen gich vet vos un
because Me on evil speak be able to quickly will who and

ווער עס איז נישט קעגן אונדז, דער איז פאר אונדז. מא ווארום ווער
ver vorem undz far iz der undz kegen nisht iz es ver
who because us for is that us against not is it who

עס וועט אייך געבן צו טרינקען א טעפעלע וואסער, פון מיינעטוועגן,
mainetvegen fun vaser tefele a trinken tsu geben aich vet es
my sake for water small cup a drink to give you will it

ווייל איר געהערט צום משיח , באמת זאג איך אייך, דער וועט
vet der aich ich zog beemes Moshiach tsum gehert ir vail
will that you I tell in truth Moshiach to the belong you because

בשום אופן נישט פארלירן זיין שכר . מב און ווער עס וועט פארפירן
farfiren vet es ver un sachar zain farliren nisht oifen beshum
mislead will it who and reward his to lose not way never

צום שטרויכלען איינעם פון די דאזיקע קליינע , וואס גלויבן וואלט
volt gloiben vos kleine dozike di fun einem shtroichlen tsum
would believe who small ones these the of one stumbling to the

hagadol. 35 And sitting down, Rebbe, Melech HaMoshiach called the Shneym Asar and says to them, If anyone wishes to be Rishon *(First)*, he shall be Acharon *(Last)*, and mesharet *(minister, servant)* of all. 36 And having taken a yeled, Rebbe, Melech HaMoshiach set him in [the] center of them, and, having taken the yeled into his arms, he said to them,
37 Whoever receives one yeled such as this biShmi *(in my Name)* receives me, and whoever receives me, receives not only me but the One who sent me.

38 Yochanan said to him, Rebbe, we saw someone performing a gerush shedim in your Name, and we were trying to stop him, because he was not one of your chasidim. 39 But Rebbe, Melech HaMoshiach said, Do not stop him, for no one who will accomplish niflaot *(wonders)* biShmi *(in my Name)* will be able soon afterward to speak lashon hora about me. 40 For the one who is not our mitnagged is for us. 41 For whoever gives you to drink a kos of mayim *(cup of water)* biShmi *(in my Name)* because you are talmidim of Rebbe, Melech HaMoshiach, omein, I say to you, he shall not lose his sachar *(reward)*.
42 And whoever causes a michshol *(stumbling block)* for one of these little ones, the maaminim b'Moshiach who have emunah in me, it would be better for him

עס געווען פיל בעסער פאר אים אויב א גרויסער מילשטיין וואלט געלייגט
geleigt volt milshtein groiser a oib im far beser fil geven es
placed would millstone large a if him for better much be it

געווארן אויף זיין האלדז, און ער וואלט געווארפן געווארן אין ים אריין.
arain yam in gevoren gevorfen volt er un haldz zain oif gevoren
into sea in become thrown would he and neck his on become

מג און אויב דיין האנט פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק זי אפ!
op zi hak shtroichlen tsum dich farfirt hant dain oib un
off it cut stumbling to the you misleads hand your if and

עס איז בעסער פאר דיר אריינצוגיין אין לעבן אריין א קאליקע, ווי צו
tsu vi kalike a arain leben in araintsugein dir far beser iz es
to than cripple a into life into to enter you for better is it

האבן דיינע ביידע הענט און צו גיין אין גיהנום אריין—אין דעם פייער,
faier dem in arain Gehinnom in gein tsu un hent beide daine hoben
fire the in into Gehenna in go to and hands both your have

וואס לעשט זיך נישט אויס, וואו זייער ווארעם שטארבט נישט,
nisht shtarbt vorem zeier vu ois nisht zich lesht vos
not dies worm their where out not itself extinquished which

און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן . (ישעיהו סו, כד.) מה און אויב
oib un chd su Yeshayah farloshen nisht vert faier dos un
if and 24 66 Yeshayah extinquished not is fire the and

דיין פוס פארפירט דיך צום שטרויכלען, האק אים אפ! עס איז בעסער
beser iz es op im hak shtroichlen tsum dich farfirt fus dain
better is it off it chop temptation towards you misleads foot your

פאר דיר אריינצוגיין אין לעבן לאם, ווי צו האבן דיינע ביידע פיס
fis beide daine hoben tsu vi lom leben in araintsugein dir far
feet both your have to than lame life into to enter you for

און אריינגעווארפן צו ווערן אין גיהנום , וואו זייער ווארעם שטארבט
shtarbt vorem zeier vu Gehinnom in veren tsu araingevorfen un
dies worm their where Gehenna in be to thrown and

נישט, און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן . מז און אויב דיין אויג
oig dain oib un farloshen nisht vert faier dos un nisht
eye your if and extinquished not is fire the and not

פארפירט דיך צום שטרויכלען, נעם עס ארויס! עס איז בעסער פאר דיר
dir far beser iz es arois es nem shtroichlen tsum dich farfirt
you for better is it out it take stumbling to the you misleads

אריינצוגיין אין ה'ס קעניגרייך מיט איין אויג, ווי צו האבן צוויי
tsvei hoben tsu vi oig ein mit kenigraich Hashems in araintsugein
two have to than eye one with kingdom Hashem's in to go in

אויגן און געווארפן צו ווערן אין גיהנום אריין, מח וואו זייער ווארעם
vorem zeier vu arain Gehinnom in veren tsu gevorfen un oigen
worm their where into Gehenna into be to thrown and eyes

שטארבט נישט, און דאס פייער ווערט נישט פארלאשן . מט ווארום
vorem farloshen nisht vert faier dos un nisht shtarbt
because extinquished not is fire the and not dies

יעדער איינער מוז געזאלצן ווערן מיט פייער. נ דאס זאלץ איז גוט ; אויב
oib gut iz zalts dos faier mit veren gezaltsen muz einer yeder
if good is salt this fire with to be salted must one every

אבער דאס זאלץ ווערט אומגעזאלצן, מיט וואס וועט איר עס ווירצן?
virtsen es ir vet vos mit umgezaltsen vert zalts dos ober
season it you will what with unsalty becomes salt the however

האט זאלץ אין זיך , און לעבט בשלום איינער מיט דעם אנדערן.
andern dem mit einer besholem lebt un zich in zalts hot
other the with one in peace live and yourself in salt have

if a heavy millstone, one
turned by a donkey, were
hung around his neck and
he were cast into the sea.
43 And if your yad causes
you a michshol, cut off
your yad; for it is better for
you if you enter Chayyei
Olam as an amputee, than,
having both yadayim, you
go away into Gehinnom,
into the EISH LO TIKHBEH
(fire not [ever] extinguished),
[44 Where their TOLAAT LO
TAMUT *(worm does not die)*
and EISH LO TIKHBEH *(the
fire not [ever] extinguished)*.]
45 And if your regel *(foot)*
causes you a michshol, cut
off your regel; it is better
for you to enter Chayyei
Olam lame, than, having
both raglayim, to be cast
into Gehinnom, [46 Where
their TOLAAT LO TAMUT
(worm does not die) and EISH
LO TIKHBEH *(the fire not
[ever] extinguished)*.] 47 And
if your ayin *(eye)* causes
you a michshol, take it
out; for it is better for
you to enter the Malchut
Hashem one-eyed, than,
having both eynayim, to
be cast into Gehinnom,
48 Where their TOLAAT LO
TAMUT *(worm does not die)*
and EISH LO TIKHBEH *(the
fire not [ever] extinguished)*.
49 For everyone will have
eish as his melach *(salt)*.
50 Melach is tov, but if the
melach becomes unsalty,
by what [means] will you
make it salty again? Have
melach in yourselves. And
among yourselves let there be
shalom.

י און ער איז אויפגעשטאנען פון דארטן, און איז געקומען צו די
di tsu gekumen iz un dorten fun oifgeshtanen iz er un
the to come is and there from stand up again is he and

גרענעצן פון יהודה און פון עבר הירדן ; און ווידער האבן
hoben vider un HaYarden Ever fun un Yehude fun grenetsn
have again and Yarden Beyond of and Yehudah of borders

המונים מענטשן זיך פארזאמלט ביי אים; און ווי געוויינטלעך,
geveintlech vi un im bai farzamlt zich mentshn hamonim
usual as and him by gathered themselves people crowds of

האט ער זיי ווידער געלערנט. ב און פרושים זענען צוגעקומען צו אים,
im tsu tsugekumen zenen Perushim un gelernt vider zei er hot
him to come over are Pharisees and teach again them he did

און האבן אים געפרעגט, אויב א מאן מעג זיך גטן מיטן ווייב;
vaib miten geten zich meg man a oib gefregt im hoben un
wife with the divorce self permitted man a if asked him have and

אויספרואוונדיק אים. ג ער אבער האט ענטפערנדיק געזאגט צו זיי :
zei tsu gezogt entferendik hot ober er im oispruvendik
them to said answering has however he him testing

וואס האט אייך משה געבאטן ? ד און זיי האבן געזאגט: משה האט
hot Moshe gezogt hoben zei un geboten Moshe aich hot vos
did Moses said have they and command Moses you did what

דערלויבט (איר) צו שרייבן א ספר כריתות (גט) און
un get chritut seifer a shraiben tsu ir derloibt
and divorce certicate divorce book of a write to you PL permit

זי אוועקצושיקן. (דברים כד, א.) ה יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua a chd Devarim avektsushiken zi
did however Yehoshua 1 24 Deuteronomy send away her

צו זיי געזאגט: צוליב דער פארהארטעוועטקייט פון אייער הארץ
harts eier fun farhartevetkeit der tsulib gezogt zei tsu
heart your of hardness the on account of say them to

האט ער אייך אנגעשריבן דאס דאזיקע געבאט ; ו פון אנהויב פון
fun onhoib fun gebot dozike dos ongeshriben aich er hot
of beginning from command these the write you he did

דער באשאפונג אבער האט ה' זיי באשאפן זכר און נקבה .
nekeyve un zachar bashafen zei Hashem hot ober bashafung der
female and male created them Hashem has however creation the

(בראשית א, כז.) ז דערפאר וועט א מענטש פארלאזן זיין פאטער און די
di un foter zain farlozen mentsh a vet derfar chz a Bereshis
the and father his leave man a will therefore 27 1 Genesis

מוטער, און זיך באהעפטן מיט זיין ווייב, ח און די צוויי וועלן זיין איין
ein zain velen tsvei di un vaib zain mit baheften zich un muter
one be will two the and wife his with unite self and mother

פלייש (בראשית ב, כד.); אזוי זענען זיי מער נישט צוויי, נאר איין פלייש.
fleish ein nor tsvei nisht mer zei zenen azoi chd b Bereshis fleish
flesh one but two not more they are thus 24 2 Genesis flesh

ט דעריבער וואס ה' האט מזווג געווען, דאס זאל קיין
kein zol dos geven mezaveg hot Hashem vos deriber
no shall that was paired together has Hashem what therefore

מענטש נישט צעשיידן ! י און אינם הויז האבן די תלמידים אים ווידער
vider im talmidim di hoben hoiz inem un tsesheiden nisht mentsh
again him disciples the did house in the and separate not man

געפרעגט וועגן דער דאזיקער זאך . יא און ער האט צו זיי געזאגט: ווער
ver gezogt zei tsu hot er un zach doziker der vegen gefregt
who say them to did he and thing this one the about ask

10 And from there,
having got up, Rebbe,
Melech HaMoshiach comes
into the region of Yehudah
and on the other side of the
Yarden, and again multitudes
gather to him, and as was his
minhag *(custom)*, once more
he was teaching them torah.
2 And, having approached, the
Perushim, testing him, were
asking him, Is it mutar for
a man to give a get *(divorce)*
to his wife? 3 But in reply,
Rebbe, Melech HaMoshiach
said to them, What mitzvah
(commandment) did Moshe
give you? 4 And they said,
Moshe Rabbeinu made it
mutar *(permissible)* for a man
to write SEFER KERITUT *(a get,
bill of divorcement)* and to send
her away *(dismiss her, divorce
her)*. 5 But Rebbe, Melech
HaMoshiach said to them,
Because of the hardness
of your levavot, he wrote
you this mitzvah. 6 But in
the beginning of the Beriah
(Creation) ZACHAR UNEKEVAH
BARA OTAM *([Hashem] made
them male and female)*. 7 AL
KEN YAAZAV ISH ES AVIV
V'ES IMMO V'DAVAK BISHTO
*(Because of this, a man will leave
his father and his mother and he
will be joined to his isha [wife])*,
8 V'HAYU L'VASAR ECHAD,
(and the two will be one flesh).
For this reason, they are no
longer Shnayim but Basar
Echad. 9 Therefore, what
Hashem has joined together,
let no ben Adam separate.
10 And in the bais, the
talmidim began to question
Rebbe, Melech HaMoshiach
about this again. 11 And

עס גט זיך מיט זיין ווייב, און האט חתונה מיט אן אנדערער, איז
iz anderer an mit chasene hot un vaib zain mit zich get es
is another an with wedding has and wife his with self divorces it

ער מזנה קעגן איר; יב און אויב זי גט זיך מיט
mit zich get zi oib un ir kegen mezane er
with self divorces she if and her against committing adultery he

איר מאן , און האט חתונה מיט אן אנדערן, טוט זי זנות .
zoines zi tut andern an mit chasene hot un man ir
adultery she does other an with wedding has and husband her

יג און מען האט צו אים געברענגט קליינע קינדער , כדי ער זאל
zol er kedei kinder kleine gebrengt im tsu hot men un
shall he so that children small bring him to did they and

זיי אנרירן; די תלמידים אבער האבן אנגעשריגן אויף זיי . יד און
un zei oif ongeshrigen hoben ober talmidim di onriren zei
and them on rebuke did however disciples the touch them

ווי יהושע/ישוע האט דאס געזען, האט עס אים פארדראסן, און
un fardrosn im es hot gezen dos hot Yeshua/Yehoshua vi
and resent him it did see this did Yehoshua when

ער האט צו זיי געזאגט: לאזט די קליינע קינדער קומען צו מיר;
mir tsu kumen kinder kleine di lozt gezogt zei tsu hot er
Me to come children small the allow said them to did he

פארווערט עס זיי נישט; ווארום פאר זייערסגלייכן איז דאס קעניגרייך
kenigraich dos iz zeiersgleichn far vorem nisht zei es farvert
kingdom the is their kind for because not them it forbid

פון ה' ! טו באמת זאג איך אייך: ווער עס וועט נישט אויפנעמען דאס
dos oifnemen nisht vet es ver aich ich zog beemes Hashem fun
the receive not will it who you I say in truth Hashem of

קעניגרייך פון ה' ווי א קליין קינד, דער וועט בשום אופן נישט
nisht oifen beshum vet der kind klein a vi Hashem fun kenigraich
not way never will that child young a as Hashem of kingdom

אריינגיין דערין ! טז און האט זיי גענומען אויף זיינע ארעמס, און
un orems zaine oif genumen zei hot un derin araingein
and arms his on take them did and therein enter

געבענטשט, ארויפלייגנדיק די הענט אויף זיי .
zei oif hent di aroifleigendik gebentsht
they upon hands the placing blessed

יז און בעת ער איז ארויסגעגאנגען אויפן וועג, איז אים איינער
einer im iz veg oifen aroisgegangen iz er beis un
one him is way on the went out is he while and

אקעגנגעלאפן, און איז אנידערגעפאלן פאר אים אויף די קני , און האט
hot un kni di oif im far anidergefalen iz un akegengelofen
did and knee the on him before fell down is and run forward

אים געפרעגט: רבי גוטער , וואס זאל איך טאן, כדי איך זאל
zol ich kedei ton ich zol vos guter Rebbe gefregt im
shall I so that do I shall what good one Rebbe ask him

ירשענען אייביק לעבן? יח און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט:
gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un leben eibik yarshanen
say him to did Yehoshua and life eternal inherit

וואס רופסטו מיך גוטער? קיינער איז נישט גוט , אחוץ ה' אליין!
alein Hashem achuts gut nisht iz keiner guter mich rufstu vos
alone Hashem except good not is no one good Me call why

יט די געבאטן קענסטו : דו זאלסט נישט מארדן! דו זאלסט
zolst du morden nisht zolst du kenstu geboten di
shall you murder not shall you you know commandments the

he says to them, Whoever
gives a get to his isha and
marries another, commits
niuf *(adultery)* against his isha.
12 And if she gets a get *(divorce)*
from her baal *(husband)* and
marries another, she commits
niuf *(adultery)*.
13 And they brought to
Rebbe, Melech HaMoshiach
yeladim that he might lay
his hands on them. But the
talmidim rebuked them.
14 And having seen this,
he became displeased and
indignant, and said to his
talmidim, Permit the yeladim
to come to me, and do not
hinder them, for of such
as these is the Malchut
Hashem. 15 Omein, I say to
you, Whoever is not mekabel
Malchut Hashem *(receives the
Kingdom of G-d)* as a yeled
would be mekabel Malchut
Hashem, will by no means
enter it. 16 And having taken
the yeladim into his arms,
Rebbe, Melech HaMoshiach
laid his hands on them
and made a bracha over
them.
17 And as Rebbe, Melech
HaMoshiach was setting
out to travel, one running
and falling down before
him, was asking him, Rabbi
haTov, what mitzvah may
I do that I might inherit
Chayyei Olam? 18 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to him, Why do you call
me tov? No one tov except
echad, Elohim, nu? 19 You
have daas of the mitzvot,
the Aseres HaDibros *(The
Decalogue)*, LO TIRTZACH,
LO TINAF, LO TIGNOV, LO

נישט נואפן ! דו זאלסט נישט גנבענען ! דו זאלסט נישט פאלש
falsh nisht zolst du ganvenen nisht zolst du noyefn nisht
false not shall you steal not shall you commit adultery not

עדות זאגן ! דו זאלסט נישט באטריגן! דו זאלסט אפגעבן כבוד דיין
dain koved opgeben zolst du batrigen nisht zolst du zogen eides
your honor give shall you rob not shall you say witness

פאטער און דיין מוטער! (שמות כ, יב-טז.) [כ] און ער האט צו אים
im tsu hot er un ib-tz ch Shemot muter dain un foter
him to did he and 12-16 20 Exodus mother your and father

געזאגט: רבי , אלע די דאזיקע האב איך אפגעהיטן פון מיין יוגנט
yugnt main fun opgehiten ich hob dozike di ale Rebbe gezogt
youth my from observed I have these the all Rebbe say

אָן . [כא] און יהושע/ישוע האט אויף אים א בליק געטאן און אים
im un geton blik a im oif hot Yeshua/Yehoshua un on
him and do glance a him on did Yehoshua and without

ליב געקריגן, און געזאגט צו אים: איין זאך פעלט דיר; גיי, פארקויף אלץ,
alts farkoif gei dir felt zach ein im tsu gezogt un gekrign lib
all sell go you lack thing one him to said and got love

וואס דו האסט , און גיב עס צו די ארעמעלייט, און דו וועסט
vest du un oremelait di tsu es gib un host du vos
you will you and poor people the to it give and you have you what

האבן אן אוצר אין הימל ; און קום , און פאלג מיר נאך! [כב] ער
er noch mir folg un kum un himel in oitser an hoben
he after Me follow and come and heaven in treasure an have

אבער איז אומעטיק געווארן איבער דעם ווארט, און איז אוועקגעגאנגען
avekgegangen iz un vort dem iber gevoren umetik iz ober
went away is and word the over become sad is however

א טרויעריקער, ווארום ער האט געהאט א גרויס פארמעגן .
farmegn grois a gehat hot er vorem troieriker a
possessions large a have did he because sad person a

[כג] און יהושע/ישוע האט זיך ארומגעקוקט, און זאגט צו זיינע
zaine tsu zogt un arumgekukt zich hot Yeshua/Yehoshua un
his to says and look around self has Yehoshua and

תלמידים: אָ, ווי שווער עס איז פאר די , וואס האבן עשירות אריינצוקומען
araintsukumen ashires hoben vos di far iz es shver vi o talmidim
to enter riches have who the for is it hard how o disciples

אין דעם קעניגרייך פון ה' ! [כד] און די תלמידים זענען דערשטוינט
derstoint zenen talmidim di un Hashem fun kenigraich dem in
amazed are disciples the and Hashem of kingdom the into

געווארן איבער זיינע ווערטער. יהושע/ישוע אבער ווידער
vider ober Yeshua/Yehoshua verter zaine iber gevoren
again however Yehoshua words his over become

ענטפערנדיק האט צו זיי געזאגט: קינדער, אָ, ווי שווער עס איז פאר
far iz es shver vi o kinder gezogt zei tsu hot entferendik
for is it difficult how o children said them to has answering

די , וואס האבן בטחון אויף געלט , אריינצוגיין אין דעם קעניגרייך
kenigraich dem in araintsugein gelt oif bitochen hoben vos di
kingdom the in to enter money in confidence have who the

פון ה' ! [כה] עס איז לייכטער פאר א קעמל דורכצוגיין דורך דעם
dem durch durchtsugein kemel a far laichter iz es Hashem fun
the through to go camel a for easier is it Hashem of

לאך פון א נאדל , ווי פאר א רייכן מאן אריינצוקומען אין דעם
dem in araintsukumen man raichn a far vi nodel a fun loch
the into to enter man rich a for than needle a of hole

TAANEH VREIACHA ED
SHAKER, KABEID ES AVICHA
VES IMMECHA *(Do not murder,*
do not commit adultery, do not
steal, do not bear false witness
(do not defraud), honor your
father and mother.) [20] And
the man was saying to him,
Rabbi, from kinder-yoren I
have been frum and shomer
mitzvot, keeping all these
things. [21] And looking at him
and having ahavah for his
neshamah, Rebbe, Melech
HaMoshiach said to him,
One thing you lack: go and
sell all your possessions
and give to the aniyim,
and you will have otzar
(treasure) in Shomayim; and
come, follow me. [22] But at
the dvar HaMoshiach, his
face turned gloomy and he
departed with agmat nefesh
(grief), for he had many
possessions.

[23] And Rebbe, Melech
HaMoshiach, looking
around, says to his
talmidim, How difficult
it will be for the oisher
to enter the Malchut
Hashem! [24] And the
talmidim were amazed
at his devarim. But again
Rebbe, Melech HaMoshiach
in reply, says to them,
Yeladim, how difficult
it is to enter into the
Malchut Hashem. [25] It
is easier [for] a camel
to go through the eye
of a needle than for
an oisher *(rich person)*
to enter the Malchut
Hashem. [26] And they
were even more amazed,

קעניגרייך פון ה׳ . כו און זיי זענען נאך מער דערשטוינט געווארן,
gevoren dershtoint mer noch zenen zei un Hashem fun kenigraich
become astounded more even are they and Hashem of kingdom

און האבן צו זיך גערעדט: און ווער זשע קען דערלייזט ווערן?
veren derleizt ken zhe ver un geredt zich tsu hoben un
to be saved can then who and speak themselves among did and

כז יהושע/ישוע האט א קוק געטאן אויף זיי און זאגט: ביי מענטשן
mentshn bai zogt un zei oif geton kuk a hot Yeshua/Yehoshua
people with says and them on do look a did Yehoshua

איז עס אוממעגלעך, נאר נישט ביי ה׳ ; ווארום אלץ איז
iz alts vorem Hashem bai nisht nor ummeglech es iz
is everything because Hashem with not but impossible it is

מעגלעך ביי ה׳ . כח פעטרוס האט אנגעהויבן צו רעדן צו אים:
im tsu reden tsu ongehoiben hot Petros Hashem bai meglech
him to speak to begin did Peter Hashem with possible

זע , מיר האבן אלץ פארלאזן, און האבן דיר נאכגעפאלגט! כט האט
hot nochgefolgt dir hoben un farlozen alts hoben mir ze
has followed you have and left everything have we look

יהושע/ישוע געזאגט: באמת זאג איך אייך: עס איז נישט פאראן
faran nisht iz es aich ich zog beemes gezogt Yeshua/Yehoshua
there not is it you I say in truth said Yehoshua

קיינער, וועלכער האט פארלאזט הויז , אדער ברידער , אדער שוועסטער,
shvester oder brider oder hoiz farlozt hot velcher keiner
sisters or brothers or house left has which no one

אדער מוטער, אדער פאטער, אדער קינדער , אדער פעלדער, צוליב
tsulib felder oder kinder oder foter oder muter oder
on account of fields or children or father or mother or

מיר, און צוליב דער בשורה טובה, ל וועלכער וועט נישט באקומען
bakumen nisht vet velcher toive besoire der tsulib un mir
receive not will who Good News the on account of and me

הונדערט מאל אזויפיל איצט אין דער דאזיקער צייט, הייזער, און
un haizer tsait doziker der in itst azoifil mol hundert
and houses time this one the in now as much times hundred

ברידער , און שוועסטער, און מוטערס, און קינדער , און פעלדער, מיט
mit felder un kinder un muters un shvester un brider
with fields and children and mothers and sisters and brothers

פארפאלגונגען; און אין דער קומענדיקער וועלט אייביק לעבן. לא אבער
ober leben eibik velt kumendiker der in un farfolgungen
however life eternal world coming the in and persecutions

א סך ערשטע וועלן זיין לעצטע; און די לעצטע ערשטע.
ershte letste di un letste zain velen ershte sach a
first last the and last be will first many a

לב און זיי זענען געווען אויפן וועג, ארויפגייענדיק קיין ירושלים ;
Yerushalayim kein aroifgeiendik veg oifen geven zenen zei un
Jerusalem to going up way on the were are they and

און יהושע/ישוע איז געגאנגען פאראויס פאר זיי ; און זיי האבן
hoben zei un zei far forois gegangen iz Yeshua/Yehoshua un
were they and them before ahead go did Yehoshua and

געשטוינט; און די , וואס האבן נאכגעפאלגט, האבן זיך געפארכטן.
geforchten zich hoben nochgefolgt hoben vos di un geshtoint
fearful self have followed had who those and astounded

און ער האט ווידער גענומען די צוועלף צו זיך , און האט אנגעהויבן
ongehoiben hot un zich tsu tsvelf di genumen vider hot er un
begin did and self to twelve the take again did he and

saying to one another, Then who with the Yeshu'at Eloheinu is able to be saved? 27 Having looked at them, Rebbe, Melech HaMoshiach says, With Bnei Adam [this is] impossible, but not with Hashem. For all things are possible with Hashem. 28 Shim'on Kefa began to say to Rebbe, Melech HaMoshiach, Hinei! We left everything and have followed you! 29 Yehoshua said, Omein, I say to you, there is no one who left bais or achim or achayot or em or abba or banim or sadot *(fields)* for the sake of me and for the sake of the Besuras HaGeulah, 30 But that he shall receive a hundredfold now in the Olam Hazeh, batim *(houses)* and achim and achayot and imahot and banim and sadot with redifot *(persecutions)*; and in Olam Habah, Chayyei Olam. 31 And many Rishonim *(First Ones)* will be Acharonim *(Last Ones)*; and the Acharonim, will be Rishonim.

32 And they were on the derech making aliyah leregel *(pilgrimage)* to Yerushalayim, and Rebbe, Melech HaMoshiach was leading out, walking ahead of them, and they were astounded, and the ones following were afraid. And again Rebbe, Melech

צו רעדן צו זיי וועגן די זאכן , וואס וועלן קומען אויף אים:
im oif kumen velen vos zachn di vegen zei tsu reden tsu
him on come will which things the about them to speak to

לג זע , גייען מיר ארויף קיין ירושלים , און דער בר אנש
Enosh Bar der un Yerushalayim kein aroif mir geien ze
of Man Son the and Jerusalem to up we are going look

וועט איבערגעגעבן ווערן צו די הויפט כהנים און די סופרים; און זיי
zei un sofrim di un koyanim hoipt di tsu veren ibergegeben vet
they and scribes the and kohenim chief the to to be turned over will

וועלן אים פארמשפטן צום טויט , און אים איבערגעבן צו די אומות
umes di tsu ibergeben im un toit tsum farmishpeten im velen
nations the to give over him and death to the condemn him will

(העולם); לד און זיי וועלן אפשפאטן פון אים, און שפייען אויף
oif shpaien un im fun opshpoten velen zei un hooilem
on spit and him of mock will they and of the world

אים, און וועלן אים שמייסן , און טייטן; און אין דריי טעג ארום
arum teg drai in un teiten un shmaisen im velen un im
around days three in and kill and flog him will and him

וועט ער ווידער אויפשטיין . לה און יעקב און יוחנן , זבדיס
Zavdais Yochanan un Yaakov un oifshtein vider er vet
Zavdai's John and James and standing up again again he will

זין , זענען צוגעגאנגען צו אים, און האבן צו אים געזאגט: רבי , מיר
mir Rebbe gezogt im tsu hoben un im tsu tsugegangen zenen zin
we Rebbe say him to did and him to went over are sons

פארלאנגען, אז דו זאלסט פאר אונדז טאן, וואס מיר וועלן דיך בעטן!
beten dich velen mir vos ton undz far zolst du az farlangen
ask you will we what do us for you shall you that request

לו און ער האט צו זיי געזאגט: וואס פארלאנגט איר, אז איך זאל
zol ich az ir farlangt vos gezogt zei tsu hot er un
shall I that you request what say them to did he and

טאן פאר אייערטוועגן? לז און זיי האבן צו אים געזאגט: גיב אונדז, אז
az undz gib gezogt im tsu hoben zei un eiertvegen far ton
that us give said him to have they and your sake for do

מיר זאלן זיצן , איינער אויף דיין רעכטער זייט, און איינער אויף דיין
dain oif einer un zait rechter dain oif einer zitsen zolen mir
your on one and side right your on one sit should we

לינקער זייט, אין דיין הערלעכקייט! לח אבער יהושע/ישוע האט צו
tsu hot ober Yeshua/Yehoshua herlechkeit dain in zait linker
to has however Yehoshua glory your in side left

זיי געזאגט: איר ווייסט נישט וואס איר בעט! צי קענט איר דען טרינקען
trinken den ir kent tsi bet ir vos nisht veist ir gezogt zei
drink then you can ask you what not know you said them

דעם בעכער, וואס איך טרינק? אדער געטובלט ווערן מיט דער מקווה ,
mikveh der mit veren getoivelt oder trink ich vos becher dem
mikveh the with to be immersed or drink I which goblet the

מיט וועלכער איך ווער געטובלט ? לט און זיי האבן געזאגט צו אים: מיר
mir im tsu gezogt hoben zei un getoivelt ver ich velcher mit
we him to said have they and immersed am I which with

קענען! יהושע/ישוע אבער האט צו זיי געזאגט: דעם בעכער,
becher dem gezogt zei tsu hot ober Yeshua/Yehoshua kenen
goblet the said them to has however Yehoshua can

וואס איך טרינק, וועט איר טרינקען; און מיט דער מקווה , מיט וועלכער
velcher mit mikveh der mit un trinken ir vet trink ich vos
which with mikveh the with and drink you will drink I which

HaMoshiach took the Shneym
Asar aside for a yechidus
and began to tell them
what was to happen to
him, 33 Saying, Hinei, we
are making aliyah leregel
to Yerushalayim, and the
Bar Enosh will be betrayed
to the Rashei Hakohanim
and the Sofrim and they
will condemn him with
onesh mavet *(death penalty)*
and will hand him over
to the Goyim. 34 And they
will mock him and spit on
him and scourge him and
will kill [him], and after
his histalkus *(passing)*, on
Yom HaShlishi, he in his
Techiyas HaMoshiach from
HaMesim will stand up alive
again. 35 And Ya'akov and
Yochanan, the banim of
Zavdai, approached Rebbe,
Melech HaMoshiach, saying
to him, Rebbe, we wish
that whatever bakosha
we may ask you, you may
do for us. 36 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said
to them, What do you
wish me to do for you?
37 And they said to him,
Grant to us that one may
sit limin *(at the right hand)*
of you and one lismol
(at the left hand) in your
kavod. 38 But he said to
them, You do not have
daas of what you ask.
Are you able to drink
the kos which I drink or
to undergo my mikveh?
39 And they said to him,
We are able. And he said
to them, The kos which
I drink you shall drink;
and you shall have the

איך ווער געטובלט , וועט איר געטובלט ווערן; מ נאר צו זיצן אויף מיין
main oif zitsen tsu nor veren getoivelt ir vet getoivelt ver ich
my on sit to but to be immersed you will immersed am I

רעכטער זייט אדער לינקער זייט איז נישט מיינס צו געבן , נאר (עס איז
iz es nor geben tsu mains nisht iz zait linker oder zait rechter
is it but give to mine not is side left or side right

פאר די) פאר וועמען עס איז צוגעגרייט געווארן. מא און ווען די צען
tsen di ven un gevoren tsugegreit iz es vemen far di far
ten the when and been prepared is it whom for the for

האבן עס געהערט, האבן זיי אנגעהויבן צו ווערן אין כעס אויף יעקבן
Yaakovn oif kaas in veren tsu ongehoiben zei hoben gehert es hoben
James on anger in be to begin they did hear this did

און יוחנן . מב און יהושע/ישוע האט זיי גערופן צו זיך, און
un zich tsu gerufen zei hot Yeshua/Yehoshua un Yochanan un
and self to call them did Yehoshua and John and

זאגט צו זיי ; איר ווייסט, אז די , וואס גילטן צו הערשן איבער
iber hershen tsu giltn vos di az veist ir zei tsu zogt
over rule to counted who those that know you them to says

די פעלקער, אונטעריאכבן זיי ; און זייערע גדולים געוועלטיקן איבער
iber geveltikn gedoilem zeiere un zei unteryochen felker di
over dominate great ones their and them oppress nations the

זיי . מג ביי אייך אבער איז עס נישט אזוי; נאר ווער עס וועט וועלן
velen vet es ver nor azoi nisht es iz ober aich bai zei
want will it who but so not it is however you with them

ווערן א גדול צווישן אייך, וועט ער זיין אייער משרת ; מד און ווער
ver un meshores eier zain er vet aich tsvishen gadol a veren
who and servant your be he will you among gadol a become

עס וועט וועלן זיין צווישן אייך דער ערשטער, וועט ער זיין אלעמענס
alemens zain er vet ershter der aich tsvishen zain velen vet es
everyone's be he will first the you among be want will it

קנעכט. מה ווארום אפילו דער בר אנש איז נישט געקומען באדינט צו
tsu badint gekumen nisht iz Enosh Bar der afile vorem knecht
to served come not is of Man Son the even because servant

ווערן, נאר צו דינען, און צו געבן זיין לעבן ווי אן אויסלייז פאר פילע.
file far oisleiz an vi leben zain geben tsu un dinen tsu nor veren
many for ransom an as life his give to and serve to but be

מו און זיי קומען קיין יריחו . און ווען ער איז ארויסגעגאנגען
aroisgegangen iz er ven un Yericho kein kumen zei un
went out is he when and Yericho to come they and

פון יריחו , מיט זיינע תלמידים און אן אנגעזעענעם המון מענטשן,
mentshn hamon ongezeenem an un talmidim zaine mit Yericho fun
people crowd visible an and disciples his with Yericho from

איז טימיס זון , בר-טימי , א בלינדער בעטלער, געזעסן ביים וועג.
veg baim gezesen betler blinder a Bar-Timai zun Timais iz
road by the sat beggar blind man a Bar-Timai son Timai's is

מז און הערנדיק , אז עס איז יהושע/ישוע פון נצרת , האט ער
er hot Natseret fun Yeshua/Yehoshua iz es az herendik un
he did Natseret of Yehoshua is it that on hearing and

אנגעהויבן צו שרייען, און זאגן : בן דוד , יהושע/ישוע , האב
hob Yeshua/Yehoshua Dovid ben zogen un shraien tsu ongehoiben
have Yehoshua David Son of say and shout to begin

רחמנות אויף מיר! מח און א סך האבן אנגעשריגן אויף אים, כדי
kedei im oif ongeshrigen hoben sach a un mir oif rachmones
so that him on rebuke did many a and me on mercy

mikveh in which I am submerged. 40 But to sit limin or lismol of me is not mine to grant, but for the ones for whom it has been prepared. 41 And hearing this, the Asarah *(Ten)* became indignant with Ya'akov and Yochanan. 42 And having summoned them, Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, You have daas that among the Goyim those whom they recognize as their moshlim *(rulers)* domineer them and their Gedolim exercise authority over them. 43 However, it is not so among you. He who wishes to become gadol among you must be your mesharet. 44 And whoever wishes to be first among you must be eved of all. 45 For even the Bar Enosh did not come to be served but to serve and to give his NEFESH as a kofer *(ransom, pedut)* LARABBIM *(for many, for the Geulah [Redemption] of many)*.

46 And they come to Yericho. And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going forth from Yericho with his talmidim and a great multitude, Bar-Timai, an ivver, a poor betler *(beggar)*, was sitting beside the road. 47 And when he heard that it was Yehoshua from Natzeret coming, he began to cry out and to shout, Ben Dovid Yehoshua, chaneini! 48 And many were rebuking him that

ער זאל שווייגן; ער אבער האט נאך פיל מער געשריגן: בן
er zol shvaigen er ober hot noch fil mer geshrigen ben
he shall be silent he however did even much more shout Son of

דוד, האב רחמנות אויף מיר! [מט] און יהושע/ישוע האט זיך
Dovid hob rachmones oif mir un Yeshua/Yehoshua hot zich
David have mercy on me and Yehoshua has self

אפגעשטעלט, און געזאגט: רופט אים. און זיי רופן דעם בלינדן,
opgeshtelt un gezogt ruft im un zei rufen dem blinden
stood still and said call him and they call the blind man

און זאגן צו אים: זייט געטרייסט; שטייט אויף, ער רופט דיך! [נ] און ער
un zogen tsu im zei getreist shtei oif er ruft dich un er
and said to him be comforted stand up he calls you and he

האט אוועקגעווארפן זיין מלבוש, און זיך אויפגעשטעלט אויף די פיס,
hot avekgevorfen zain malbesh un zich oifgeshtelt oif di fis
has thrown away his garment and self stood up on the feet

און איז געקומען צו יהושען/ישוען. [נא] און יהושע/ישוע האט
un iz gekumen tsu Yeshuan/Yehoshuan un Yeshua/Yehoshua hot
and is come to Yehoshua and Yehoshua has

ענטפערנדיק צו אים געזאגט: וואס ווילסטו, אז איך זאל דיר טאן? און
entferendik tsu im gezogt vos vilstu az ich zol dir ton un
answering to him said what you want that I shall you do and

דער בלינדער האט צו אים געזאגט: רבוני, אז איך זאל זעענדיק
der blinder hot tsu im gezogt Raboni az ich zol zeendik
the blind man did to him say Rabboni that I shall sighted

ווערן! [נב] און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: גיי; דיין גלויבן
veren un Yeshua/Yehoshua hot tsu im gezogt gei dain gloiben
become and Yehoshua did to him say go your faith

האט דיר געהאלפן! און תיכף איז ער זעענדיק געווארן, און האט
hot dir geholfen un teikef iz er zeendik gevoren un hot
has you helped and immediately was he sighted become and did

אים נאכגעפאלגט אויפן וועג. (ישעיהו מב, ו-ז.)
im nochgefolgt oifen veg Yeshayah mb u-z
him follow on the road Yeshayah 42 6-7

יא און ווען זיי דערנענטערן זיך צו ירושלים, צו בית-פגי
un ven zei dernenteren zich tsu Yerushalayim tsu Beit-Pagey
and when they get closer self to Jerusalem to Beit-Pagey

און בית-היני, ביים הר הזיתים, שיקט ער צוויי
un Beit-Anyah baim Har hzitim shikt er tsvei
and Beit-Anyah beside the Mount of Olives sends he two

פון זיינע תלמידים, [ב] און זאגט צו זיי: גייט אין דעם דארף אריין,
fun zaine talmidim un zogt tsu zei geit in dem dorf arain
of his disciples and says to them go in the village into

וואס איז אנטקעגנאיבער אייך; און גלייך ווי איר וועט ארייַנקומען
vos iz antkegniber aich un glaich vi ir vet arainkumen
which is opposite you and as soon as you will come in

אהין, וועט איר געפינען א יונג אייזעלע אנגעבונדן, אויף וועלכן
ahin vet ir gefinen a yung eizele ongebunden oif velchen
there will you find a young small donkey tied up on which

קיין מענטש איז נאך קיינמאל נישט געזעסן; בינדט עס אפ, און ברענגט
kein mentsh iz noch keinmol nisht gezesen bindt es op un brengt
no man is yet never not sat untie it up and bring

עס. [ג] און אויב עמיצער וועט צו אייך זאגן: פארוואס טוט איר דאס?
es un oib emitser vet tsu aich zogen farvos tut ir dos
it and if someone will to you say why do you this

he should shekit, but he kept crying out all the more, Ben Dovid, chaneini!
49 Having stopped, Rebbe, Melech HaMoshiach said, Summon him here. And they called the ivver, saying to him, Chazak! Cheer up! He is calling you!
50 And having tossed aside his kaftan, and having jumped up, he came to Rebbe, Melech HaMoshiach.
51 And in reply, Yehoshua said, What do you wish that I may do for you? And the ivver said to Rebbe, Melech HaMoshiach, Rabboni, that I may see.
52 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Go. Your emunah has brought you tikkun *(restored you)*. And ofen ort *(immediately)* he regained his sight and he began following Rebbe, Melech HaMoshiach baderech *(on the road)*.

11 And when they draw near to Yerushalayim at Beit-Pagey and Beit-Anyah near the Mount of Olives, Rebbe, Melech HaMoshiach sends two of his talmidim,
2 And says to them, Go into the shtetl ahead of you, and ofen ort *(immediately)* as you enter it, you will find an AYIR *(colt)* tied there, on which no one of Bnei Adam yet has ever sat; untie it and bring it here.
3 And if anyone says to you, Why

זאלט איר זאגן : דער האר האט עס נייטיק, און שיקט עס באלד צוריק
tsurik bald es shikt un neitik es hot Har der zogen ir zolt
back soon it sends and need it has L-rd the say you shall

אהער. [ד] און זיי זענען אוועקגעגאנגען, און האבן געפונען א יונג
yung a gefunen hoben un avekgegangen zenen zei un aher
young a found have and go away are they and here

אייזעלע אנגעבונדן ביי א טיר אינדרויסן ביים שייד וועג; און זיי
zei un veg sheid baim indroisen tir a bai ongebunden eizele
they and road cross at the outside door a by tied up small donkey

בינדן עס אפ. [ה] און אייניקע, וואס זענען דארטן געשטאנען, האבן צו
tsu hoben geshtanen dorten zenen vos einike un op es binden
to have standing there are who some and up it untie

זיי געזאגט: וואס טוט איר, אפבינדנדיק דאס אייזעלע ? [ו] און זיי
zei un eizele dos opbindendik ir tut vos gezogt zei
they and small donkey this untying you do what said them

האבן צו זיי געזאגט אזוי ווי יהושע/ישוע האט באפוילן ; און
un bafoilen hot Yeshua/Yehoshua vi azoi gezogt zei tsu hoben
and commanded has Yehoshua as just say them to did

זיי האבן זיי געלאזט. [ז] און זיי ברענגען דאס יונגע אייזעלע
eizele yunge dos brengen zei un gelozt zei hoben zei
small donkey young the bring they and allowed them have they

צו יהושען/ישוען , און לייגן ארויף דערויף זייערע מלבושים ; און
un malbushem zeiere deroif aroif leigen un Yeshuan/Yehoshuan tsu
and cloaks their it on place and Yehoshua to

ער האט זיך דערויף ארויפגעזעצט. [ח] און א סך האבן אויסגעשפרייט
oisgeshpreit hoben sach a un aroifgezetst deroif zich hot er
spread out have many a and sit on thereon self has he

זייערע מלבושים אויפן וועג; און אנדערע האבן אויסגעשפרייט
oisgeshpreit hoben andere un veg oifen malbushem zeiere
spread out have others and road on the garments their

צווייגן , וואס זיי האבן אפגעשניטן אויף די פעלדער. [ט] און די ,
di un felder di oif opgeshnitn hoben zei vos tsvaign
those and fields the on cut off have they which branches

וואס זענען געגאנגען פאראויס, און די , וואס זענען נאכגעגאנגען, האבן
hoben nochgegangen zenen vos di un forois gegangen zenen vos
have follow did who those and ahead walking are who

געשריגן : הושענא! געלויבט איז דער, וואס קומט אינם נאמען פון דעם
dem fun nomen inem kumt vos der iz geloibt Hosanna geshrigen
the of Name in the comes who the is praised Hosanna shouted

האר! (ברוך הבא בשם ה') [י] געבענטשט איז דאס
dos iz gebentsht Hashem beshem haba bruch Har
this is blessed Hashem in the Name of which comes blessed L-rd

מלכות פון אונדזער פאטער דוד , וואס קומט! הושענא במרומים !
b'meromim Hosanna kumt vos Dovid foter undzer fun Malchus
in highest Hosanna comes who David father our of kingdom

(תהלים קיח, כו .)
chu kich Tehilim
26 118 Psalms

[יא] און ער איז אריינגעגאנגען קיין ירושלים אין בית המקדש
Hamikdash beis in Yerushalayim kein araingegangen iz er un
HaMikdash Beis in Jerusalem to entered is he and

אריין; און נאך דעם ווי ער האט זיך אויף אלעם ארומגעקוקט, ווייל
vail arumgekukt alem oif zich hot er vi dem noch un arain
because look around all on self has he as the after and into

are you doing this? You
say, HaAdon has need
of it and will send it
here again. 4 And Rebbe,
Melech HaMoshiach's
talmidim left and found
an AYIR *(colt)* tied at
the shaar *(gate)* outside
on the rekhov *(street)*.
And they untied him.
5 And some by-standers
were saying to them,
What are you doing
untying the AYIR? 6 And
the talmidim spoke to
them just as Rebbe,
Melech HaMoshiach
had instructed them.
And the by-standers
permitted them. 7 And
the talmidim brought
the AYIR to Rebbe,
Melech HaMoshiach,
and they lay upon it
their garments, and he
sat upon it. 8 And many
spread their garments
on the derech, but
others spread leafy
branches they had cut
from the sadot *(fields)*.
9 And the vanguard
and rearguard of the
procession were crying
out, HOSHAN NAH! *(Save
now)* BARUCH HABAH
B'SHEM ADONOI! 10 A
bracha on the coming
Malchut Dovid Avinu!
Hoshan nah in the
highest!

11 And Rebbe, Melech
HaMoshiach entered into
Yerushalayim into the
Beis HaMikdash and,
having looked around

עס איז שוין געווען א שפעטע אוונט שעה, איז ער ארויסגעגאנגען קיין
kein aroisgegangen er iz sho ovent shpete a geven shoin iz es
to went out he is hour evening late a was already is it

בית-היני צוזאמען מיט די צוועלף.
tsvelf di mit tsuzamen Beit-Anyah
twelve the with together Beit-Anyah

יב און צומארגנס , ווען זיי זענען ארויסגעגאנגען פון
fun aroisgegangen zenen zei ven tsumorgens un
from gone out are they when in the morning and

בית-היני , איז ער געווארן הונגעריק. יג און דערזעענדיק פונדערווייטנס
fundervaitns derzeendik un hungerik gevoren er iz Beit-Anyah
from a distance seeing and hungry become he is Beit-Anyah

א פייגנבוים, וואס האט געהאט בלעטער, איז ער אהינגעגאנגען, אפשר
efsher ahingegangen er iz bleter gehat hot vos faignboim a
perhaps go there he is leaves had has which fig tree a

וועט ער עפעס געפינען אויף אים; און ווען ער איז צוגעקומען צו
tsu tsugekumen iz er ven un im oif gefinen epes er vet
to come over is he when and it on find something he will

אים, האט ער גארנישט געפונען אחוץ בלעטער; ווארום עס איז נישט
nisht iz es vorem bleter achuts gefunen gornisht er hot im
not is it because leaves except found nothing he has it

געווען דער זמן פון פייגן. יד און ער האט ענטפערנדיק געזאגט צו אים:
im tsu gezogt entferendik hot er un faign fun zman der geven
it to said answering has he and figs for season the was

עס זאל מער ביז אויף אייביק קיינער נישט עסן פון דיר קיין
kein dir fun esen nisht keiner eibik oif biz mer zol es
any you from to eat not anyone eternal on until no longer shall it

פרי ! און זיינע תלמידים האבן עס געהערט.
gehert es hoben talmidim zaine un peire
heard it have disciples his and fruit

טו און זיי קומען קיין ירושלים . און ער איז אריינגעגאנגען אין
in araingegangen iz er un Yerushalayim kein kumen zei un
in entered is he and Jerusalem to come they and

בית המקדש . און האט אנגעהויבן ארויסצוטרייבן די , וואס האבן
hoben vos di aroistsutraiben ongehoiben hot un Hamikdash beis
have who those to cast out begun has and the Holy House

פארקויפט און געקויפט אין בית המקדש , און איבערגעקערט די
di ibergekert un Hamikdash beis in gekoift un farkoift
the overturned and the Holy house in buy and sell

טישן פון די געלט וועקסלער, און די בענק פון די פארקויפער פון
fun farkoifer di fun benk di un veksler gelt di fun tishn
of sellers the of benches the and changers money the of tables

טויבן. טז און ער האט נישט דערלאזט, אז עמיצער זאל דורכטראגן
durchtrogen zol emitser az derlozt nisht hot er un toibn
carry through shall anyone that allow not did he and doves

א כלי דורך דעם בית המקדש . יז און ער האט זיי געלערנט,
gelernt zei hot er un Hamikdash beis dem durch keile a
teach them did he and the Holy House the through vessel a

און האט צו זיי געזאגט: ציי שטייט דען נישט געשריבן: מיין הויז
hoiz main geshriben nisht den shteit tsi gezogt zei tsu hot un
house my written not then stands say them to did and

זאל גערופן ווערן א בית תפילה פאר אלע פעלקער? (ישעיהו נו , ז.)
z nu Yeshayah felker ale far tfile beis a veren gerufen zol
7 56 Yeshayah nations all for prayer house a to be called shall

at everything, and, the hour now being late, he went out to Beit-Anyah with the Shneym Asar *(Twelve)*.

12 And on the next day, when they came from Beit-Anyah, Rebbe, Melech HaMoshiach was hungry.
13 And having seen in the distance an etz te'enah *(fig tree)* in leaf, Rebbe, Melech HaMoshiach approached it to see whether he might find pri *(fruit)* on it. But when he came to it, he found nothing except leaves. For it was not the te'enim season.
14 And in reply, Rebbe, Melech HaMoshiach said to it, May no one ever be nourished from pri from you again! And Rebbe, Melech HaMoshiach's talmidim were listening.

15 Then they came to Yerushalayim. And having entered the Beis HaMikdash, Rebbe, Melech HaMoshiach began to drive out the ones buying and selling in the Beis HaMikdash, and he overturned the shulchanot *(tables)* of the machalifei hakesafim *(money changers)* and the chairs of the ones selling the yonim *(doves)*.
16 And he was not allowing anyone to carry things through the Beis HaMikdash.
17 And he was teaching torah and he was saying to them, Has it not been written, BEITI BEIT TEFILLAH YIKAREI LKHOL HAAMMIM *(My House shall*

איר אבער האט עס געמאכט פאר א רויבער הייל! (ירמיהו ז, יא.)
yo z Yirmeyah heil roiber a far gemacht es hot ober ir
11 7 Yirmeyah den robbers a for made it have however you

יח און די הויפט כהנים און די סופרים האבן עס געהערט. און זיי
zei un gehert es hoben sofrim di un koyanim hoipt di un
they and heard this have scribes the and kohenim chief the and

האבן געזוכט וויאזוי אים אומצוברענגען; ווארום זיי האבן מורא געהאט
gehat moire hoben zei vorem umtsubrengen im viazoi gezucht hoben
have fear did they because to destroy him how seek did

פאר אים, ווייל דער גאנצער המון מענטשן האט געשטוינט איבער
iber geshtoint hot mentshn hamon gantser der vail im far
over astounded were people crowd whole the because him before

זיין לערנונג.
lernung zain
teaching his

יט און ווען עס איז געווארן אוונט , איז ער ארויסגעגאנגען אויסער
oiser aroisgegangen er iz ovent gevoren iz es ven un
outside went out he is evening become is it when and

דער שטאט. כ און ווען זיי זענען פארבייגעגאנגען אינדערפרי ,
inderfri farbaigegangen zenen zei ven un shtot der
in the morning pass by did they when and city the

האבן זיי געזען דעם פייגנבוים פארטריקנט ביז צו די ווארצלען.
vortselen di tsu biz fartrikent faignboim dem gezen zei hoben
roots the to until wither fig tree the seen they have

כא און פעטרוס האט זיך דערמאנט און זאגט צו אים: רבי , זע ,
ze Rebbe im tsu zogt un dermont zich hot Petros un
look Rebbe him to says and remembered self has Peter and

דער פייגנבוים, וועלכן דו האסט פארפלוכט, איז פארדארט געווארן!
gevoren fardart iz farflucht host du velchen faignboim der
become withered is cursed you have you which fig tree the

כב און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: האט אמונה
emune hot gezogt zei tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
faith have said them to answering has Yehoshua and

אין ה' ! כג באמת זאג איך אייך: ווער עס וועט זאגן צום דאזיקן
dozikn tsum zogen vet es ver aich ich zog beemes Hashem in
this to the say will it who you I tell in truth Hashem in

בארג : הויב דיך אויף און ווארף דיך אין ים אריין! און וועט
vet un arain yam in dich varf un oif dich hoib barg
will and into sea into yourself throw and up you lift mountain

נישט זיין מסופק אין זיין הארצן, נאר וועט גלויבן , אז וואס ער זאגט
zogt er vos az gloiben vet nor hartsn zain in mesupek zain nisht
says he what that believe will but heart his in doubtful be not

וועט געשען , וועט עס (אזוי) זיין פאר אים. כד דערפאר זאג איך אייך:
aich ich zog derfar im far zain azoi es vet geshen vet
you I say therefore him for be thus it will happened will

אלץ, אויף וואס איר וועט תפילה טאן און בעטן, גלויבט, אז איר האט
hot ir az gloibt beten un ton tfile vet ir vos oif alts
have you that believe ask and do prayer will you which on all

עס באקומען, און עס וועט (אזוי) זיין צו אייך. כה און ווען איר האט
hot ir ven un aich tsu zain azoi vet es un bakumen es
has you when and you to be thus will it and received it

זיך אוועקגעשטעלט און זענט מתפלל, זאלט איר מוחל זיין , אויב
oib zain moichel ir zolt mispalel zent un avekgeshtelt zich
if be forgive you shall praying are and standing self

be called a House of Prayer [for] all peoples), but you have made it a MEARAT PARITZIM *(den of robbers)*.
18 And the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)* heard this, and they were seeking how they might destroy him, for they were afraid of him, for all the multitude were amazed at his torah *(teaching)*.

19 And when it became late, Rebbe, Melech HaMoshiach and his talmidim went out
of the city. 20 And in the
boker *(morning)*, early, as they passed by, they saw the etz teenah *(fig tree)* having been withered from
[the] roots. 21 And, having
remembered, Shim'on Kefa says to him, Rebbe, look, the etz teenah *(fig tree)* which you cursed has been
withered. 22 And in reply
Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Have emunah
in Hashem. 23 Omein, I say
to you, whoever says to this mountain, be lifted up and be thrown into the sea, and does not waver in his lev *(heart)* but has emunah that what he says happens, so it will be for
him. 24 For this reason, I
say to you, everything for which you daven *(pray)*, everything you request in tefillos *(prayers)*, have emunah *(faith)* that you have received it, and so it will be
for you. 25 And when you
stand davening, grant selicha *(forgiveness)* if something

איר האט עפעס קעגן וועמען ; כדי אויך אייער פאטער אין
ir hot epes kegen vemen kedei oich eier foter in
you have something against for whom so that also your Father in

הימל זאל אייך מוחל זיין אייערע עבירות . [כו] אויב אבער איר
himel zol aich moichel zain eiere aveires oib ober ir
heaven shall you forgive his your transgressions if however you

וועט נישט מוחל זיין , וועט אייער פאטער אין הימל אייך אויך נישט
vet nisht moichel zain vet eier foter in himel aich oich nisht
will not forgive his will your Father in heaven you also not

פארגעבן אייערע עבירות .
fargeben eiere aveires
forgive your transgressions

[כז] און זיי קומען ווידער קיין ירושלים . און בשעת ער איז
un zei kumen vider kein Yerushalayim un beshas er iz
and they come again to Jerusalem and while he is

ארומגעגאנגען אין בית המקדש , קומען צו אים די הויפט כהנים ,
arumgegangen in beis Hamikdash kumen tsu im di hoipt koyanim
walking about in House the Holy come to him the chief kohenim

און די סופרים, און די זקנים ; [כח] און זאגן צו אים: מיט וואס פאר
un di sofrim un di zkeinem un zogen tsu im mit vos far
and the scribes and the elders and say to him with what for

א רשות טוסטו די דאזיקע זאכן ? אדער ווער האט דיר געגעבן
a reshus tustu di dozike zachn oder ver hot dir gegeben
a authority do you do the these things or who has you given

דעם דאזיקן רשות , כדי דו זאלסט טאן די דאזיקע זאכן ?
dem dozikn reshus kedei du zolst ton di dozike zachn
the this authority so that you you shall do the these things

[כט] און יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: איך וועל אייך פרעגן איין
un Yeshua/Yehoshua hot tsu zei gezogt ich vel aich fregen ein
and Yehoshua has to them said I will you ask one

קשיא , און ענטפערט מיר, און איך וועל אייך זאגן , מיט וועלכן
kashie un entfert mir un ich vel aich zogen mit velchen
question and answer Me and I will you say with which

רשות איך טו די דאזיקע זאכן . [ל] צי איז די מקווה פון יוחנן
reshus ich tu di dozike zachn tsi iz di mikveh fun Yochanan
authority I do the these things is the mikveh of John

געווען מן השמים , אדער פון מענטשן? ענטפערט מיר! [לא] און זיי
geven man hashomaim oder fun mentshn entfert mir un zei
was from heaven or from people answer Me and they

האבן עס איבערגעלייגט צווישן זיך , אזוי צו זאגן : ווען מיר זאגן : מן
hoben es ibergeleigt tsvishen zich azoi tsu zogen velen mir zogen man
have it reasoned among self so to say will we say from

השמים , וועט ער זאגן : טא פארוואס האט איר אים נישט געגלויבט?
hashomaim vet er zogen to farvos hot ir im nisht gegloibt
heaven will he say then why has you him not believed

[לב] ווען מיר אבער זאגן : פון מענטשן?—האבן זיי מורא געהאט
velen mir ober zogen fun mentshn hoben zei moire gehat
will we however say from man have they fear had

פארן המון ; ווארום אלע האבן געהאלטן, אז יוחנן איז ווירקלעך
farn hamon vorem ale hoben gehalten az Yochanan iz virklech
before crowd because all have held that John is really

געווען א נביא . [לג] און ענטפערנדיק זאגן זיי צו יהושען/ישוען :
geven a novi un entferendik zogen zei tsu Yeshuan/Yehoshuan
was a prophet and answering say they to Yehoshua

you hold against someone, in order that your Avinu sh'ba'Shomayim may grant you selicha for your peyshaim *(transgressions)*. [[26] But if you do not give mechila *(forgiveness)*, neither will your chattaim receive selicha *(forgiveness)* from your Av sh'ba'Shomayim.]

[27] And again they come into Yerushalayim. And in the Beis Hamikdash, [when] Rebbe, Melech HaMoshiach was walking about, the Rashei Hakohanim *(the Chief Priests)* and the Sofrim *(Scribes)* and the Zekenim come to him. [28] And they were saying to him, By what kind of samchut do you do these things? Or who gave to you this samchut that you may do these things? [29] But Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, I will ask you one dvar, and you answer me and I will tell you by what kind of samchut I do these things: [30] The tevilah [of teshuva] of Yochanan — was it from Shomayim or from Bnei Adam? Answer me! [31] And they were discussing among themselves, saying, If we say, from Shomayim, he will say, Why then did you not believe him? [32] But [if we say] from Bnei Adam, they were afraid of the multitude, for everyone was considering Yochanan beemes *(in truth)* a navi. [33] And in reply to Rebbe, Melech HaMoshiach, they say, We do not have

מיר ווייסן נישט! און יהושע/ישוע זאגט צו זיי ; זאג איך אייך אויך
oich aich ich zog zei tsu zogt Yeshua/Yehoshua un nisht veisen mir
also you I tell them to says Yehoshua and not know we

נישט, מיט וואס פאר א רשות איך טו די דאזיקע זאכן !
zachn dozike di tu ich reshus a far vos mit nisht
things these the do I authority a for what with not

יב און ער האט אנגעהויבן צו רעדן צו זיי אין משלים . א
a mesholem in zei tsu reden tsu ongehoiben hot er un
a parables in them to speak to begun has he and

מענטש האט געפלאנצט א וויינגארטן, און אים ארומגערינגלט
arumgeringlt im un vaingorten a geflantst hot mentsh
encircled it and vineyard a planted has man

מיט א פלויט, און האט געגראבן א קעלטער , און געבויט א טורעם, און
un turem a geboit un kelter a gegroben hot un ploit a mit
and tower a built and winepress a dug has and fence a with

האט אים פארדונגען צו גערטנער , און איז אוועקגעפארן. [ב] און צו
tsu un avekgeforen iz un gertner tsu fardungen im hot
to and went away is and wine gardeners to leased it has

דער רעכטער צייט האט ער געשיקט א קנעכט צו די גערטנער ,
gertner di tsu knecht a geshikt er hot tsait rechter der
wine gardeners the to servant a sent he has time right the

אז ער זאל באקומען פון די גערטנער פון דער פרוכט פונם
funem frucht der fun gertner di fun bakumen zol er az
from the fruit the of wine gardeners the of received shall he that

וויינגארטן. [ג] און זיי האבן אים גענומען, און האבן אים געשלאגן, און
un geshlogen im hoben un genumen im hoben zei un vaingorten
and beat up him have and taken him have they and vineyard

אוועקגעשיקט מיט גארנישט. [ד] און ער האט ווידער צו זיי געשיקט
geshikt zei tsu vider hot er un gornisht mit avekgeshikt
sent them to again has he and nothing with sent away

אן אנדערן קנעכט; און יענעם האבן זיי צעשלאגן דעם קאפ, און
un kop dem tseshlogen zei hoben yenem un knecht andern an
and head the beat up they have that one and servant other an

אנגעטאן חרפות. [ה] נאך אן אנדערן האט ער געשיקט; און יענעם האבן
hoben yenem un geshikt er hot andern an noch charpes ongeton
have that one and sent he has other an after shame dressed

זיי געטייט; און א סך אנדערע; א טייל פון זיי האבן זיי געשלאגן,
geshlogen zei hoben zei fun teil a andere sach a un geteit zei
beat up they have them of part a others many a and killed they

און א טייל—געהרגעט. [ו] נאך איינעם האט ער געהאט, א געליבטן זון ;
zun gelibtn a gehat er hot einem noch geharget teil a un
son beloved a have he did one still killed part a and

אים האט ער געשיקט צו לעצט צו זיי , אזוי צו זאגן : זיי וועלן
velen zei zogen tsu azoi zei tsu letst tsu geshikt er hot im
will they say to so them to last to sent he has him

זיך שעמען פאר מיין זון ! [ז] יענע גערטנער אבער
ober gertner yene zun main far shemen zich
however wine gardeners those son my before to be ashamed self

האבן צווישן זיך געזאגט: דאס איז דער יורש ; קומט , לאמיר
lomir kumt yoiresh der iz dos gezogt zich tsvishen hoben
let us comes heir the is this said themselves among have

אים טייטן, און די ירושה וועט זיין אונדזערע! [ח] און זיי האבן
hoben zei un undzer zain vet yerushe di un teiten im
have they and ours be will inheritance the and kill him

daas. And Rebbe, Melech
HaMoshiach says to them,
Neither will I tell you by what
kind of samchut I do these
things.

12 And Rebbe, Melech
HaMoshiach began
to speak to them in meshalim
(parables). A man, a Baal Bayit,
planted a kerem *(vineyard)*,
and he put around [it] a
fence and dug a pit for
the yekev *(winepress)* and
built a migdal *(tower)*, and
he leased it to koremim
(vine keepers) and then the
man went on a journey.
[2] And the Baal Bayit sent
an eved to the tenants, the
koremim, in the season [of
katzir *(harvest)*] in order
that from the koremim
he might receive from the
perot *(fruit)* of the kerem
(vineyard). [3] But they seized
the eved and they beat
him and sent him away
empty. [4] And again the Baal
Bayit sent to the tenants,
the koremim, another
eved; and that one they
struck on the rosh and
insulted. [5] And the Baal
Bayit sent another; and
that one they killed, and
many others, some beating,
and others killing. [6] Still
he had one BEN AHUV.
Lemaskana *(finally)*, the
Baal Bayit sent him to
them saying, They will
respect BENI. [7] But those
koremim said to themselves,
This one is the Yoresh
(Heir) the Bechor. Come,
let us kill him, and the
nachalah, the bechorah,

גענומען, און אים געטייט, און האבן אים ארויסגעווארפן פון וויינגארטן.
vaingorten fun aroisgevorfen im hoben un geteit im un genumen
vineyard of thrown out him have and killed him and taken

ט נו , וואס וועט דער האר פון דעם וויינגארטן טאן? ער וועט קומען און
un kumen vet er ton vaingorten dem fun Har der vet vos nu
and come will he do vineyard the of L-rd the will what well

אומברענגען די גערטנער , און דעם וויינגארטן וועט ער געבן צו
tsu geben er vet vaingorten dem un gertner di umbrengen
to give he will vineyard the and wine gardeners the kill

אנדערע. י צי האט איר דען נישט געלייענט דעם דאזיקן פסוק:
pasuk dozikn dem geleient nisht den ir hot tsi andere
verse this the read not then you have others

דער שטיין, וועלכן די בוימייסטערס האבן פארווארפן,
farvorfen hoben boimaisters di velchen shtein der
rejected have builders the which stone the

דער איז געווארן צום הויפט פונם ווינקל;
vinkel funem hoipt tsum gevoren iz der
corner from the chief to the become is this one

יא פונם האר (ה') איז דאס געשען ,
geshen dos iz Hashem Har funem
happened this is Hashem L-rd from the

און עס איז א וואונדער אין אונדזערע אויגן? (תהלים קיח, כב, כג.)
chg chb kich Tehilim oigen undzere in vunder a iz es un
23 22 118 Psalms eyes our in wonder a is it and

יב און זיי האבן געזוכט אים צו כאפן; און האבן מורא געהאט פאר
far gehat moire hoben un chapen tsu im gezucht hoben zei un
before had fear have and arrest to him sought have they and

דעם המון מענטשן; ווארום מען האט געוואוסט, אז ער האט געזאגט
gezogt hot er az gevust hot men vorem mentshn hamon dem
said has he that known was it because people crowd the

דאס משל אויף זיי ; און זיי האבן אים פארלאזט, און זענען
zenen un farlozt im hoben zei un zei oif moshal dos
are and left him have they and them on parable the

אוועקגעגאנגען.
avekgegangen
went away

יג און זיי שיקן צו אים אייניקע פון די פרושים און פון הורדוס
Hordos fun un Perushim di fun einike im tsu shiken zei un
Herod's of and Pharisees the of some him to send they and

לייט , כדי זיי זאלן אים פאנגען מיט א ווארט. יד און ווען זיי
zei ven un vort a mit fangen im zolen zei kedei lait
they when and word a with trap him should they so that people

זענען געקומען, זאגן זיי צו אים: רבי , מיר ווייסן, אז דו ביסט
bist du az veisen mir Rebbe im tsu zei zogen gekumen zenen
are you that know we Rebbe him to they say come are

ווארהאפטיק, און פרעגסט נישט אויף קיינעם; ווארום דו קוקסט
kukst du vorem keinem oif nisht fregst un vorhaftik
look you because anyone on not show deference and truthful

נישט אויפן פנים פון מענטשן, נאר אויף אן אמת לערנסטו דעם וועג
veg dem lernstu emes an oif nor mentshn fun ponem oifen nisht
derech the teach truth an on but people of face on the not

פון ה' . צי מעג מען געבן מס צום קיסר , אדער נישט?
nisht oder Caesar tsum mas geben men meg tsi Hashem fun
not or emperor to the tax give one permitted Hashem of

will be ours. 8 And having seized [him], they killed him and threw him out of the kerem. 9 What then will the Baal Bayit of the kerem do? He will come and destroy the koremim and will give the kerem to others. 10 Have you not read the Kitvei Hakodesh? EVEN MAASU HABONIM HAYTAH LEROSH PINAH *(The stone which the ones building rejected, this one has come to be for [the] chief cornerstone)*. 11 MEIET HASHEM HAYTAH ZOT, HI NIFLAT BEINEINU *(From Adonoi this came to be and it is wonderful in our eyes)*.

12 And they were seeking to seize him, and they were afraid of the multitude, for they knew that against them he told the mashal. And leaving him, they went away.

13 And they send to him some of the Perushim *(Pharisees)* and the Herodians in order that they might catch him in a dvar. 14 And having come, they say to him: Rabbi, we have daas that you are an ish Emes and you do not show deference toward anyone. Ki ein masso panim *(For there is no partiality)* with you but rather on the Derech Hashem you give Divrei Torah in Emes. Is it mutar to give a poll tax

זאלן מיר געבן אדער נישט געבן? טו ער האט אבער געוואוסט פון
fun gevust ober hot er geben nisht oder geben mir zolen
of known however has he give not or give we should

זייער צביעות, און האט צו זיי געזאגט: וואס פרואווט איר מיך
mich ir pruvt vos gezogt zei tsu hot un tsvies zeier
Me you putting to test why said them to has and hypocrisy their

אויס? ברענגט מיר א דינר, כדי איך זאל אים באקוקן. טז און זיי
zei un bakuken im zol ich kedei dinar a mir brengt ois
they and see it shall I so that denarius a Me bring out

האבן געברענגט. און ער זאגט צו זיי: וועמעס איז דאס דאזיקע בילד
bild dozike dos iz vemes zei tsu zogt er un gebrengt hoben
image very this is whose them to says he and brought have

און די אויפשריפט? און זיי האבן צו אים געזאגט: דעם קיסרס! יז און
un Caesars dem gezogt im tsu hoben zei un oifshrift di un
and Caesar's the said him to have they and title the and

יהושע/ישוע האט צו זיי געזאגט: גיט זשע אפ דעם קיסר דאס,
dos Caesar dem op zhe git gezogt zei tsu hot Yeshua/Yehoshua
the Caesar the up then give said them to has Yehoshua

וואס איז דעם קיסרס, און צו ה׳ דאס, וואס איז ה׳ס! און
un Hashems iz vos dos Hashem tsu un Caesars dem iz vos
and Hashem's is what the Hashem to and Caesar's the is which

זיי האבן זיך געוואונדערט אויף אים.
im oif gevundert zich hoben zei
him on astonished self have they

יח און עס קומען צו אים צדוקים, וועלכע זאגן, אז עס איז
iz es az zogen velche Tsedukim im tsu kumen es un
is it that say which Sadducees him to come there and

נישטא קיין תחית המתים; און האבן אים געפרעגט,
gefregt im hoben un hameysim techiyas kein nishto
asked him have and the dead ones resurrection of any there is not

אזוי צו זאגן: יט רבי, משה האט אונדז געשריבן, אז אויב עמיצנס
emitsns oib az geshriben undz hot Moshe Rebbe zogen tsu azoi
anyone's if that written us has Moses Rebbe say to so

ברודער וועט שטארבן, און איבערלאזן א ווייב, און נישט איבערלאזן קיין
kein iberlozen nisht un vaib a iberlozen un shtarben vet bruder
any leave not and wife a leave and die will brother

קינד, אזוי זאל זיין ברודער נעמען די פרוי, און אויפשטעלן זאמען צו
tsu zomen oifshtelen un froi di nemen bruder zain zol azoi kind
to seeds raise up and woman the take brother his shall so child

זיין ברודער. (דברים כה, ה.) כ עס זענען געווען זיבן ברידער.
brider ziben geven zenen es h chh Devarim bruder zain
brothers seven were are there 5 25 Deuteronomy brother his

און דער ערשטער האט גענומען א ווייב, און איז געשטארבן און האט
hot un geshtorben iz un vaib a genumen hot ershter der un
has and died is and wife a taken has first the and

נישט איבערגעלאזט קיין זאמען; כא און דער צווייטער האט זי גענומען,
genumen zi hot tsveiter der un zomen kein ibergelozt nisht
taken her has second the and seeds any left not

און איז געשטארבן, נישט איבערלאזנדיק קיין זאמען; און דער דריטער
driter der un zomen kein iberlozendik nisht geshtorben iz un
third the and seeds any leaving not died is and

אויך אזוי; כב און די זיבן האבן נישט איבערגעלאזט קיין זאמען. צו
tsu zomen kein ibergelozt nisht hoben ziben di un azoi oich
to seeds any left not have seven the and thus also

to Caesar or not? Should we give or should we not give? 15 But Rebbe, Melech HaMoshiach, having seen their tzeviut *(hypocrisy)*, said to them, Why are you testing me? Bring me a denarius that I may look [at it]. 16 And they brought [one]. And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, Whose demut is this and whose inscription? And they said to him, Caesar's. 17 And he said to them, The things of Caesar, give to Caesar, and the things of Hashem [give] to Hashem. And they were amazed at Rebbe, Melech HaMoshiach.

18 And [the] Tzedukim come to Rebbe, Melech HaMoshiach, the ones who say that there is not to be a Techiyas HaMesim, and they were questioning him, saying, 19 Rabbi, Moshe *(Rabbeinu)* wrote to us that if an ACH of someone should die and leave behind an isha UVEN EIN LO *(and there is no son to him)* YEVAMAH YAVO ALEIHA ULEKAKHAH LO LISHA VHAYAH HABECHOR ASHER TELED YAKUM AL SHEM ACHIV HAMET *(the brother of her husband must come to her and he must take her to him as wife and the Bechor she bears shall raise up the name of the dead brother)*. 20 Now there were shiva achim. And the first took a wife and, dying, did

לעצט נאך אלע איז אויך די פרוי געשטארבן. כג אין דער תחית
letst noch ale iz oich di froi geshtorben in der techiyas
last after all is also the woman died in the resurrection of
המתים , ווען זיי וועלן אויפשטיין , וועמעס ווייב פון זיי
hameysim ven zei velen oifshtein vemes vaib fun zei
the dead ones when they will standing up again whose wife of them
וועט זי זיין ? ווארום אלע זיבן האבן זי דאך געהאט פאר א ווייב.
vet zi zain vorem ale ziben hoben zi doch gehat far a vaib
will she be because all seven have her after all had for a wife
כד האט יהושע/ישוע צו זיי געזאגט: צי בלאנדזשעט איר דען
hot Yeshua/Yehoshua tsu zei gezogt tsi blondzhet ir den
did Yehoshua to them say wandering around you then
נישט דערפאר, ווייל איר קענט נישט די כתבי (הקודש), און
nisht derfar vail ir kent nisht di Kitvei Hakoidesh un
not therefore because you know not the scriptures the Holy and
אויך נישט די קראפט פון ה׳ ? כה ווארום ווען זיי וועלן אויפשטיין
oich nisht di kraft fun Hashem vorem ven zei velen oifshtein
also not the power of Hashem because when they will rise
פון די טויטע, וועלן זיי נישט חתונה האבן, נישט מען וועט זיי
fun di toite velen zei nisht chasene hoben nisht men vet zei
of the dead will they not wedding have not they will them
חתונה מאכן ; נאר זיי זענען ווי די מלאכים אין הימל . כו און
chasene machen nor zei zenen vi di malochim in himel un
wedding make but they are as the angels in heaven and
וואס שייך די טויטע, אז זיי וועלן אויפשטיין , צי האט
vos shaich di toite az zei velen oifshtein tsi hot
who concerning the dead that they will standing up again have
איר דען נישט געליינט אין דעם ספר (תורת) משה , ביים סנה,
ir den nisht geleient in dem seifer torat Moshe baim sne
then you not read in the book of law of Moses by the bush
ווי ה׳ האט צו אים גערעדט, אזוי צו זאגן : איך בין דער ג-ט פון
vi Hashem hot tsu im geredt azoi tsu zogen ich bin der G-t fun
as Hashem has to him spoken so to say I am the G-d of
אברהם , און דער ג-ט פון יצחק , און דער ג-ט פון יעקב ? (שמות
Avraham un der G-t fun Yitschak un der G-t fun Yaakov Shemot
Abraham and the G-d of Isaac and the G-d of Jacob Exodus
ג, ז.) כז ער איז נישט דער ג-ט פון די טויטע, נאר פון די לעבעדיקע:
g z er iz nisht der G-t fun di toite nor fun di lebedike
3 7 he is not the G-d of the dead but of the living ones
איר בלאנדזשעט זייער פיל . כח און עס איז צוגעקומען איינער פון
ir blondzhet zeier fil un es iz tsugekumen einer fun
you wandering around very much and it is come over one of
די סופרים, האבנדיק זיך צוגעהערט צו זייער וויכוח , ווייל ער האט
di sofrim hobendik zich tsugehert tsu zeier vikuech vail er hot
the scribes having self listened to their debate because he has
געוואוסט, אז ער האט זיי וואויל געענטפערט, האט ער אים געפרעגט!
gevust az er hot zei voil geentfert hot er im gefregt
known that he has them well answered has he him asked
וועלכעס איז דאס ערשטע געבאט פון אלע? כט יהושע/ישוע
velches iz dos ershte gebot fun ale Yeshua/Yehoshua
what is the first commandment of all Yehoshua
האט געענטפערט: דאס ערשטע איז: שמע ישראל ה׳ אלהינו
hot geentfert dos ershte iz shema Yisroel Hashem Elokeinu
has answered the first is Hear Israel Hashem our G-d

not leave a descendant.
21 And the second took her
and he died, not having
left behind a descendant.
And the third likewise.
22 And the seven did not
leave a descendant. 23 In
the Techiyas HaMesim,
when they are made to
stand up alive, of which
of them will she be [the]
isha? For seven had her
as wife. 24 Rebbe, Melech
HaMoshiach, said to them,
Is not this the reason
you are in error, having
daas neither of the Kitvei
Hakodesh nor of the
gevurat Hashem? 25 But
concerning the Mesim
that are made to stand up
alive, they do not marry
nor are they given in
nisuim, but are like the
malachim in Shomayim.
26 But concerning the Mesim,
that they are made to
stand up alive, have you
not read in the sefer
Moshe at the bush, how
Hashem spoke to him,
saying, ANOCHI ELOHEI
AVRAHAM ELOHEI YITZCHAK
VELOHEI Ya'akov, (Ex 3:6).
27 Hashem is not the G-d of
the Mesim *(Dead ones)* but
of the Chayyim *(Living
ones)*. You are greatly
mistaken. 28 And one of
the Sofrim approached and
heard them debating, and
seeing that Rebbe, Melech
HaMoshiach answered them
well, asked him, Which
mitzvah is rishonah of all the
mitzvot? 29 Rebbe, Melech
HaMoshiach answered,
SHEMA YISROEL ADONOI

ה׳ אחד ; ל און דו זאלסט ליב האבן דעם האר דיין ג-ט מיט
mit G-t dain Har dem hoben lib zolst du un echad Hashem
with G-d your L-rd the have love you shall you and echad Hashem

דיין גאנץ הארץ, און מיט דיין גאנץ נפש , און מיט דיין גאנצן
gantsn dain mit un nefesh gants dain mit un harts gants dain
whole your with and soul whole your with and heart whole your

פארשטאנד , און מיט דיין גאנצער קראפט.) דברים ו, ד-ה.)
d-h u Devarim kraft gantser dain mit un farshtand
4-5 6 Deuteronomy power whole your with and understanding

לא דאס צווייטע (געבאט) איז: דו זאלסט ליב האבן דיין חבר ווי
vi chaver dain hoben lib zolst du iz gebot tsveite dos
as neighbor your have love you shall you is command second the

דיך אליין . (ויקרא יט, יח.) קיין אנדער געבאט גרעסער ווי די
di vi greser gebot ander kein ich it Vayikra alein dich
the than greater command other not 18 19 Leviticus yourself you

דאזיקע איז נישט פאראן. לב און דער סופר האט צו אים געזאגט: וואויל,
voil gezogt im tsu hot sofer der un faran nisht iz dozike
good said him to has scribe the and there not is these

רבי ! דו האסט ווארהאפטיק געזאגט, אז ה׳ איז איינער; און
un einer iz Hashem az gezogt vorhaftik host du Rebbe
and one is Hashem that spoken truthfully you have you Rebbe

עס איז נישט פאראן קיין אנדערער אחוץ אים; לג און אים ליב צו האבן
hoben tsu lib im un im achuts anderer kein faran nisht iz es
have to love him and him except another any there not is it

מיטן גאנצן הארצן, און מיטן גאנצן פארשטאנד , און מיט דער
der mit un farshtand gantsn miten un hartsn gantsn miten
the with and understanding whole with the and heart whole with the

גאנצער קראפט, און ליב צו האבן דעם חבר ווי זיך אליין, איז א
a iz alein zich vi chaver dem hoben tsu lib un kraft gantser
a is alone self as neighbor the have to love and power whole

סך מער ווי אלע עולות און זבחים . לד און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un zevachim un oilot ale vi mer sach
Yehoshua and sacrifices and burnt offerings all as more many

האט געזען, אז ער האט שכלדיק געענטפערט, האט ער צו אים געזאגט:
gezogt im tsu er hot geentfert seicheldik hot er az gezen hot
say him to he did answered sensible has he that see did

דו ביסט נישט ווייט פון דעם קעניגרייך פון ה׳ ! און קיינער האט
hot keiner un Hashem fun kenigraich dem fun vait nisht bist du
has no one and Hashem of kingdom the from distant not are you

מער נישט זיך אונטערגעשטעלט אים צו שטעלן קשיות .
kashies shtelen tsu im untergeshtelt zich nisht mer
questions pose to him dare to self not more

לה און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק געזאגט, בשעת ער האט
hot er beshas gezogt entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
has he while said answering has Yehoshua and

געלערנט אינם בית המקדש : וויאזוי זאגן די סופרים, אז דער
der az sofrim di zogen viazoi Hamikdash beis inem gelernt
the that scribes the say how the Holy House in the taught

משיח איז דודס זון ? לו דוד (המלך) אליין האט דאך
doch hot alein hameilech Dovid zun Dovids iz Moshiach
after all has himself the king David son David's is Moshiach

געזאגט דורך דעם רוח הקודש :
Hakoidesh ruach dem durch gezogt
the Holy Spirit the through said

ELOHEINU ADONOI ECHAD
is harishonah. 30 V'AHAVTA
ES ADONOI ELOHEICHA
B'CHOL LEVAVCHA UVECHOL
NAFSHECHA UVECHOL
MODECHA. 31 And the
shneyah is this, VAHAVTA
LREACHA KAMOCHA. There
is not another mitzvah
greater than these. 32 And
the Baal Torah said to
him, Well spoken, Rabbi,
beemes you have said that
Hashem is ECHAD *(one)*,
and EIN OD and there is no
other except him. 33 and
to have ahavah for him
B'CHOL LEVAVCHA *(with
all your heart)* and with
all your binah UVECHOL
MODECHA *(with all your
strength)* and L'REACHA
KAMOCHA *(your neighbor
as yourself)* is greater
[than] all of the burnt
offerings and sacrifices.
34 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, when he
saw that this torah teacher
answered with chochmah
(wisdom), said to him,
You are not far from the
Malchut Hashem. And no
one was daring to put a
she'elah *(question)* in front of
Rebbe, Melech HaMoshiach
again.

35 While Rebbe,
Melech HaMoshiach
was saying shiurim
(Torah talks) in the
Beis Hamikdash,
he was saying:
How is it that
the Sofrim say
that Moshiach is
[merely] ben Dovid?

דער האר האט געזאגט צו מיין האר:
Har main tsu gezogt hot Har der
L-rd my to said has L-rd the

זיץ ביי מיין רעכטער זייט,
zait rechter main bai zits
side right my at sit

ביז איך וועל אנידערלייגן דיינע פיינט
faint daine aniderleigen vel ich biz
enemies your lay down will I until

פאר א פוסבענקעלע פאר דיינע פיס! (תהלים קי, א.)
a ki Tehilim fis daine far fusbenkele a far
1 110 Psalms feet your for footstool a for

לו דוד אליין רופט אים האר, און פונוואנען איז ער זיין זון? און
un zun zain er iz funvanen un Har im ruft alein Dovid
and son his he is from where and L-rd him calls himself David

דער גרויסער עולם מענטשן האט זיך גערן צוגעהערט צו אים.
im tsu tsugehert geren zich hot mentshn oilem groiser der
him to to listen eagerly self did people crowd great the

לח און אין זיין לערנונג האט ער געזאגט: היט זיך פאר די
di far zich hit gezogt er hot lernung zain in un
the before self beware said he has teaching his in and

סופרים, וואס האבן ליב ארומצוגיין אין טליתים, און אז
az un taleisim in arumtsugein lib hoben vos sofrim
that and prayer shawls in to go aroune love have who scribes

מען זאל זיי אפגעבן שלום אויף די מערקפלעצער, לט און די
di un merkpletser di oif sholem opgeben zei zol men
the and marketplaces the on peace give they shall they

הויפט זיץ-ערטער אין די שולן, און ערטער אויבנאן
oibnon erter un shuln di in zits-erter hoipt
at the head places and synagogues the in first seats prominent

אויף די סעודות; מ זיי וואס שלינגען איין די הייזער פון אלמנות,
almones fun haizer di ein shlingen vos zei sudus di oif
widows of houses the one swallow who they feasts the on

און דאווענען כלומרשט לאנג: זיי וועלן באקומען א גרעסער
greser a bakumen velen zei lang kloymersht davenen un
greater a received will they long pretentiously pray and

משפט.
mishpot
judgment

36 Dovid himself said by the Ruach Hakodesh, NEUM HASHEM LADONI: SHEV LIMINI, AD ASHIT OYVECHA HADOM LRAGLECHA.
37 Dovid himself calls Moshiach Adon; how then is Moshiach [merely] ben Dovid? And the large multitude found it a huge oneg *(pleasure)* to listen to him.
38 And in his torah, Rebbe, Melech HaMoshiach was saying, Beware of the Sofrim *(Scribes, Torah teachers, rabbonim)*, the ones enamored of strutting about in extremely long kaftans and with equally lengthy Birkat Shalom greetings in the marketplaces, 39 And places of honor in the shuls and places of honor at the seudot *(banquet dinners)*. 40 Beware particularly of the ones devouring the batim *(houses)* of the almanot *(widows)* and making a grand show of davening long tefillos. Mishpat *(Judgment)* will fall more heavily on these.

מא און ער האט זיך אנידערגעזעצט אנטקעגנאיבער דעם אוצר
oitser dem antkegeniber anidergezetst zich hot er un
treasure the opposite sat down self did he and

קאסטן, און זיך צוגעקוקט ווי דער המון מענטשן ווארפט אריין געלט
gelt arain varft mentshn hamon der vi tsugekukt zich un kasten
money into throw people crowd the as observed self and box

אין דעם אוצר קאסטן אריין; און א סך רייכע לייט האבן
hoben lait raiche sach a un arain kasten oitser dem in
have people rich many a and into boxes treasure the in

אריינגעווארפן פיל. מב און עס איז געקומען אן ארעמע אלמנה, און
un almone oreme an gekumen iz es un fil araingevorfen
and widow poor a come is it and much thrown

האט אריינגעווארפן צוויי פרוטות, דאס איז איין קוואדראנס, (די
di kwadrans ein iz dos prutes tsvei araingevorfen hot
the quadrans one is this small coins two put in did

41 And having sat [down] opposite the Beis Hamikdash Otzar *(Treasury)*, Rebbe, Melech HaMoshiach was observing how the multitude throws copper [coins] into the Otzar. And many ashirim *(rich people)* were throwing [in] much. 42 And a poor almanah *(widow)* came and threw [in] two leptas, which is a kodrantes. 43 And

קלענסטע רוימישע מטבע .) [מג] און ער האט צוגערופן זיינע תלמידים,
talmidim zaine tsugerufen hot er un matbeie Roymishe klenste
disciples his call over did he and coin roman smallest

און צו זיי געזאגט: באמת זאג איך אייך: די דאזיקע ארעמע אלמנה
almone oreme dozike di aich ich zog beemes gezogt zei tsu un
widow poor this the you I say in truth said them to and

האט מער אריינגעווארפן ווי אלע, וואס האבן אריינגעווארפן אין דעם
dem in araingevorfen hoben vos ale vi araingevorfen mer hot
the in throw in did who all than thrown in more did

אוצר קאסטן אריין; [מד] ווארום אלע האבן אריינגעווארפן פון זייער
zeier fun araingevorfen hoben ale vorem arain kasten oitser
their from throw in had all because into box treasure

שפע ; זי אבער האט פון איר נויט אריינגעווארפן אלץ, וואס
vos alts araingevorfen noit ir fun hot ober zi shefe
which all throw in need her from did however she abundance

זי האט געהאט—איר גאנצע חיונה .
cheiyune gantse ir gehat hot zi
livelihood whole her had has she

having summoned his talmidim, Rebbe, Melech HaMoshiach said to them: Omein, I say to you that this poor almanah has put in more tzedakah *(charity contribution)* than all those contributing to the Otzar, [44] For everyone threw in from their abundance, but this almanah from her need has put in everything she had, all her michyah *(subsistence)*.

יג

און ווען ער איז ארויסגעגאנגען פונם בית המקדש , זאגט
zogt Hamikdash beis funem aroisgegangen iz er ven un
says the Holy House from the went out is he when and

איינער פון זיינע תלמידים צו אים: רבי , זע , וואס פאר א שטיינער
shteiner a far vos ze Rebbe im tsu talmidim zaine fun einer
stones a for what look Rebbe him to disciples his of one

און וואסערע בנינים ! [ב] און יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: דו
du gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua un binyonim vasere un
you said him to has Yehoshua and buildings kind of and

זעסט די דאזיקע געוואלדיקע בנינים ? עס וועט נישט איבערגעלאזט
ibergelozt nisht vet es binyonim gevaldike dozike di zest
left not will it buildings great these the you see

ווערן קיין שטיין אויף א שטיין, וואס וועט נישט צעבראכן ווערן !
veren tsebrochen nisht vet vos shtein a oif shtein kein veren
become broken not will which stone a upon stone any to be

[ג] און בעת ער איז געזעסן אויפן הר הזיתים, אנטקעגנאיבער דעם
dem antkegeniber hzitim Har oifen gezesen iz er beis un
the opposite Olives Mount of on the sat is he while and

בית המקדש , האבן פעטרוס און יעקב און יוחנן און אנדריי
Andrey un Yochanan un Yaakov un Petros hoben Hamikdash beis
Andrew and John and James and Peter did the Holy House

אים געפרעגט, ווען זיי זענען געווען אליין: [ד] זאג אונדז, ווען וועט דאס
dos vet ven undz zog alein geven zenen zei ven gefregt im
that will when us tell alone was are they when ask him

זיין ? און וואס איז דאס צייכן , ווען דאס אלץ דארף דערפילט ווערן ?
veren derfilt darf alts dos ven tseichen dos iz vos un zain
become fulfilled must all this when sign the is what and be

[ה] און יהושע/ישוע האט אנגעהויבן זאגן צו זיי : גיט אכטונג ,
achtung git zei tsu zogen ongehoiben hot Yeshua/Yehoshua un
attention give them to say begin did Yehoshua and

אז קיינער זאל אייך נישט פארפירן. [ו] א סך וועלן קומען אין מיין
main in kumen velen sach a farfiren nisht aich zol keiner az
my in come will many a mislead not you shall no one that

נאמען, און זאגן : איך בין עס, און וועלן א סך פארפירן. [ז] און ווען
ven un farfiren sach a velen un es bin ich zogen un nomen
when and mislead many a will and he am I say and name

13 And as Rebbe, Melech HaMoshiach was going out from the Beis HaMikdash, one of his talmidim says to him, Hinei! Rebbe, what large stones and impressive binyanim *(buildings)*! [2] And Rebbe, Melech HaMoshiach said to him, Do you see these great binyanim? Not one even *(stone)* will be left resting on another even *(stone)*. All will be thrown down!

[3] And Rebbe, Melech HaMoshiach was sitting on the Mount of Olives opposite the Beis HaMikdash having a yechidus *(private meeting)* with Kefa and Ya'akov and Yochanan and Andrew. [4] Tell us when these things will be and what [will be] the ot *(sign)* when all these things are about to be consummated? [5] And Rebbe, Melech HaMoshiach began to say to them, Beware lest anyone deceive you. [6] For many will come in my name saying I am [here]. And they will deceive many. [7] But when

איר וועט הערן וועגן מלחמות און שמועות פון מלחמות , זאלט איר
ir zolt milchomes fun shmues un milchomes vegen heren vet ir
you shall wars of rumors and wars about hear will you

זיך נישט דערשרעקן; דאס מוז געשען ; נאר עס איז נאך נישט דער
der nisht noch iz es nor geshen muz dos dershreken nisht zich
the not yet is it but to happen must this be alarmed not self

סוף. ח ווארום א פאלק וועט אויפשטיין קעגן א פאלק, און מלוכה
meluche un folk a kegen oifshtein vet folk a vorem sof
kingdom and nation a against rise will nation a because end

קעגן מלוכה ; עס וועלן זיין ערדציטערנישן דא און דארטן; עס
es dorten un do erdtsiternishn zain velen es meluche kegen
there there and here earthquakes be will there kingdom against

וועלן זיין הונגערנויטן; די דאזיקע זענען דער אנהויב פון די ווייען.
veien di fun onhoib der zenen dozike di hungernoitn zain velen
woes the of beginning the are these the famines be will

ט איר אבער גיט אכטונג אויף זיך אליין! מען וועט אייך איבערגעבן
ibergeben aich vet men alein zich oif achtung git ober ir
give over you will one alone self on attention give however you

צום סנהדרין ; און מען וועט אייך געבן מלקות אין די שולן ; און
un shuln di in malkes geben aich vet men un Sanhedrin tsum
and synagogues the in lashes give you will one and Sanhedrin to the

איר וועט געשטעלט ווערן פאר גובערנאטארן און מלכים צוליב
tsulib melachim un gubernatorn far veren geshtelt vet ir
on account of kings and governors before to be placed will you

מיר, פאר אן עדות צו זיי . י און צווישן אלע פעלקער מוז צום
tsum muz felker ale tsvishen un zei tsu eides an far mir
to the must nations all among and them to witness a for me

ערשט די גוטע בשורה אנגעזאגט ווערן. יא און ווען מען וועט אייך
aich vet men ven un veren ongezogt besoire gute di ersht
you will they when and to be announced News good the first

פירן און איבערגעבן, זאלט איר זיך נישט מאכן קיין זארגן פאראויס ,
forois zorgen kein machen nisht zich ir zolt ibergeben un firen
beforehand worry any make not self you shall turn over and lead

וואס איר זאלט רעדן, נאר וואס עס וועט אייך געגעבן ווערן אין יענער
yener in veren gegeben aich vet es vos nor reden zolt ir vos
that in to be given you will it who but speak shall you what

שעה, דאס רעדט . ווארום נישט איר זענט עס, וואס רעדן , נאר דער
der nor reden vos es zent ir nisht vorem redt dos sho
the but speaks who it are you not because speaks that hour

רוח הקודש . יב און א ברודער וועט איבערגעבן א ברודער צום טויט ,
toit tsum bruder a ibergeben vet bruder a un Hakoidesh ruach
death to the brother a betray will brother a and the Holy Spirit

און א פאטער א קינד; און קינדער וועלן אויפשטיין קעגן עלטערן,
elteren kegen oifshtein velen kinder un kind a foter a un
parents against rise up will children and child a father a and

און וועלן זיי טייטן. יג און איר וועט זיין פארהאסט פון אלעמען
alemen fun farhost zain vet ir un teiten zei velen un
everyone by hated be will you and kill them will and

צוליב מיין נאמען; ווער אבער עס וועט אויסהאלטן ביז
biz oishalten vet es ober ver nomen main tsulib
until endure will it however who name my on account of

צום סוף, דער וועט געראטעוועט ווערן. יד און ווען איר וועט זען די
di zen vet ir ven un veren geratevet vet der sof tsum
the see will you when and to be saved will that end to the

you hear of wars and rumors of wars, do not be troubled. It is necessary for these things to occur, but it is not yet HaKetz *(the End)*.
8 For there will be an intifada of ethnic group against ethnic group and malchut against malchut, there will be earthquakes in place after place, [and] there will be famines. These things are but the beginning of the Chevlei.

9 But as for yourselves, take heed and be careful. For they will hand you over to the sanhedrin and in the shuls you will be beaten and before moshlim *(governors)* and melachim *(kings)* you will take your stand for the sake of me as a solemn edut *(testimony)* to them.
10 And it is necessary that the Besuras HaGeulah first be proclaimed to all nations.
11 And when they arraign you and hand you over for trial, do not be worried beforehand about what you might say; but whatever is given to you in that hour, this you shall say, for it is not you yourselves who are the ones speaking, but the Ruach Hakodesh.
12 And ach will hand over ach to mavet, and Av [his] own yeled, and yeladim will rise up against horim *(parents)* and cause them to be condemned with onesh mavet *(the death penalty)*.
13 And everyone will hate you with sinas chinom *(baseless hatred)* because of my Name. But the one having endured to HaKetz, this one will receive Yeshu'at

אומווירדיקייט פון דער פארוויסטונג שטיין וואו עס דארף נישט—זאל
zol nisht darf es vu shtein farvistung der fun umvirdikeit
shall not must it where stone desolation the of abomination

דער לייענער פארשטיין (דניאל יב, יא.)—דעמאלט זאלן די , וואס
vos di zolen demolt yo ib Daniel farshtein leiener der
who those should then 11 12 Daniel understand reader the

זענען אין יהודה , אנטלויפן צו די בערג ; [טו] ווער עס איז אויפן
oifen iz es ver berg di tsu antloifen Yehude in zenen
on the is it who mountains the to flee Yehudah in are

דאך, דער זאל נישט אראפגיין, און נישט אריינגיין, עפעס נעמען פון
fun nemen epes araingein nisht un aropgein nisht zol der doch
of take something go in not and descend not shall the roof

זיין הויז ארויס; [טז] און ווער עס איז אין פעלד, זאל זיך נישט אומקערן
umkeren nisht zich zol feld in iz es ver un arois hoiz zain
return not self shall field in is it who and out house his

צוריק צו נעמען זיין מלבוש . [יז] אבער ווי איז צו די טראגעדיקע און
un trogedike di tsu iz vei ober malbesh zain nemen tsu tsurik
and pregnant the to is woe however garment his take to back

אנזויגערינס אין יענע טעג! [יח] זייט אבער מתפלל, אז עס זאל נישט
nisht zol es az mispalel ober zait teg yene in onzoigerins
not shall it that pray however be days those in nursing ones

געשען אין ווינטער. [יט] ווארום יענע טעג וועלן זיין א צרה , אזא
aza tsore a zain velen teg yene vorem vinter in geshen
such tribulation a be will days those because winter in to happen

וואס אירסגלייכן איז נישט געשען זינט דעם אנהויב פון דער
der fun onhoib dem zint geshen nisht iz irsglaichen vos
the of beginning the since happened not is become the equal what

באשאפונג, וואס ה׳ האט באשאפן, ביז אצונד , און
un atsund biz bashafen hot Hashem vos bashafung
and the present time until created has Hashem which creation

עס וועט מער נישט זיין . [כ] און אויב דער האר וואלט נישט פארקירצט
farkirtst nisht volt Har der oib un zain nisht mer vet es
shortened not would L-rd the if and be not more will it

די טעג, וואלט קיין בשר (ודם) נישט געראטעוועט געווארן; נאר
nor gevoren geratevet nisht v'dam basar kein volt teg di
but become saved not and blood flesh no would days the

צוליב די אויסדערוויילטע, וועמען ער האט אויסדערווילט, האט
hot oisderveilt hot er vemen oisderveilte di tsulib
has chosen has he whom elect ones the on account of

ער פארקירצט די טעג. (דניאל יב, א.) [כא] און אויב עמיצער וועט אייך
aich vet emitser oib un a ib Daniel teg di farkirtst er
you will someone if and 1 12 Daniel days the shortened he

דעמאלט זאגן : זע דא איז דער משיח ! זע , דארטן! זאלט איר
ir zolt dorten ze Moshiach der iz do ze zogen demolt
you shall there look Moshiach the is here look say then

עס נישט גלויבן ; [כב] ווארום עס וועלן אויפשטיין פאלשע משיחים און
un meshichem falshe oifshtein velen es vorem gloiben nisht es
and Moshiachs false arise will it because believe not it

פאלשע נביאים , און וועלן טאן נסים און וואונדער, כדי צו פארפירן,
farfiren tsu kedei vunder un nisem ton velen un neviim falshe
mislead to so that wonders and signs do will and prophets false

אויב מעגלעך, די אויסדערוויילטע. [כג] איר אבער גיט אכטונג ; זע ,
ze achtung git ober ir oisderveilte di meglech oib
look attention give however you elect ones the possible if

Eloheinu. [14] And when you
see the SHIKUTS MESHOMEM
(the abomination of desolation,
the abomination that causes
desolation) standing where
it ought not — let the one
reading this, take heed —
then let the ones in Yehudah
flee to the mountains. [15] And
the one on the roof, let him
not come down back inside,
and let him not enter his
bais to take anything away.
[16] And the one in the sadeh
(field) let him not turn back
to get his kaftan. [17] And oy
to the ones with child and
the ones with nursing infants
in those days. [18] But daven
tefillos that it may not occur
in khoref *(winter)*. [19] For in
those days will be Tzarah
Gedolah *(Great Tribulation)*
of such a kind as has not
happened from [the] Reshit
Yedei HaBriah *(Beginning of*
the Days of Creation) which
Hashem created until now,
and never again will be. [20] And
unless Hashem makes those
yamim shortened, no one
would be delivered in the
Yeshu'at Eloheinu. But for the
sake of the Bechirim, whom
Hashem chose, he shortened
the yamim. [21] And, then, if
someone says to you, Hinei!
Here [is] the Rebbe, Melech
HaMoshiach! Hinei! There! do
not have emunah in what they
say. [22] For meshichei sheker
(false moshiachs) will arise, and
neviei sheker *(false prophets)*,
and they will perform otot
and moftim so as to deceive
and lead astray, if possible,
the Bechirim. [23] But you
beware. I have forewarned you

איך האב אייך אלץ פארויס אנגעזאגט! כד נאר אין יענע טעג, נאך יענער
yener noch teg yene in nor ongezogt forois alts aich hob ich
that after days those in but foretold ahead all you have I

צרה , וועט די זון פארפינסטערט ווערן, און די לבנה וועט
vet levone di un veren farfinstert zun di vet tsore
will moon the and to be darkened sun the will tribulation

נישט געבן איר ליכט, (ישעיהו יג, י.) כה און די שטערן וועלן פאלן
falen velen shteren di un i ig Yeshayah licht ir geben nisht
fall will stars the and 10 13 Yeshayah light its give not

פון הימל , און די קרעפטן אין הימל וועלן דערשיטערט ווערן .
veren dershitert velen himel in kreftn di un himel fun
become shaken will heaven in powers the and heaven from

(ישעיהו לד, ד.) כו און דעמאלט וועט מען זען דעם בר אנש קומען
kumen Enosh Bar dem zen men vet demolt un d ld Yeshayah
come of Man Son the see one will then and 4 34 Yeshayah

אין די וואלקנס מיט גרויס מאכט און הערלעכקייט. (דניאל ז, יג-יד.)
ig-id z Daniel herlechkeit un macht grois mit volkens di in
13-14 7 Daniel glory and power great with clouds the in

כז און דעמאלט וועט ער שיקן די מלאכים , און איינזאמלען זיינע
zaine ainzamlen un malochim di shiken er vet demolt un
his gather and angels the send he will then and

אויסדערוויילטע פון די פיר ווינטן, פון עק ערד ביז עק הימל .
himel ek biz erd ek fun vintn fir di fun oisderveilte
heaven end unto earth end from winds four the from chosen

כח און לערנט דאס משל פון דעם פייגנבוים; ווען זיין צווייג איז
iz tsvaig zain ven faignboim dem fun moshal dos lernt un
is branch its when fig tree the of parable this learn and

שוין זאפטיק, און ברענגט ארויס די בלעטער, ווייסט איר, אז זומער
zumer az ir veist bleter di arois brengt un zaftik shoin
summer that you know leaves the forth brings and juicy already

איז נאענט. כט אזוי אויך איר, ווען איר וועט זען די דאזיקע זאכן
zachn dozike di zen vet ir ven ir oich azoi noent iz
things these the see will you when you also so near is

געשען , זאלט איר וויסן, אז עס איז נאענט ביי די טירן . ל באמת
beemes tirn di bai noent iz es az visen ir zolt geshen
in truth doors the with near is it that know you shall happening

זאג איך אייך: דאס דאזיקע דור וועט נישט פארגיין , ביז אלע
ale biz fargein nisht vet dor dozike dos aich ich zog
all until pass away not will generation these the you I tell

די דאזיקע זאכן וועלן געשען . לא דער הימל און די ערד וועלן
velen erd di un himel der geshen velen zachn dozike di
will earth the and heaven the happened will things these the

פארגיין , אבער מיינע ווערטער וועלן נישט פארגיין . לב נאר וועגן
vegen nor fargein nisht velen verter maine ober fargein
about but pass away not will words my however pass away

יענעם טאג אדער שעה ווייסט קיינער נישט, נישט אפילו די מלאכים
malochim di afile nisht nisht keiner veist sho oder tog yenem
angels the even not not no one knows hour or day that

אין הימל , נישט דער זון (פון דער אויבערשטער), אחוץ דער פאטער.
foter der achuts Oibershter der fun zun der nisht himel in
Father the only Most High the of Son the not heaven in

לג גיט אכטונג , שלאפט נישט און טוט תפילה! ווארום איר ווייסט נישט
nisht veist ir vorem tfile tut un nisht shloft achtung git
not know you because prayer do and not sleep attention give

concerning all things. 24 But
after the Tzarah of yamim
hahem, the shemesh will be
darkened, and the levanah
will not give its ohr, 25 And
the kokhavim *(stars)* will be
falling out of Shomayim, and
the kochot *(powers)*, the ones
in Shomayim, will be shaken.
26 And then you will see the
BAR ENOSH BA BAANANIM
*(the Son of Man [Moshiach]
coming in clouds)* with gevurah
rabbah *(great power)* and kavod
(glory). 27 And then he will
send the malachim and he will
gather together his Bechirim
from the four winds, from the
ends *(extremities)* of haaretz
to the ends *(extremities)* of
Shomayim.

28 And from the etz teenah
(fig tree) learn the mashal:
when by that time its branch
has become tender and it
puts forth the leaves, you
have daas that Kayitz is near;
29 So also you, when you
see these things happening,
have daas that it is near, at
the doors. 30 Omein, I say
to you that by no means
HaDor HaZeh passes away
until all these things take
place. 31 Shomayim and
haaretz will pass away,
but the devarim of me will
by no means pass away.
32 But concerning HaYom
HaHu or the shaah, no
one has daas, neither the
malachim in Shomayim
nor HaBen, but only HaAv.
33 Beware, stay shomer
(on guard), for you do not
have daas when the time
is. 34 It is like a man, when

ווען די צייט איז. [לד] ווי א מענטש, אוועקפארנדיק, האט פארלאזן זיין
zain farlozen hot avekforendik mentsh a vi iz tsait di ven
his leave did travelling man a as is time the when

הויז , און געגעבן מאכט צו זיינע קנעכט, יעדן איינעם זיין ארבעט,
arbet zain einem yedn knecht zaine tsu macht gegeben un hoiz
work his one each servant his to power gave and house

און דעם טירוועכטער האט ער באפוילן, אז ער זאל וואכן . [לה] דעריבער
deriber vachen zol er az bafoilen er hot tirvechter dem un
therefore watch shall he that order he did doorkeeper the and

וואכט, ווארום איר ווייסט נישט ווען דער בעל הבית קומט, צי
tsi kumt habeis bal der ven nisht veist ir vorem vacht
comes of the house owner the when not know you because watch

אין אוונט , אדער אינמיטן דער נאכט, אדער ווען דער האן קרייעט,
kreiet hon der ven oder nacht der inmitn oder ovent in
crows cock the when or night the middle of or evening in

אדער אין דער פרי ; [לו] טאמער וועט ער פלוצלונג קומען, און אייך
aich un kumen plutslung er vet tomer peire der in oder
you and come suddenly he will lest morning the in or

געפינען שלאפנדיקע. [לז] און וואס איך זאג אייך, זאג איך אלעמען: וואכט!
vacht alemen ich zog aich zog ich vos un shlofendike gefinen
watch everyone I say you tell I what and sleeping find

יד און אין צוויי טעג ארום איז געווען פסח און חג
Chag un Pesach geven iz arum teg tsvei in un
Feast of and Pesach was is around days two in and

המצות ; און די הויפט כהנים און סופרים האבן
hoben sofrim un koyanim hoipt di un hamatsus
were scribes and kohenim chief the and unleavened bread

געזוכט וויאזוי אים צו כאפן מיט כיטרעקייט, [ב] און אים צו טייטן.
teiten tsu im un chitrekeit mit chapen tsu im viazoi gezucht
kill to him and craftiness with arrest to him how seeking

ווארום זיי האבן געזאגט: נישט יום טוב , טאמער וועט ווערן א
a veren vet tomer tov yom nisht gezogt hoben zei vorem
a become will lest good day not said have they for

מהומה צווישן פאלק!
folk tsvishen mehume
people among riot

[ג] און בשעת ער איז געווען אין בית-היני אין דעם הויז פון שמעון
Shim'on fun hoiz dem in Beit-Anyah in geven iz er beshas un
Simon of house the in Beit-Anyah in was is he while and

דעם מצורע , זיצנדיק ביים טיש, איז געקומען א פרוי מיט אן
an mit froi a gekumen iz tish baim zitsndik metsoire dem
an with woman a come is table at the sitting leper the

אלאבאסטער פלאש פול מיט עכטער קאסטבארער נארד-זאלב; און זי
zi un nard-zalb kostbarer echter mit ful flash alabaster
she and spike-nard costly real with full bottle alabaster

האט צעבראכן די אלאבאסטער פלאש, און אויסגעגאסן אויף זיין קאפ.
kop zain oif oisgegosen un flash alabaster di tsebrochen hot
head his on pour out and bottle alabaster the break did

[ד] עס זענען אבער געווען אייניקע, וואס זענען געווארן צארנדיק צווישן
tsvishen tsorendik gevoren zenen vos einike geven ober zenen es
among furious become were who some were however are there

זיך , (אזוי צו זאגן:) צו וואס איז די דאזיקע פארשווענדונג פון
fun farshvendung dozike di iz vos tsu zogen tsu azoi zich
of waste these the is what for say to so themselves

departing on a journey and leaving his bais *(house)* and, having put his avadim *(servants)* in charge, each with his assigned avodah *(work)*, gives orders to the gatekeeper to be shomer.
35 Therefore you be shomer, for you do not have daas when the Baal Bayit comes, either late in the yom or at chatzot halailah or at cockcrow or baboker,
36 Lest having come PITOM *(suddenly)* he finds you sleeping. 37 And what I say to you, I say to all, be shomer.

14 Now it was two days before Pesach, the Chag HaMatzot. And the Rashei Hakohanim and the Sofrim were seeking how they might by ormah *(cunning)* do away with Rebbe, Melech HaMoshiach. 2 For they were saying, Not at the Chag, for fear that a riot break out among the am haaretz.

3 And he was in Beit-Anyah at the bais of Shim'on the leper, reclining at tish, and an isha *(woman)* came, having an alabaster flask of costly perfume, pure nard, and having broken open the alabaster flask, she poured [it on] the head of Rebbe, Melech HaMoshiach.
4 Now some were there who in ka'as *(anger)* said to one another, For what reason has this waste of ointment taken place?

דעם זאלבאייל געמאכט געווארן? ה ווארום מען האט געקענט פארקויפן
farkoifen gekent hot men vorem gevoren gemacht zalbeil dem
sell be able has one because become made ointment the

דעם דאזיקן זאלבאייל פאר מער ווי דריי הונדערט דינרים, און עס
es un dinrim hundert drai vi mer far zalbeil dozikn dem
it and denarii hundred three than more for ointment this the

געבן צו די ארעמעלייט. און זיי האבן זיך אנגעבייזערט אויף איר.
ir oif ongebeizert zich hoben zei un oremelait di tsu geben
her on scolded self have they and poor people the to give

ו יהושע/ישוע אבער האט געזאגט: לאזט זי צורו ! וואס פארשאפט
farshaft vos tsuru zi lozt gezogt hot ober Yeshua/Yehoshua
cause why alone her leave said has however Yehoshua

איר זי עגמת נפש ? זי האט מיר געטאן א גוטע זאך . ז ווארום די
di vorem zach gute a geton mir hot zi nefesh agmes zi ir
the because thing good a done Me has she soul grief of her you

ארעמעלייט האט איר תמיד ביי זיך , און ווען איר ווילט, קענט
kent vilt ir ven un zich bai tomed ir hot oremelait
can want you when and yourselves with always you have poor people

איר זיי טאן גוטס; מיך אבער האט איר נישט תמיד. ח וואס זי האט
hot zi vos tomed nisht ir hot ober mich guts ton zei ir
has she what always not you have however Me good do they you

געקענט, דאס האט זי געטאן; זי האט פארויס געזאלבט מיין גוף
guf main gezalbt forois hot zi geton zi hot dos gekent
body my anointed beforehand has she do she did that be able

צו דער קבורה. ט און באמת זאג איך אייך: וואו נאר די גוטע בשורה
besoire gute di nor vu aich ich zog beemes un kvure der tsu
News Good the but where you I tell in truth and burial the to

וועט אנגעזאגט ווערן אין דער גאנצער וועלט, וועט אויך דערציילט ווערן,
veren dertseilt oich vet velt gantser der in veren ongezogt vet
to be reported also will world whole the in to be announced will

וואס זי האט געטאן, לזכר פון איר.
ir fun lezikor geton hot zi vos
her of in memory done has she who

י און יהודה איש-קריות , איינער פון די צוועלף, איז
iz tsvelf di fun einer Ish-K'riot Yehude un
is twelve the of one man from Kriot Yehudah and

אוועקגעגאנגען צו די הויפט כהנים , כדי אים איבערצוגעבן צו
tsu ibertsugeben im kedei koyanim hoipt di tsu avekgegangen
to to give over him so that kohenim chief the to went away

זיי . יא און ווען זיי האבן עס געהערט, האבן זיי זיך געפריידט,
gefreidt zich zei hoben gehert es hoben zei ven un zei
rejoice self they did hear it did they when and them

און אים צוגעזאגט צו געבן געלט . און ער האט געזוכט א גינסטיקע
ginstike a gezucht hot er un gelt geben tsu tsugezogt im un
convenient a seek did he and money give to promised him and

געלעגנהייט, אים צו פארראטן.
farraten tsu im gelegenheit
betray to him opportunity

יב און דעם ערשטן טאג פון חג המצות , ווען מען
men ven hamatsus Chag fun tog ershtn dem un
they when unleavened bread Feast of of day first the and

האט געשחטן דאס קרבן פסח , זאגן צו אים זיינע
zaine im tsu zogen Pesach korben dos geshechten hot
his him to say Pesach sacrifice the ritually slaughtered has

5 For this was able to be
sold for more than three
hundred denarii and to be
given to the aniyim. And
they were reproaching
her. 6 But Rebbe, Melech
HaMoshiach said, Leave
her alone. Why are you
bringing about difficulty
for the isha? Has she
not performed one of the
Gemilut Chasadim on me?
7 For always the aniyim
you have with you, and
when you wish you are
able to do ma'asim tovim
for them, but me you do
not always have. 8 With
what she had she did all
she could. She prepared
ahead of time to anoint
my basar for the kevurah
(burial). 9 And, omein,
I say to you, wherever
the Besuras HaGeulah is
proclaimed in kol haaretz,
also what this isha did
will be spoken in her
memory.

10 And Yehudah from K'riot,
one of the Shneym Asar, went
to the Rashei Hakohanim in
order that he might betray
him to them. 11 And there was
chedvah *(joy, gaiety, rejoicing)*
with the ones having heard
and they gave the havtachah
(promise) of a matnat kesef
(gift of money) to Yehudah.
And he was seeking how he
might conveniently betray
Rebbe, Melech HaMoshiach.

12 And at the rishon
of the Chag HaMatzot,
when it was customary
to prepare the Pesach
Korban for mo'ed zevach,

תלמידים: וואו ווילסטו , זאלן מיר גיין און צוגרייטן , כדי דו
du kedei tsugreiten un gein mir zolen vilstu vu talmidim
you so that prepare and go we should you want where disciples

זאלסט עסן דאס קרבן פסח ? יג און ער שיקט צוויי פון זיינע
zaine fun tsvei shikt er un Pesach korben dos esen zolst
his of two sends he and Pesach sacrifice the to eat you shall

תלמידים, און זאגט צו זיי : גייט אין דער שטאט אריין, און עס וועט
vet es un arain shtot der in geit zei tsu zogt un talmidim
will it and into city the in go them to says and disciples

אייך באגעגענען א מענטש, טראגנדיק א קרוג מיט וואסער; אים זאלט איר
ir zolt im vaser mit krug a trogendik mentsh a bagegenen aich
you shall him water with jar a carrying man a meet you

נאכפאלגן; יד און וואו נאר ער וועט אריינגיין, זאלט איר זאגן צום
tsum zogen ir zolt araingein vet er nor vu un nochfolgen
to the say you shall go in will he ever where and follow

בעל הבית : דער רבי זאגט: וואו איז מיין גאסט שטוב, אין
in shtub gast main iz vu zogt Rebbe der habeis bal
in room guest my is where says Rebbe the of the house owner

וועלכער איך זאל עסן דאס קרבן פסח מיט מיינע תלמידים?
talmidim maine mit Pesach korben dos esen zol ich velcher
disciples my with Pesach sacrifice this to eat shall I which

טו און ער וועט אייך ווייזן א גרויסע אויבערע שטוב, אויסגעשטאט מיט
mit oisgeshtat shtub oibere groise a vaizen aich vet er un
with furnished room upper large a to show you will he and

הסבבעטן , פארטיק; און דארטן זאלט איר צוגרייטן
tsugreiten ir zolt dorten un fartik hesbeten
prepare you shall there and prepared pillows for head of seder table

פאר אונדז. טז און די תלמידים זענען ארויסגעגאנגען, און זענען געקומען
gekumen zenen un aroisgegangen zenen talmidim di un undz far
come are and went out are disciples the and us for

אין דער שטאט אריין, און האבן געפונען אזוי ווי ער האט זיי געזאגט;
gezogt zei hot er vi azoi gefunen hoben un arain shtot der in
told them has he as so found have and into city the in

און זיי האבן צוגעגרייט דאס קרבן פסח .
Pesach korben dos tsugegreit hoben zei un
Pesach sacrifice the prepare did they and

יז און ווען עס איז געווארן אוונט , קומט ער מיט די צוועלף. יח און
un tsvelf di mit er kumt ovent gevoren iz es ven un
and twelve the with he comes evening become is it when and

בשעת זיי האבן זיך אנגעלענט און געגעסן, האט יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua hot gegesen un ongelent zich hoben zei beshas
Yehoshua did eat and recline self have they while

געזאגט: באמת זאג איך אייך: איינער פון אייך וועט מיך פארראטן,
farraten mich vet aich fun einer aich ich zog beemes gezogt
betray Me will you of one you I say in truth say

דער , וואס עסט מיט מיר! (תהלים מא, ט.) יט האבן זיי אנגעהויבן
ongehoiben zei hoben t ma Tehilim mir mit est vos der
begin they did 9 41 Psalms Me with eats who the one

טרויעריק צו ווערן , און צו זאגן צו אים איינער נאכן אנדערן: דאך
doch andern nochen einer im tsu zogen tsu un veren tsu troierik
surely other after one him to say to and become to grieved

נישט איך? כ ער אבער האט צו זיי געזאגט: איינער פון די צוועלף,
tsvelf di fun einer gezogt zei tsu hot ober er ich nisht
twelve the of one say them to did however he I not

his talmidim say to him,
Where do you wish us
to go and make the
preparations for you
to conduct the Seder?
13 And Rebbe, Melech
HaMoshiach sends two
of his talmidim and he
says to them, Go into
the city, and you will
meet a man carrying
a jar of water; follow
him; 14 And wherever
he enters, tell the Baal
Bayit that the Rebbe
says, Where is my
mekom linah where I
can conduct the Pesach
Seder with my talmidim?
15 And he will show
you a large aliyyah
having been furnished
and ready. And there
prepare for us. 16 And
the talmidim went out
and they came into
the city and found
things just as Rebbe,
Melech HaMoshiach
told them, and they
made preparations for
Pesach.
17 And erev having come,
Rebbe, Melech HaMoshiach
arrives with the Shneym
Asar. 18 And while they
were at tish in a yechidus,
reclining and eating, Rebbe,
Melech HaMoshiach said,
Omein, I say to you, that
one of you will betray me,
OKHEL LACHEMI *(the one
eating my bread)*. 19 They
began to have agmat nefesh
(grief), and, one by one,
to say to Rebbe, Melech
HaMoshiach, Surely I am
not the one? 20 And Rebbe,

דער, וואס טונקט איין מיט מיר אין דער קערה. כא דער בר אנש
Enosh Bar der kaire der in mir mit ein tunkt vos der
of Man Son the bowl the in Me with together dips who the

גייט טאקע לויט ווי עס שטייט געשריבן וועגן אים; ווי איז
iz vei im vegen geshriben shteit es vi loit take geit
is woe him about written stands it as according to actually goes

אבער צו יענעם מענטשן, דורך וועמען דער בר אנש ווערט
vert Enosh Bar der vemen durch mentshn yenem tsu ober
becomes of Man Son the whom through man that one to however

פארראטן! עס וואלט געווען גוט פאר יענעם מענטשן, אויב ער וואלט
volt er oib mentshn yenem far gut geven volt es farraten
would he if man that for good be would it betray

נישט געבוירן געווארן!
gevoren geboiren nisht
become born not

כב און בשעת זיי האבן געגעסן, האט ער גענומען ברויט, געמאכט
gemacht broit genumen er hot gegesen hoben zei beshas un
made bread take he did eaten have they while and

א ברכה , האט עס צעבראכן, און געגעבן צו זיי , און געזאגט:
gezogt un zei tsu gegeben un tsebrochen es hot broche a
said and them to gave and break it did blessing a

נעמט; דאס דאזיקע איז מיין גוף . כג און ער האט גענומען א כוס ,
kos a genumen hot er un guf main iz dozike dos nemt
goblet a taken has he and body my is these this takes

האט געמאכט א ברכה , און געגעבן צו זיי ; און זיי האבן אלע
ale hoben zei un zei tsu gegeben un broche a gemacht hot
all did they and them to gave and blessing a make did

געטרונקען דערפון. כד און ער האט צו זיי געזאגט: דאס דאזיקע איז
iz dozike dos gezogt zei tsu hot er un derfun getrunken
is these this say them to did he and thereof drink

מיין בלוט פון דעם נייעם בונד , וואס ווערט פארגאסן פאר פילע.
file far fargosen vert vos bund naiem dem fun blut main
many for shed is which covenant new the of blood my

כה באמת זאג איך אייך: איך וועל נישט מער טרינקען פון דער פרוכט
frucht der fun trinken mer nisht vel ich aich ich zog beemes
fruit the of drink more not will I you I tell in truth

פונם וויינשטאק, ביז צו יענעם טאג, ווען איך וועל עס טרינקען ניי
nai trinken es vel ich ven tog yenem tsu biz vainshtok funem
new drink it will I when day that to until vine from the

אין דעם קעניגרייך פון ה' .
Hashem fun kenigraich dem in
Hashem of kingdom the in

כו און ווען זיי האבן אפגעזונגען הלל , זענען זיי ארויסגעגאנגען
aroisgegangen zei zenen halel opgezungen hoben zei ven un
went out they are Hallel finish singing did they when and

צום הר הזיתים.
hzitim Har tsum
Olives Mount of to the

כז און יהושע/ישוע זאגט צו זיי : אלע וועט איר געשטרויכלט
geshtroichlt ir vet ale zei tsu zogt Yeshua/Yehoshua un
stumbled you will all them to said Yehoshua and

ווערן; ווייל עס שטייט געשריבן: איך וועל שלאגן דעם פאסטוך ,
pastech dem shlogen vel ich geshriben shteit es vail veren
shepherd the strike will I written stands it because to be

Melech HaMoshiach said to them, It is one of the Shneym Asar, the one dipping with me into the bowl.
21 For the Bar Enosh goes just as it has been written concerning him, but woe to that man through whom the Bar Enosh is betrayed. [It would have been] better for him if that man had not been born.

22 And at Seudah, while they were eating, Rebbe, Melech HaMoshiach, having taken the matzah, having made the HaMotzi, broke the middle matzah, giving the afikoman to Moshiach's talmidim, and said, Take and eat, this is my BASAR.
23 And having taken the Cup of Redemption [and] having made the bracha, he gave it to Moshiach's talmidim, and everyone drank of it.
24 And Rebbe, Melech HaMoshiach said to them, HINEI DAHM HABRIT, the dahm of me, which is being poured out lama'an RABBIM *(for the sake of MANY)*.
25 Omein, I say to you, that no longer will I by any means drink of the p'ri hagefen *(fruit of the vine)* until Yom HaHu when I drink it chadash *(new)* in the Malchut Hashem.

26 And having sung the Hallel, they went out to the Mount of Olives.

27 And Rebbe, Melech HaMoshiach says to them, All of you will fall away, for it has been written, I will strike down ES HAROEH UTEFUTEN

און די שאף וועלן צעשפרייט ווערן. (זכריה יג, ז.) כח נאר נאך
noch nor z ig Zecharyah veren tseshpreit velen shof di un
after but 7 13 Zechariah to be scattered will sheep the and

מיין אויפשטיין , וועל איך אייך פארויסגיין קיין גליל . כט פעטרוס
Petros Galil kein foroisgein aich ich vel oifshtein main
Peter Galilee to go ahead you I will standing up again my

אבער האט צו אים געזאגט: אפילו אויב אלע וועלן געשטרויכלט ווערן,
veren geshtroichlt velen ale oib afile gezogt im tsu hot ober
to be stumbled will all if even said him to has however

וועל איך דאך נישט. ל און יהושע/ישוע זאגט צו אים: באמת זאג איך
ich zog beemes im tsu zogt Yeshua/Yehoshua un nisht doch ich vel
I tell in truth him to says Yehoshua and not yet I will

דיר: היינט, אין דער דאזיקער נאכט, איידער דער האן וועט צווייםאל קרייען,
kreien tsveimol vet hon der eider nacht doziker der in haint dir
crow twice will cock the before night this very the in today you

וועסטו מיך דריימאל פארלייקענען! לא ער אבער האט נאך אייפריקער
eifriker noch hot ober er farleikenen draimol mich vestu
zealously yet did however he deny three times Me will you

גערעדט: אויב איך זאל מוזן שטארבן צוזאמען מיט דיר, וועל איך דיך
dich ich vel dir mit tsuzamen shtarben muzn zol ich oib geredt
you I will you with together die must shall I if speak

בשום אופן נישט פארלייקענען. און דעסגליכן האבן אויך אלע געזאגט.
gezogt ale oich hoben desglaichen un farleikenen nisht oifen beshum
said all also have likewise and deny not way never

לב און זיי קומען צו א הויף, וואס האט געהייסן גת-שמני ;
Gat-Shmanim geheisen hot vos hoif a tsu kumen zei un
Gat-Shmanim called has which yard a to come they and

און ער זאגט צו זיינע תלמידים: זעצט זיך דא אנידער, ביז איך וועל
vel ich biz anider do zich zetst talmidim zaine tsu zogt er un
will I until down here self sit disciples his to says he and

האבן תפילה געטאן. לג און ער נעמט פעטרוסן מיט זיך און יעקבן
Yaakovn un zich mit Petrosn nemt er un geton tfile hoben
James and self with Peter takes he and done prayer have

און יוחנן , און האט אנגעהויבן צו ציטערן און פלאטערן. לד און
un flateren un tsiteren tsu ongehoiben hot un Yochanan un
and tremble and shake to begun has and John and

ער זאגט צו זיי : מיין נפש איז זייער באטריבט, ביז צום טויט;
toit tsum biz batribt zeier iz nefesh main zei tsu zogt er
death to the unto grieved very is soul my them to says he

בלייבט דא , און וואכט! לה און ער איז געגאנגען אביסל ווייטער, און
un vaiter abisel gegangen iz er un vacht un do blaibt
and farther a little go is he and watch and here remain

איז אנידערגעפאלן אויף דער ערד , און האט תפילה געטאן, אז , אויב
oib az geton tfile hot un erd der oif anidergefalen iz
if that done prayer has and earth the on fell down is

מעגלעך, די שעה זאל אים פאראיבערגיין. לו און האט געזאגט: אבא,
Abba gezogt hot un faribergein im zol sho di meglech
Abba said has and pass him shall hour the possible

פאטער, אלץ איז מעגלעך פאר דיר; נעם פון מיר אוועק דעם דאזיקן
dozikn dem avek mir fun nem dir far meglech iz alts foter
this the away Me from take you for possible is all Father

בעכער! דאך נישט וואס איך וויל , נאר וואס דו ווילסט. לז און ער קומט ,
kumt er un vilst du vos nor vil ich vos nisht doch becher
comes he and want you what but want I what not yet goblet

HATZON *(the Shepherd and
the sheep will be scattered)*.
28 But after I am made to
stand up alive in the Techiyas
HaMoshiach, I will go before
you into the Galil. 29 But
Shim'on Kefa said to him, Even
if everyone will fall away, yet I
will not. 30 And he says to him,
Omein, I say to you, that you
today, balailah hazeh *(during
this night)* before the tarnegol
crows twice, you will make
hakhchashah *(denial)* of me
shalosh pe'amim *(three times)*.
31 But Kefa kept saying with
vehemence, If it is necessary
for me to die al kiddush ha-
Shem for you, by no means will
I make hakhchashah of you.
And so also everyone declared.

32 And they come to a place
of which the name [was]
Gat-Shmanim and Rebbe,
Melech HaMoshiach says
to his talmidim, Sit down
here while I daven. 33 And
he takes Kefa and Ya'akov
and Yochanan with him and
he began to be distressed
and to be troubled. 34 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
says to them, My agmat
nefesh *(grief)* is great, even
to the point of mavet *(death)*.
Remain here and stay awake
and shomer *(on guard)*.
35 And having gone forth a
little, he was falling on the
ground and was davening
that, if it is possible, this
shaah *(hour)* might pass from
him. 36 And Rebbe, Melech
HaMoshiach was saying,
Abba, Avi, all things [are]
possible for you. Take away
this KOS from me. But not

און געפינט זיי שלאפן, און זאגט צו פעטרוסן: שמעון , דו שלאפסט?
shloftst du Shim'on Petrosn tsu zogt un shlofen zei gefint un
sleep you Simon Peter to says and asleep them finds and

ביסט נישט אימשטאנד געווען איין שעה וואך צו בלייבן ? לח וואכט
vacht blaiben tsu vach sho ein geven imshtand nisht bist
watch remain to watch hour one be able not are

און טוט תפילה, כדי איר זאלט נישט קומען צו קיין נסיון ;
nisoyen kein tsu kumen nisht zolt ir kedei tfile tut un
temptation any to come not shall you so that prayer do and

דער גייסט איז טאקע ווילִיק , דאס פלייש איז אבער שוואך! לט און
un shvach ober iz fleish dos vilik take iz gaist der
and weak however is flesh this willing actually is spirit the

ער איז ווידער אוועקגעגאנגען, און תפילה געטאן, זאגנדיק די זעלביקע
zelbike di zogendik geton tfile un avekgegangen vider iz er
same the saying done prayer and went away again is he

ווערטער. מ און ווען ער איז צוריקגעקומען, האט ער זיי ווידער געפונען
gefunen vider zei er hot tsurikgekumen iz er ven un verter
found again them he has return is he when and words

שלאפן, ווארום זייערע אויגן זענען געווען שווער; און זיי האבן נישט
nisht hoben zei un shver geven zenen oigen zeiere vorem shlofen
not have they and heavy was are eyes their because asleep

געוווּסט וואס אים צו ענטפערן. מא און ער קומט צום דריטן מאל ,
mol dritn tsum kumt er un entferen tsu im vos gevust
times third to the comes he and answer to him what known

און זאגט צו זיי : שלאפט ווייטער, און רוט זיך אויס! עס איז גענוג ;
genug iz es ois zich rut un vaiter shloft zei tsu zogt un
enough is it up self rest and further sleep them to says and

עס איז געקומען די שעה; זע , דער בר אנש ווערט איבערגעגעבן
ibergegeben vert Enosh Bar der ze sho di gekumen iz es
handed over is being of Man Son the look hour the come is it

צו חוטאים אין די הענט אריין. מב שטייט אויף, לאמיר גיין ; זע , מיין
main ze gein lomir oif shteit arain hent di in choytim tsu
My look go let us up stand into hands the in sinners to

פאררעטער איז שוין נאענט!
noent shoin iz farreter
near already is betrayer

מג און גלייך , בשעת ער האט נאך גערעדט, קומט יהודה ,
Yehude kumt geredt noch hot er beshas glaich un
Yehudah comes speaking still has he while immediately and

איינער פון די צוועלף, און מיט אים א המון מיט שווערדן און
un shverdn mit hamon a im mit un tsvelf di fun einer
and swords with crowd a him with and twelve the of one

שטאנגען, פון די הויפט כהנים און סופרים און זקנים . מד און זיין
zain un zkeinem un sofrim un koyanim hoipt di fun shtangen
his and elders and scribes and kohenim chief the from clubs

פאררעטער האט זיי געגעבן א צייכן , אזוי צו זאגן : וועמען איך וועל
vel ich vemen zogen tsu azoi tseichen a gegeben zei hot farreter
will I whom say to so sign a give them did betrayer

א קוש טאן, דער איז עס; נעמט אים, און פירט אים אפ זיכער. מה און
un zicher op im firt un im nemt es iz der ton kush a
and secure up him lead and him take it is that do kiss a

ווען ער איז געקומען, איז ער גלייך צוגעגאנגען צו אים, און
un im tsu tsugegangen glaich er iz gekumen iz er ven
and him to went over immediately he did come did he when

what I will, but what you
[will]. 37 And he comes and
finds them sleeping, and
he says to Shim'on Kefa,
Are you sleeping? Did you
not have chozek *(strength)*
to stay awake one hour?
38 Stay shomer and daven
that you may not enter into
nisayon *(trial, temptation)*.
Indeed the ruach ready but
the basar [is] weak. 39 And
again he went away and
davened the same devarim
(words) as before. 40 And once
again he came and found
them sleeping, for their
eyes were falling shut, and
they did not have daas of
what they might answer
him. 41 And he comes the
shlishit *(third)* time and
says to them, Sleep [for]
the remainder and take
your rest. It is enough.
The shaah *(hour)* has come.
Hinei, the Bar Enosh is
betrayed into the hands of
chote'im *(sinners)*. 42 Get up,
let us go. Hinei, the one
betraying me has drawn
near.

43 And, ofen ort, bishas
maise *(at the same time)*
Rebbe, Melech HaMoshiach
is speaking, Yehudah arrives,
one of the Shneym Asar,
and with him a crowd with
swords and clubs with Rashei
Hakohanim and the Sofrim
and the Zekenim. 44 Now the
one betraying Rebbe, Melech
HaMoshiach had given
a signal to them, saying,
Whomever I may give the
neshikah *(kiss)*, he is [the
one], chap *(seize)* him! And
lead [him] away under guard.

זאגט: רבי ! און האט אים געקושט. 46 און זיי האבן ארויפגעלייגט די
di aroifgeleigt hoben zei un gekusht im hot un Rebbe zogt
the place did they and kiss him did and Rebbe says

הענט אויף אים, און האבן אים געפאנגען גענומען. 47 איינער אבער
ober einer genumen gefangen im hoben un im oif hent
however one take captive him did and him on hands

פון די , וואס זענען געשטאנען דערביי האט ארויסגעצויגן די שווערד,
shverd di aroisgetsoigen hot derbai geshtanen zenen vos di fun
sword the drew out did nearby standing were who the of

און געשלאגן דעם כהן גדולס קנעכט, און אים אפגעהאקט אן אויער.
oier an opgehakt im un knecht gadols koyen dem geshlogen un
ear an chopped off him and servant gadol's kohen the struck and

48 און יהושע/ישוע האט ענטפערנדיק צו זיי געזאגט: ווי קעגן
kegen vi gezogt zei tsu entferendik hot Yeshua/Yehoshua un
against as said them to answering has Yehoshua and

א רויבער זענט איר ארויסגעקומען מיט שווערדן און שטאנגען מיך צו
tsu mich shtangen un shverdn mit aroisgekumen ir zent roiber a
to Me clubs and swords with come out you are robber a

כאפן. 49 טאג אויס טאג איין בין איך געווען ביי אייך אינם בית
beis inem aich bai geven ich bin ein tog ois tog chapen
House in the you with was I am in day out day arrest

המקדש און געלערנט, און איר האט מיך נישט געפאנגען גענומען;
genumen gefangen nisht mich hot ir un gelernt un Hamikdash
taken captive not Me has you and taught and the Holy

נאר (עס איז) כדי די כתבי (הקודש) זאלן דערפילט ווערן.
veren derfilt zolen Hakoidesh Kitvei di kedei iz es nor
to be fulfilled should the Holy scriptures the so that is it but

50 און אלע האבן אים פארלאזן, און זענען אנטלאפן.
antlofen zenen un farlozen im hoben ale un
run away are and forsaken him have all and

51 און א יינגל איז אים נאכגעגאנגען, איינגעהילט אין א ליילעך אויפן
oifen lailech a in aingehilt nochgegangen im iz yingel a un
on the sheet a in wrapped follow him did boy a and

בלויזן לייב, און זיי כאפן אים; 52 ער אבער האט איבערגעלאזט דאס
dos ibergelozt hot ober er im chapen zei un laib bloizn
the left behind has however he him caught they and body bare

ליילעך, און איז אנטלאפן א נאקעטער.
naketer a antlofen iz un lailech
naked a run away is and sheet

53 און זיי האבן אוועקגעפירט יהושען/ישוען צום כהן גדול;
gadol koyen tsum Yeshuan/Yehoshuan avekgefirt hoben zei un
gadol kohen to the Yehoshua led away have they and

און עס האבן זיך ביי אים פארזאמלט אלע הויפט כהנים און
un koyanim hoipt ale farzamlt im bai zich hoben es un
and kohenim chief all gathered him with self have it and

די זקנים און די סופרים. 54 און פעטרוס האט אים נאכגעפאלגט
nochgefolgt im hot Petros un sofrim di un zkeinem di
followed him has Peter and scribes the and elders the

פונדערווייטנס, ביז אינעווייניק אריין אין דעם הויף פון דעם כהן
koyen dem fun hoif dem in arain ineveinik biz fundervaitns
kohen the of courtyard the in into inside until from a distance

גדול; און איז געזעסן מיט די משרתים און האט זיך געווארעמט
gevaremt zich hot un meshoresim di mit gezesen iz un gadol
warm self has and servants the with sat has and gadol

45 And when he came, he
ofen ort approached Rebbe,
Melech HaMoshiach and
says, Rebbe. And he gave him
the neshikah *(kiss)*. 46 And
they laid their hands on
Rebbe, Melech HaMoshiach
and arrested him. 47 But one
of those standing by drew
his cherev and struck the
servant of the Kohen Gadol
and cut off his ear. 48 And
Rebbe, Melech HaMoshiach
answered and said to them,
Do you come out with swords
and clubs as against a shoded
(robber) to arrest me? 49 Every
day I was with you in the Beis
HaMikdash teaching Torah
and you did not arrest me;
but let the Kitvei Hakodesh
be fulfilled. 50 And, having left
Rebbe, Melech HaMoshiach,
everyone fled. 51 And a
certain bocher was following
along with Rebbe, Melech
HaMoshiach, and the bocher
was wearing nothing but a
linen garment around his
naked body, and they seized
the bocher. 52 But the bocher
ran away naked, leaving the
linen garment behind.

53 And they led away Rebbe,
Melech HaMoshiach to the
Kohen Gadol. And all the
Rashei Hakohanim and the
Zekenim and the Sofrim were
assembled. 54 And Shim'on
Kefa from a distance followed
Rebbe, Melech HaMoshiach
right into the courtyard of
the Kohen Gadol. And Kefa
was sitting together with
the servants and warming
himself near the ohr of the

ביים פייער. נה און די הויפט כהנים און דאס גאנצע סנהדרין האבן
hoben Sanhedrin gantse dos un koyanim hoipt di un faier baim
have Sanhedrin whole the and kohenim chief the and fire by the

געזוכט אן עדות זאגן קעגן יהושען/ישוען , כדי אים צו
tsu im kedei Yeshuan/Yehoshuan kegen zogen eides an gezucht
to him so that Yehoshua against say witness an sought

טייטן; און האבן נישט געפונען. נו ווארום א סך האבן פאלש עדות
eides falsh hoben sach a vorem gefunen nisht hoben un teiten
witness false have many a because found not have and kill

געזאגט קעגן אים, און זייערע עדות האבן נישט איבעראיינגעשטימט.
iberaingeshtimt nisht hoben eides zeiere un im kegen gezogt
agree not have witness their and him against said

נז און אייניקע זענען אויפגעשטאנען, און האבן פאלש עדות געזאגט
gezogt eides falsh hoben un oifgeshtanen zenen einike un
said witness false have and stand up are some and

קעגן אים, אזוי צו זאגן: נח מיר האבן אים געהערט זאגן: איך וועל
vel ich zogen gehert im hoben mir zogen tsu azoi im kegen
will I say heard him have we say to so him against

צעשטערן דעם דאזיקן היכל , וואס איז מיט הענט געמאכט געווארן.
gevoren gemacht hent mit iz vos Heichal dozikn dem tseshteren
become made hands with is which Heikhal this the destroy

און אין דריי טעג וועל איך אויפבויען אן אנדערן, וואס איז נישט
nisht iz vos andern an oifboien ich vel teg drai in un
not is which other an build up I will days three in and

געמאכט מיט הענט. נט און אפילו אזוי האט זייער עדות זאגן נישט
nisht zogen eides zeier hot azoi afile un hent mit gemacht
not say witness their has so even and hands with made

איבעראיינגעשטימט. ס און דער כהן גדול האט זיך אויפגעשטעלט
oifgeshtelt zich hot gadol koyen der un iberaingeshtimt
stood up self has gadol kohen the and agree

אין דער מיט , און געפרעגט יהושען/ישוען , אזוי צו זאגן: דו
du zogen tsu azoi Yeshuan/Yehoshuan gefregt un mit der in
you say to so Yehoshua asked and midst the in

ענטפערסט גארנישט אויף דעם, וואס די דאזיקע זאגן עדות קעגן
kegen eides zogen dozike di vos dem oif gornisht entferst
against witness say these the which the on nothing answer

דיר? סא און ער האט געשוויגן , און גארנישט געענטפערט. דער כהן
koyen der geentfert gornisht un geshvigen hot er un dir
kohen the answered nothing and silent was he and you

גדול האט אים ווידער געפרעגט, און זאגט צו אים; ביסטו דער
der bistu im tsu zogt un gefregt vider im hot gadol
the you are him to says and asked again him has gadol

משיח , דער זון פון הקדוש ברוך הוא? סב און יהושע/ישוע
Yeshua/Yehoshua un hu bruch hakodesh fun zun der Moshiach
Yehoshua and He blessed the Holy One of son the Moshiach

האט געזאגט: איך בין; און איר וועט זען דעם בר אנש זיצן אויף דער
der oif zitsen Enosh Bar dem zen vet ir un bin ich gezogt hot
the on sit of Man Son the see will you and am I said has

רעכטער זייט פון דער גבורה, און קומען מיט די וואלקנס פון הימל .
himel fun volkens di mit kumen un gvure der fun zait rechter
heaven of clouds the with coming and power the of side right

(תהלים קי , א; דניאל ז, יג.) סג און דער כהן גדול האט צעריסן זיינע
zaine tserisn hot gadol koyen der un ig z Daniel a ki Tehilim
his torn has gadol kohen the and 13 7 Daniel 1 110 Psalms

hadlakah *(bonfire)*. 55 And the Rashei Hakohanim and [the] whole Sanhedrin were seeking edut against Rebbe, Melech HaMoshiach in order to have him under the onesh mavet, and they were not finding any. 56 For many gave edut sheker against Rebbe, Melech HaMoshiach, and the eduyot were not in agreement. 57 And some, taking the stand, were giving edut sheker *(false testimony)* against him: 58 We heard him saying, I will bring churban to this Beis HaMikdash made with human hands, and, after shlosha yamim, another, not made with hands, I will build. 59 So their eduyot were not in agreement. 60 And having stood up in their midst, the Kohen Gadol questioned Rebbe, Melech HaMoshiach, saying, Do you not answer anything to what these bear solemn edut *(testimony)* against you? 61 But Rebbe, Melech HaMoshiach was silent and did not answer anything. Again the Kohen Gadol was questioning him and says to him, Are you the Rebbe, Melech HaMoshiach, HaBen Hamevorakh? 62 And Rebbe, Melech HaMoshiach said, Ani hu, and you will see the BAR ENOSH YOSHEV LIMIN HaGevurah UVA IM ANENEI HASHOMAYIM *(the Bar Enosh [Moshiach] sitting at the right hand of power and coming with the clouds of heaven)*. 63 And the Kohen Gadol, making the keriah *(ritual tearing)* of his tunic, says, What further

קליידער, און זאגט: וואס דארפן מיר נאך האבן עדות ? סד איר האט
hot ir eides hoben noch mir darfen vos zogt un kleider
have you witness have more we need what says and clothing

דאך געהערט די לעסטערונג. וואס איז אייער מיינונג ? און אלע
ale un meinung eier iz vos lesterung di gehert doch
all and mind your is what blasphemy the heard after all

האבן אים פארמשפט, אז ער איז חייב מיתה. סה און אייניקע האבן
hoben einike un mise chayev iz er az farmishpet im hoben
did some and death deserving is he that condemn him did

אנגעהויבן צו שפייען אויף אים, און צו באדעקן אים דאס פנים , און
un ponem dos im badeken tsu un im oif shpaien tsu ongehoiben
and face the him cover to and him on spit to begin

צו שלאגן אים מיט די פויסטן, און צו זאגן צו אים: זאג נבואה !
nevue zog im tsu zogen tsu un foistn di mit im shlogen tsu
prophecy say him to say to and fists the with him strike to

אויך די משרתים האבן אים עמפאנגען מיט פעטש. (ישעיהו נ , ו.)
u n Yeshayah petsh mit emfangen im hoben meshoresim di oich
6 50 Yeshayah slaps with catch him did servants the also

סו און בשעת פעטרוס איז געווען אונטן אין הויף , קומט איינע פון
fun eine kumt hoif in unten geven iz Petros beshas un
of one comes courtyard in below was is Peter while and

דעם כהן גדולס דינסטמוידן ; סז און ווי זי האט דערזען פעטרוסן
Petrosn derzen hot zi vi un dinstmoidn gadols koyen dem
Peter caught sight of has she as and servant-girls gadol's kohen the

זיך ווארעמען, האט זי אויף אים א קוק געטאן, און זאגט: אויך דו ביסט
bist du oich zogt un geton kuk a im oif zi hot varemen zich
have you also says and do look a him on she did warming self

געווען מיט דעם פון נצרת , דעם יהושע/ישוע ! סח ער אבער האט
hot ober er Yeshua/Yehoshua dem Natseret fun dem mit geven
has however he Yehoshua the Natseret of the with been

געלייקנט, אזוי צו זאגן : נישט איך ווייס , נישט איך פארשטיי וואס דו
du vos farshtei ich nisht veis ich nisht zogen tsu azoi geleiknt
you what understand I not know I not say to so deny

זאגסט. און ער איז ארויסגעגאנגען אינדרויסן צום פאדערהויז; און א האן
hon a un foderhoiz tsum indroisen aroisgegangen iz er un zogstu
cock a and forecourt to the outside went out is he and say

האט געקרייט. סט און די דינסטמויד האט אים געזען, און האט ווידער
vider hot un gezen im hot dinstmoid di un gekreit hot
again has and seen him has servant-girl the and crowed has

אנגעהויבן צו זאגן צו די , וואס זענען דארט געשטאנען: דער דאזיקער
doziker der geshtanen dort zenen vos di tsu zogen tsu ongehoiben
this one the standing there are who the to say to begun

איז איינער פון זיי ! ע ער אבער האט נאכאמאל געלייקנט. און אביסל
abisel un geleiknt nochamol hot ober er zei fun einer iz
a little and denied again has however he them of one is

שפעטער האבן די , וואס זענען דארט געשטאנען, ווידער געזאגט צו
tsu gezogt vider geshtanen dort zenen vos di hoben shpeter
to said again standing there are which the have later

פעטרוסן: דו ביסט זיכער איינער פון זיי ; ווארום דו ביסט אויך א
a oich bist du vorem zei fun einer zicher bist du Petrosn
a also are you because them of one surely are you Peter

גלילי . עא און ער האט אנגעהויבן צו פלוכן , און צו שווערן: איך קען
ken ich shveren tsu un fluchen tsu ongehoiben hot er un Galili
know I swear to and curse to begin did he and Galilean

need do we have of edim *(witnesses)*? 64 You heard him commit Chillul Hashem gidduf *(blasphemy)*. How does it seem to you? And they all condemned Rebbe, Melech HaMoshiach to be deserving of mishpat mavet. 65 And some began to spit on him and to cover his face and to strike him and to say to him, Let's hear a dvar nevuah *(word of prophecy)*! And the shomrim *(guards)* took custody of him by slapping Rebbe, Melech HaMoshiach.

66 And Shim'on Kefa being below in the courtyard, one of the maids of the Kohen Gadol comes by. 67 And having seen Kefa warming himself, having looked him over, she says, You also were with the one from Natzeret, Yehoshua! 68 But he denied [it], saying, I do not have daas *(knowledge)* or binah *(understanding)* of what you are saying. And he walked away and went outside into the entryway. And a tarnegol crowed. 69 And the maid, having seen him, began again to say to the ones standing by, This is one of them! 70 But again he made hakhchashah *(denial)*. And after a little [while], again the ones having stood by were saying to Kefa, You are one of them, for indeed you are a Gelili *(inhabitant of the Galil)*. 71 And Kefa began to speak a klalah *(curse)* and to swear, I do not have daas of this man I don't

נישט דעם דאזיקן מענטשן, פון וועמען איר רעדט! [עב] און באלד
bald un redt ir vemen fun mentshn dozikn dem nisht
immediately and speak you whom of man this the not

האט א האן צום צווייטן מאל געקרייט. און פעטרוס האט זיך דערמאנט
dermont zich hot Petros un gekreit mol tsveitn tsum hon a hot
remember self has Peter and crow time second to the cock a did

דאס ווארט, ווי יהושע/ישוע האט צו אים געזאגט: איידער א האן
hon a eider gezogt im tsu hot Yeshua/Yehoshua vi vort dos
cock a before said him to has Yehoshua as word the

וועט צווײמאל קרייען, וועסטו מיך דרײמאל פארלייקענען. און ער
er un farleikenen draimol mich vestu kreien tsveimol vet
he and deny three times Me will you crow twice will

האט עס זיך גענומען צום הארצן, און זיך צעוויינט.
tseveint zich un hartsn tsum genumen zich es hot
wept self and heart to the taken self it has

טו

און באלד אינדערפרי האבן זיך די הויפט כהנים באראטן
baroten koyanim hoipt di zich hoben inderfri bald un
confer kohenim chief the self have in the morning soon and

מיט די זקנים און סופרים, און דאס גאנצע סנהדרין — האבן
hoben Sanhedrin gantse dos un sofrim un zkeinem di mit
did Sanhedrin whole the and scribes and elders the with

געבונדן יהושען/ישוען , און אים אוועקגעפירט, און איבערגעגעבן
ibergegeben un avekgefirt im un Yeshuan/Yehoshuan gebunden
handed over and led away him and Yehoshua bind

צו פילאטוסן. (ישעיהו נג, ח.) [ב] און פילאטוס האט אים געפרעגט: צי
tsi gefregt im hot Pilatus un ch ng Yeshayah Pilatusn tsu
ask him did Pilate and 8 53 Yeshayah Pilate to

ביסט דו דער קעניג פון די יידן? און ער האט ענטפערנדיק צו אים
im tsu entferendik hot er un Yidn di fun kenig der du bist
him to answering did he and Jews the of king the you are

געזאגט: דו זאגסט עס! [ג] און די הויפט כהנים האבן געברענגט
gebrengt hoben koyanim hoipt di un es zogstu du gezogt
bring did kohenim chief the and it you are saying you say

א סך באשולדיקונגען קעגן אים. [ד] און פילאטוס האט אים ווידער
vider im hot Pilatus un im kegen bashuldikungen sach a
again him did Pilate and him against accusations many a

געפרעגט, אזוי צו זאגן : דו ענטפערסט גארנישט? זע , וויפל
vifel ze gornisht entferst du zogen tsu azoi gefregt
how many look nothing answer you say to so ask

באשולדיקונגען זיי מאכן קעגן דיר! [ה] יהושע/ישוע אבער האט
hot ober Yeshua/Yehoshua dir kegen machen zei bashuldikungen
did however Yehoshua you against make they accusations

מער גארנישט געענטפערט; אזוי אז פילאטוס האט זיך געוואונדערט.
gevundert zich hot Pilatus az azoi geentfert gornisht mer
wonder self had Pilate that so answer nothing more

(ישעיהו נג, ז.) [ו] און אויף יעדן יום טוב פלעגט ער זיי באפרייען
bafraien zei er flegt tov yom yedn oif un z ng Yeshayah
release them he used Tov Yom every on and 7 53 Yeshayah

איין געפאנגענעם, וועמען זיי האבן באגערט. [ז] און עס איז געווען
geven iz es un bagert hoben zei vemen gefangenem ein
been has there and desire did they whom prisoner one

איינער, וואס מען האט אים גערופן בר-אבא, געבונדן צוזאמען מיט
mit tsuzamen gebunden Bar-Abba gerufen im hot men vos einer
with together bound Bar-Abba called him has one who one

know the one of whom you
speak! [72] And ofen ort for
a second time, a tarnegol
crowed. And then Kefa
remembered the dvar that
Rebbe, Melech HaMoshiach
had spoken to him, Before a
tarnegol crows twice, shalosh
pe'amim *(three times)* you
will make hakhchashah
(denial) of me. And having
broken down, Kefa was
weeping.

15

And as soon as
it was boker, the
Rashei Hakohanim *(the Chief
Priests)* with the Zekenim
and Sofrim *(Scribes)* and
[the] whole Sanhedrin,
having performed the
akedah *(binding)* of Rebbe,
Melech HaMoshiach, led
[him] away and handed
[him] over to Pilate. [2] And
Pilate questioned Rebbe,
Melech HaMoshiach, Are
you the Melech HaYehudim?
And, in reply, he says, You
say so. [3] And the Rashei
Hakohanim were accusing
Rebbe, Melech HaMoshiach
[of] many things. [4] And
Pilate again questioned
him, saying, Do you not
answer anything? Look
how many things they
accuse you [of]. [5] But Rebbe,
Melech HaMoshiach no
longer answered anything,
so Pilate was astounded.
[6] Now [at] every Chag
he was releasing to
them one prisoner for
whom they were making
bakosha *(request)*. [7] Now
there was the one being
called Bar-Abba, who had

די בונטארן, וועלכע האבן אפגעטאן א רציחה בשעת אן אויפשטאנד.
oifshtand an beshas retsiche a opgeton hoben velche buntarn di
insurrection an during murder a do have which rebels the

ח און דער המון איז ארויפגעגאנגען און האט אנגעהויבן צו פארלאנגען,
farlangen tsu ongehoiben hot un aroifgegangen iz hamon der un
request to begun has and went up is crowd the and

אז ער זאל טאן, ווי געווענלעך פאר זיי . ט און פילאטוס האט זיי
zei hot Pilatus un zei far gevenlech vi ton zol er az
they has Pilate and them for customary as do shall he that

געענטפערט, אזוי צו זאגן : צי ווילט איר, אז איך זאל אייך באפרייען
bafraien aich zol ich az ir vilt tsi zogen tsu azoi geentfert
release you shall I that you want say to so answered

דעם קעניג פון די יידן ? י ווארום ער האט געוואוסט, אז די הויפט
hoipt di az gevust hot er vorem Yidn di fun kenig dem
chief the that known has he because Jews the of king the

כהנים האבן אים איבערגעגעבן מחמת קנאה. יא די הויפט כהנים
koyanim hoipt di kine machmas ibergegeben im hoben koyanim
kohenim chief the envy because handed over him have kohenim

אבער האבן אונטערגעהעצט דעם המון , אז ער זאל זיי ליבער
liber zei zol er az hamon dem untergehetst hoben ober
rather they shall he that crowd the stirred have however

באפרייען בר-אבאן. יב און פילאטוס האט ווידער ענטפערנדיק צו זיי
zei tsu entferendik vider hot Pilatus un Bar-Abban bafraien
they to answering again has Pilate and Bar-Abba release

געזאגט: וואס זשע זאל איך טאן מיט אים, וועמען איר רופט קעניג
kenig ruft ir vemen im mit ton ich zol zhe vos gezogt
king calls you whom him with do I shall then what said

פון די יידן ? יג און זיי האבן נאכאמאל א געשריי געטאן: אויפהענגען
oifhengen geton geshrei a nochamol hoben zei un Yidn di fun
hanged up done shout a again have they and Jews the of

אים אויף דער בוים! יד און פילאטוס האט צו זיי געזאגט: וואס פאר א
a far vos gezogt zei tsu hot Pilatus un boim der oif im
a for who said they to has Pilate and tree the on him

שלעכטס האט ער דען געטאן? זיי אבער האבן נאך מער געשריגן :
geshrigen mer noch hoben ober zei geton den er hot shlechts
shouted more after have however they done then he has evil

אויפהענגען אים אויף דער בוים! טו און ווייל פילאטוס האט געוואלט
gevolt hot Pilatus vail un boim der oif im oifhengen
wanted has Pilate because and tree the on him hanged up

טאן די געפעליקייט דעם המון , האט ער פאר זיי באפרייט בר-אבאן,
Bar-Abban bafrait zei far er hot hamon dem gefelikeit di ton
Bar-Abba set free them for he has crowd the favor the do

און האט איבערגעגעבן יהושען/ישוען , נאך דעם ווי ער האט אים
im hot er vi dem noch Yeshuan/Yehoshuan ibergegeben hot un
him has he as the after Yehoshua handed over has and

געלאזט שמייסן , און אים איבערגעגעבן אויפהענגען אויף א בוים צו
tsu boim a oif oifhengen ibergegeben im un shmaisen gelozt
to tree a on hanged up handed over him and flog let

ווערן. (ישעיהו נג, ה.)
h ng Yeshayah veren
5 53 Yeshayah be

טז און די זעלנער האבן אים אוועקגעפירט אינעווייניק אין הויף
hoif in ineveinik avekgefirt im hoben zelner di un
courtyard in inside led away him have soldiers the and

been imprisoned with his
fellow insurrectionists and
who, at the time of the
Mered *(Revolt, Uprising)*,
had committed retzach
(murder). 8 So the crowd
came and began to ask
Pilate to do for them
just as in the past was
his custom. 9 But Pilate
answered them, saying,
Do you wish [that] I
should release to you
the Melech HaYehudim?
10 For Pilate knew that
because of kinah *(envy)*
the Rashei Hakohanim
had handed him over to
him. 11 But the Rashei
Hakohanim incited the
crowd that Pilate should
instead release Bar-Abba
to them. 12 But Pilate, in
reply again, was saying to
them, What then do you
wish [that] I should do with
the one whom you call
the Melech HaYehudim?
13 And again they cried out,
Let him be talui al HaEtz
(being hanged on the Tree)!
14 But Pilate was saying to
them, Why? What ra'ah
has he committed? But
they all the more cried
out, Let him be talui
al HaEtz *(being hanged
on the Tree)*! 15 So Pilate,
desiring to placate the crowd,
released to them Bar-Abba,
and handed over Rebbe,
Melech HaMoshiach to be
scourged and to be talui al
HaEtz *(to be hanged on the
Tree)*.

16 And the chaiyalim
(soldiers) led away Rebbe,

אריין, דאס איז דאס פרעטאריום; און רופן צונויף די גאנצע ראטע.
rote gantse di tsunoif rufen un Pretorium dos iz dos arain
cohort whole the together call and Praetorium the is the into

יז און זיי קליידן אים אָן אין פורפור, און טאן אים אָן א
a on im ton un purpur in on im kleiden zei un
a without him do and purple in without him clothe they and

קרוין, וואס זיי האבן געפלאכטן פון דערנער; יח און האבן אנגעהויבן
ongehoiben hoben un derner fun geflochtn hoben zei vos kroin
begun have and thorns of braided have they which crown

אים צו באגריסן: שלום, קעניג פון די יידן! יט און זיי האבן אים
im hoben zei un Yidn di fun kenig sholem bagrisen tsu im
him have they and Jews the of king peace greet to him

געשלאגן מיט א שטעקן איבערן קאפ, און געשפיגן אויף אים, און האבן
hoben un im oif geshpigen un kop ibern shteken a mit geshlogen
have and him on spat and head over stick a with struck

געבויגן די קניען און זיך געבוקט צו אים. (ישעיהו נ, ו.) כ און נאך
noch un u n Yeshayah im tsu gebukt zich un knien di geboigen
after and 6 50 Yeshayah him to bowed self and knees the bend

דעם ווי זיי האבן אפגעשפאט פון אים, האבן זיי אים אויסגעטאן דאס
dos oisgeton im zei hoben im fun opgeshpot hoben zei vi dem
that undressed him they have him of mocked have they as that

פורפור, און אים אנגעטאן זיינע מלבושים. און זיי פירן אים ארויס,
arois im firen zei un malbushem zaine ongeton im un purpur
out him led they and clothing his dressed him and purple

כדי אים צו אויפהענגען אויף דער בוים.
boim der oif oifhengen tsu im kedei
tree the on hang up to him so as

כא און זיי צווינגען א פארבייגייער, א געוויסן שמעון פון קירניה,
Cyrene fun Shim'on gevisen a farbaigeier a tsvingen zei un
Cyrene of Simon certain a passer by a compel they and

קומענדיק פון פעלד, דעם פאטער פון אלעקסאנדער און רופוס, אז
az Rufus un Aleksander fun foter dem feld fun kumendik
that Rufus and Alexander of father the the field from coming

ער זאל טראגן זיין בוים. כב און זיי ברענגען אים צו דעם ארט
ort dem tsu im brengen zei un boim zain trogen zol er
place of the to him bring they and tree his carry shall he

גלגלתא, וואס דער טייטש דערפון איז: דאס ארט פון א שארבן.
sharben a fun ort dos iz derfun taitsh der vos Gulgolta
skull a of place the is thereof meaning the which Golgotha

כג און זיי האבן אים געגעבן ווין געמישט מיט מירע, וואס ער האט
hot er vos mire mit gemisht vain gegeben im hoben zei un
has he which myrrh with mixed wine given him have they and

אבער נישט אנגענומען. כד און זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף
oif oifgehongen im hoben zei un ongenumen nisht ober
on hung up him have they and take not however

א בוים, און צעטיילן צווישן זיך זיינע מלבושים, ווארפנדיק
varfendik malbushem zaine zich tsvishen tseteilen un boim a
casting clothing his themselves among divide and tree a

גורל אויף זיי, וואס ווער זאל נעמען. כה און עס איז געווען די דריטע
drite di geven iz es un nemen zol ver vos zei oif goral
third the was is it and take shall each what them on lots

שעה, און זיי האבן אים אויפגעהאנגען אויף א בוים. (תהלים)
Tehilim boim a oif oifgehongen im hoben zei un sho
Psalms tree a on hung up him have they and hour 9 A.M.

Melech HaMoshiach into the courtyard, which is [the] Praetorium, the governor's headquarters, and they called together [the] whole cohort.
17 And they clothe him in [royal] purple and place upon him a keter *(crown)* of thorns that they had woven together.
18 And they began to greet him, Hail, Melech HaYehudim!
19 And they were striking him [on] the rosh with a staff and they were spitting on him and bending their knees and bowing down before him.
20 After mocking him, they stripped him of [royal] purple and clothed him in his garments. And they lead him out that they might make him be talui al HaEtz *(being hanged on the Tree)*.

21 And a certain Shim'on from Cyrene was passing by, who was coming in from [the] countryside. He was the father of Alexander and Rufus. The chaiyalim *(soldiers)* requisition him in order that he carry Moshiach's Etz.
22 And they bring Rebbe, Melech HaMoshiach to a place called Gulgolta, which means, being translated, Place of the Skull.
23 And they were giving to him yayin having been mixed with myrrh, but this one did not take it.
24 And they hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HaEtz and YICHALLEKU VEGADAI *(they divide the garments)* of Rebbe, Melech HaMoshiach, and VAPPILU GORAL *(they cast lots)* for them, to decide what each

כב, יד-טז, יח.) כו און דער כתב פון זיין באשולדיקונג איז געווען
geven iz bashuldikung zain fun ksav der un ich id-tz chb
was is indictment his of inscription the and 18 14-16 22

אויפגעשריבן: דער קעניג פון די יידן. כז און צוזאמען מיט אים זיי
zei im mit tsuzamen un Yidn di fun kenig der oifgeshriben
they him with together and Jews the of king the inscribe

אויפהענגען אויף דער בוים צווי רויבער; איינעם אויף זיין רעכטער זייט,
zait rechter zain oif einem roiber tsvei boim der oif oifhengen
side right his on one robbers two tree the on hanged up

און איינעם אויף זיין לינקער זייט. כח און עס איז מקוים געווארן דער
der gevoren mekuyem iz es un zait linker zain oif einem un
the become fulfill is it and side left his on one and

פסוק, וואס זאגט:
zogt vos pasuk
says which verse

און מיט פושעים איז ער פאררעכנט געווארן. (ישעיהו נג, יב.)
ib ng Yeshayah gevoren farrechnt er iz posheim mit un
12 53 Yeshayah become counted he is transgressors with and

כט און די פארבייגייער האבן אים געלעסטערט, שאקלענדיק זייערע
zeiere shoklendik gelestert im hoben farbaigeier di un
their shaking blasphemed him have passers by the and

קעפ, און זאגנדיק: הא! דו, וואס צעשטערסט דעם היכל, און
un Heichal dem tseshterst vos du ha zogendik un kep
and Heikhal the destroys who you Ha saying and heads

בויסט אים אויף אין דריי טעג, ל ראטעווע דיך אליין, און קום אראפ
arop kum un alein dich rateve teg drai in oif im boist
down come and alone you save days three in up it builds

פונם בוים! לא אזוי האבן אויך די הויפט כהנים אפגעשפאט צווישן
tsvishen opgeshpot koyanim hoipt di oich hoben azoi boim funem
among mocked kohenim chief the also have so tree from the

זיך צוזאמען מיט די סופרים, און געזאגט: אנדערע האט ער
er hot andere gezogt un sofrim di mit tsuzamen zich
he did others said and scribes the with together themselves

געהאלפן, זיך אליין קען ער נישט העלפן. לב דער משיח, דער קעניג
kenig der Moshiach der helfen nisht er ken alein zich geholfen
king the Moshiach the help not he can alone self help

פון ישראל! זאל ער איצט אראפשטייגן פון בוים, כדי מיר זאלן זען
zen zolen mir kedei boim fun aropshtaigen itst er zol Yisroel fun
see shall we so that tree from come down now he shall Israel of

און גלויבן! אויך די, וואס זענען מיט אים אויפגעהאנגען אויף א בוים
boim a oif oifgehongen im mit zenen vos di oich gloiben un
tree a on hung up him with are who the also believe and

געווארן, האבן אים מבזה געווען.
geven mevaze im hoben gevoren
were scorned him have become

לג און ווען די זעקסטע שעה איז געקומען, איז געווארן א פינצטערניש
fintsternish a gevoren iz gekumen iz sho zekste di ven un
darkness a become is come is hour sixth the when and

איבערן גאנצן לאנד ביז דער ניינטער שעה. לד און אין דער ניינטער שעה
sho nainter der in un sho nainter der biz land gantsn ibern
hour ninth the in and hour ninth the until land entire over

האט יהושע/ישוע א געשריי געטאן מיט א הויך קול: אלהי אלהי למה
lama Elokei Elokei kol hoich a mit geton geshrei a Yeshua/Yehoshua hot
why Eloi Eloi voice loud a with done shout a Yehoshua has

might take. 25 Now it was [the] third hour when they nailed and hanged Rebbe, Melech HaMoshiach on HAETZ. 26 And the inscription of the charge against him was inscribed above his rosh, melech hayehudim. 27 And with him they also nailed, each to his own etz, shnei shodedim, one on [the] right, one on [the] left of him. [28 And the Kitvei Hakodesh was fulfilled, VES POSHEIM NIMNAH *(and with lawless persons he was numbered)*.] 29 And the ones passing by were reviling him and shaking their heads and saying, Ha! The one bringing churban on the Beis HaMikdash and rebuilding [it] in shlosha yamim, 30 Save yourself! Come down from the etz! 31 Likewise, also, the Rashei Hakohanim with the Sofrim were also mocking him, saying, He saved others, but himself he is not able to save. 32 Let the Moshiach, let Rebbe Melech HaMoshiach of Yisroel, let [him] come down now from the etz, in order that we may see and have emunah! And the ones having been hanged on the etz on either side of him were reproaching him.

33 And when the sixth hour came, it became choshech over kol haaretz until [the] ninth hour. 34 And at the ninth hour, he cried out in a kol gadol *(loud voice)*, Eloi, Eloi lamah sabachthani? — which means, being translated,

שבקתני ? פארטייטשט הייסט עס: ג-ט מיינער, ג-ט מיינער,
mainer G-t mainer G-t es heist fartaitsht sabaktani
mine G-d mine G-d it means translated have You forsaken me

פארוואס האסטו מיך פארלאזן? (תהלים כב, א.) לה און אייניקע פון
fun einike un a chb Tehilim farlozen mich hostu farvos
of some and 1 22 Psalms forsaken Me you have why

די , וואס זענען געשטאנען דערביי, האבן עס געהערט, און האבן געזאגט:
gezogt hoben un gehert es hoben derbai geshtanen zenen vos di
said have and heard it have nearby standing are who the

זע , ער רופט אליהון . לו און איינער איז געלאפן, און האט אנגעפילט א
a ongefilt hot un gelofen iz einer un Eliyahun ruft er ze
a filled has and run is one and Eliyahu calls he look

שוואם מיט עסיק , און זי ארויפגעזעצט אויף א שטעקן, און אים געגעבן
gegeben im un shteken a oif aroifgezetst zi un esik mit shvom
given him and stick a on put up it and vinegar with sponge

צו טרינקען (תהלים סט, כב.), אזוי צו זאגן : לאזט; מיר װעלן זען אויב
oib zen velen mir lozt zogen tsu azoi chb st Tehilim trinken tsu
if see will we leave say to so 22 69 Psalms drink to

אליהו וועט קומען, כדי אים אראפצונעמען! לז יהושע/ישוע אבער
ober Yeshua/Yehoshua aroptsunemen im kedei kumen vet Eliyahu
however Yehoshua to take down him so that come will Eliyahu

האט ארויסגעלאזט א הויך געשריי, און אפגעגעבן דעם גייסט. לח און דאס
dos un gaist dem opgegeben un geshrei hoich a aroisgelozt hot
the and spirit the gave up and shout loud a let out has

פרוכת פון היכל האט זיך צעריסן אין צווייען, פון אויבן ביז אראפ .
arop biz oiben fun tsveien in tserisn zich hot Heichal fun Parochet
bottom to top from two in torn itself has Heikhal of Parochet

לט און ווי דער אפיציר, וועלכער איז געשטאנען אנטקעגנאיבער אים,
im antkegeniber geshtanen iz velcher ofitsir der vi un
him opposite standing was who officer the when and

האט געזען, אז ער האט אָט אזוי אפגעגעבן דעם גייסט, האט ער געזאגט:
gezogt er hot Gaist dem opgegeben azoi ot hot er az gezen hot
said he has spirit the give up so just has he that seen has

דער דאזיקער מענטש איז באמת געווען ה'ס זון ! מ און עס זענען
zenen es un zun Hashems geven beemes iz mentsh doziker der
are there and Son Hashem's was in truth is man this one the

אויך געווען פרויען, וואס האבן זיך צוגעקוקט פונדערווייטנס , צווישן זיי
zei tsvishen fundervaitns tsugekukt zich hoben vos froien geven oich
them among from a distance looking self have who women was also

מרים פון מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב הקטן און פון
fun un hakatan Yaakov fun muter di Miryam un Magdala fun Miryam
of and the small James of mother the Mary and Magdala of Mary

יוסי, און שלומית; מא וועלכע האבן אים נאכגעפאלגט, ווען ער איז נאך
noch iz er ven nochgefolgt im hoben velche Shlomit un Yosi
still is he when followed him have which Salome and Yosi

געווען אין גליל , און האבן אים באדינט; און א סך אנדערע פרויען, וואס
vos froien andere sach a un badint im hoben un Galil in geven
who women other many a and serve him did and Galilee in was

זענען ארויפגעגאנגען מיט אים קיין ירושלים .
Yerushalayim kein im mit aroifgegangen zenen
Jerusalem to him with go up are

מב און ווען עס איז שוין געווארן אוונט , ווייל עס איז געווען
geven iz es vail ovent gevoren shoin iz es ven un
was is it because evening become already is it when and

ELI ELI LAMAH AZAVTANI?
*(My G-d, my G-d, why have
you forsaken me?)* 35 And
some of the ones having
been standing nearby and
having heard, were saying,
Hinei! He calls for Eliyahu
HaNavi! 36 And someone
having run and having filled
a sponge with CHOMETZ
(vinegar), and having placed
it on a staff, gave a drink
to him, saying, Leave him
alone. Let us see if Eliyahu
Hanavi comes to take him
down. 37 And Rebbe, Melech
HaMoshiach, having uttered
a kol gadol *(loud voice)* and
having breathed his last,
expired. 38 And the Parochet
in the Heikhal was torn in
two from top to bottom.
39 And the centurion, having
stood nearby opposite him,
and having seen that he
expired this way, said Beemes
(actually, in truth), this man
was the Ben HaElohim!
40 And there were also
nashim *(women)* looking
on from a distance, among
whom [were] Miryam from
Magdala, and Miryam the Em
of the younger Ya'akov and
of Yosi, and Shlomit. 41 They
were with Rebbe, Melech
HaMoshiach in the Galil and
they had been following
him and serving him, and
there were many other
Jewish women who, with
Rebbe Melech HaMoshiach,
had made their aliyah
leregel *(pilgrimage)* up to
Yerushalayim.

42 And already, erev *(evening)*
fast approaching, vibahlt

ערב שבת , דאס הייסט א טאג פאר שבת , מג איז געקומען יוסף
Yosef gekumen iz Shabbos far tog a heist dos Shabbos erev
Joseph come is Sabbath before day a means that Sabbath Erev

הרמתי , אן אנגעזעענער יועץ , וואס האט אליין אויך געהאפט
gehoft oich alein hot vos yuets ongezeener an HaRamati
hoped also himself has who counsellor prominent an HaRamati

אויף ה׳ס קעניגרייך, און האט זיך אונטערגעשטעלט אריינצוגיין
araintsugein untergeshtelt zich hot un kenigraich Hashems oif
to go in strengthened self has and kingdom Hashem's on

צו פילאטוסן, און געבעטן ישועס גוף . מד פילאטוס אבער האט זיך
zich hot ober Pilatus guf Yeshuas gebeten un Pilatusn tsu
self has however Pilate body Yeshua's begged and Pilate to

געוואונדערט, אז ער איז שוין געשטארבן; און האט גערופן צו זיך
zich tsu gerufen hot un geshtorben shoin iz er az gevundert
self to called has and died already has he that amazed

דעם אפיציר, און אים געפרעגט, צי ער איז שוין לאנג טויט. מה און
un toit lang shoin iz er tsi gefregt im un ofitsir dem
and dead long already is he asked him and officer the

דערוויסנדיק זיך פונם אפיציר, האט ער יוספן געשענקט דעם גוף .
guf dem geshenkt Yosefn er hot ofitsir funem zich dervisendik
body the given Joseph he has officer from the self he perceived

מו און ער האט געקויפט א ליילעך, האט אים אראפגענומען, און אים
im un aropgenumen im hot lailech a gekoift hot er un
him and take down him did sheet a buy has he and

איינגעוויקלט אין דעם ליילעך, און אריינגעלייגט אין א קבר , וואס איז
iz vos keyver a in araingeleigt un lailech dem in aingeviklt
is which tomb a in laid and sheet the in wrap

געווען אויסגעהאקט אין א פעלדזן; און האט ארויפגעקייקלט א שטיין
shtein a aroifgekaiklt hot un feldzn a in oisgehakt geven
stone a roll has and rock a in hewn was

אויף דעם אריינגאנג צום קבר . (ישעיהו נג, ט.) מז און מרים פון
fun Miryam un t ng Yeshayah keyver tsum araingang dem oif
of Mary and 9 53 Yeshayah tomb to the entrance the on

מגדלה און מרים , יוסיס מוטער, האבן געזען וואו ער איז געלייגט
geleigt iz er vu gezen hoben muter Yosis Miryam un Magdala
laid is he where see did mother Yosi's Mary and Magdala

געווארן.
gevoren
become

(since) it was Preparation Day, which is the day before Shabbos, [43] Yosef of Ramatayim, a member of the Sanhedrin and a man of chashivut *(prominence)* there, a man who was also himself looking forward to the Malchut Hashem, had the bold chozek to go into Pilate and ask for the gufat Yehoshua.
[44] And Pilate was amazed that Rebbe, Melech HaMoshiach was already niftar *(deceased)*, and Pilate summoned the centurion to question him whether Yehoshua was niftar already. [45] And having found out from the centurion, he gave the geviyah *(body)* to Yosef. [46] And having bought linen cloth tachrichim *(shrouds)* and having taken Rebbe, Melech HaMoshiach down, he wrapped him in the tachrichim *(shrouds)* and placed him in a kever which had been cut from rock, and he rolled a stone against the entrance of the kever. [47] And Miryam of Magdala and Miryam the Em of Yosi were observing of where Rebbe, Melech HaMoshiach had been laid.

טז

און ווען עס איז געווארן אויס שבת , האבן מרים פון
fun Miryam hoben Shabbos ois gevoren iz es ven un
of Mary have Sabbath end of become is it when and

מגדלה , און מרים , די מוטער פון יעקב , און שלומית
Shlomit un Yaakov fun muter di Miryam un Magdala
Salome and James of mother the Mary and Magdala

געקויפט געווירצן, כדי זיי זאלן אהינגיין אים צו זאלבן. ב און זייער
zeier un zalben tsu im ahingein zolen zei kedei gevirtsen gekoift
very and anoint to him go shall they so that spices buy

פרי דעם ערשטן טאג פון דער וואך, קומען זיי צום קבר , ווען
ven keyver tsum zei kumen voch der fun tog ershtn dem peire
when tomb to the they come week the of day first the early

די זון איז אויפגעגאנגען. ג און האבן געזאגט איינע צו דער אנדערער:
anderer der tsu eine gezogt hoben un oifgegangen iz zun di
another the to one say did and risen has sun the

16

And when Shabbos had ended, Miryam of Magdala and Miryam Em of Ya'akov, and Shlomit bought spices in order that they might go and anoint him. [2] And at Shachrit on Yom Rishon, the first day of the shavua *(week)*, the shemesh *(sun)* just coming up, they come to the kever.

ווער וועט אראפקייקלען פאר אונדז דעם שטיין פון דעם אריינגאנג
araingang dem fun shtein dem undz far aropkaiklen vet ver
entrance the from stone the us for remove by rolling will who

צום קבר ? ד און ווי זיי האבן א בליק געטאן, האבן זיי געזען,
gezen zei hoben geton blik a hoben zei vi un keyver tsum
seen they have done glance a have they as and tomb to the

אז דער שטיין איז אוועקגעקייקלט; ווארום ער איז געווען זייער גרויס.
grois zeier geven iz er vorem avekgekaiklt iz shtein der az
large very was is it because rolled away is stone the that

ה און ווען זיי זענען אריינגעגאנגען אין קבר אריין, האבן זיי געזען א
a gezen zei hoben arain keyver in araingegangen zenen zei ven un
a seen they have into tomb in enter are they when and

בחור זיצן אויף דער רעכטער זייט, אנגעטאן אין א ווייס קלייד ,
kleid vais a in ongeton zait rechter der oif zitsen bchur
clothing white a in dressed side right the on sit young man

און זיי האבן זיך שטארק דערשראקן. ו און ער זאגט צו זיי : שרעקט
shrekt zei tsu zogt er un dershroken shtark zich hoben zei un
fear them to says he and terrified greatly self have they and

זיך נישט! איר זוכט יהושען/ישוען פון נצרת , דעם וואס איז
iz vos dem Natseret fun Yeshuan/Yehoshuan zucht ir nisht zich
is who the one Natseret of Yehoshua seek you not self

אויפגעהאנגען אויף א בוים געווארן; ער איז אויפגעשטאנען; ער איז דא
do iz er oifgeshtanen iz er gevoren boim a oif oifgehongen
here is he stand up again is he become tree a on hung up

נישטא ; אָט איז דאס ארט , וואו מען האט אים געלייגט! (תהלים
Tehilim geleigt im hot men vu ort dos iz ot nishto
Psalms laid him has they where place of the is here there is not

טז, י .) ז נאר גייט, זאגט זיינע תלמידים און פעטרוסן, אז ער גייט
geit er az Petrosn un talmidim zaine zogt geit nor i tz
goes he that Peter and disciples his tell go but 10 16

פאראויס פאר אייך קיין גליל ; דארט וועט איר אים זען, לויט
loit zen im ir vet dort Galil kein aich far forois
according to see him you will there Galilee to you before ahead

ווי ער האט אייך געזאגט. ח און זיי זענען ארויסגעגאנגען, און זענען
zenen un aroisgegangen zenen zei un gezogt aich hot er vi
are and went out are they and told you had he as

אנטלאפן פון קבר ; ווארום עס האט זיי אנגעכאפט א ציטערניש און
un tsiterenish a ongechapt zei hot es vorem keyver fun antlofen
and trembling a seize them has it because tomb from run away

זיי זענען געווען אויסער זיך ; און זיי האבן קיינעם גארנישט
gornisht keinem hoben zei un zich oiser geven zenen zei
nothing anyone have they and themselves beside was were they

געזאגט; ווייל זיי האבן מורא געהאט.
gehat moire hoben zei vail gezogt
had fear have they because said

[3] And they were saying
to themselves, Who will
roll away the stone for
us from the entrance
of the kever? [4] And
having looked up they
observe that the stone,
which was extremely
large, had already been
rolled aside! [5] And having
entered into the kever,
they saw a young man
enrobed in white, sitting
on the right side, and
they were shocked with
astonishment. [6] But he
says to them, Do not
be alarmed. You seek
Yehoshua/Yeshua from
Natzeret, who has been
made talui al HaEtz
*(being hanged on the
Tree)*. He has been made
to stand up alive. He
is not here. Hinei the
place where they laid
him. [7] But go tell his
talmidim and Kefa that
he goes before you into
the Galil. There you will
see him, just as he told
you. [8] And having gone
out, they fled from the
kever, and trembling and
amazement seized them.
And they told no one
anything, for they were
afraid.

ט און ווען ער איז אויפגעשטאנען אינדערפרי דעם ערשטן טאג
tog ershtn dem inderfri oifgeshtanen iz er ven un
day first the in the morning stand up again is he when and

פון דער וואך, האט ער זיך צום ערשט באוויזן צו מרים פון
fun Miryam tsu bavizen ersht tsum zich er hot voch der fun
of Mary to appear first at himself he did week the of

מגדלה , פון וועמען ער האט ארויסגעטריבן זיבן בייזע גייסטער. י זי
zi gaister beize ziben aroisgetriben hot er vemen fun Magdala
she spirits evil seven cast out had he whom from Magdala

[9] And now after Rebbe,
Melech HaMoshiach stood up
alive early on Yom Rishon
he appeared rishonah *(first)*
to Miryam of Magdala,
from whom he had cast
out shiva shedim. [10] She
went out and announced

איז געגאנגען און האט עס דערציילט צו די , וואס זענען געווען מיט אים,
im mit geven zenen vos di tsu dertseilt es hot un gegangen iz
him with were are who the to report it did and go is

וואס האבן געטרויערט און געוויינט. יא און ווען זיי האבן געהערט, אז
az gehert hoben zei ven un geveint un getroiert hoben vos
that hear did they when and weep and mourn have who

ער לעבט און איז פון איר געזען געווארן, האבן זיי עס נישט געגלויבט.
gegloibt nisht es zei hoben gevoren gezen ir fun iz un lebt er
believed not it they have become seen her of is and lives he

יב נאך דעם האט ער זיך באוויזן אין אן אנדער געשטאלט צו צוויי
tsvei tsu geshtalt ander an in bavizen zich er hot dem noch
two to form other an in appeared himself he has that after

פון זיי , בשעת זיי זענען געגאנגען אין פעלד ארייִן. יג און זיי זענען
zenen zei un arain feld in gegangen zenen zei beshas zei fun
are they and into field in walking are they while them of

אוועקגעגאנגען און האבן עס דערציילט צו די איבריקע; אבער אויך
oich ober ibrike di tsu dertseilt es hoben un avekgegangen
also however others the to tell it have and went away

יענע האבן זיי נישט געגלויבט.
gegloibt nisht zei hoben yene
believed not them have those

יד דערנאך האט ער זיך באוויזן צו די עלף אליין,
alein elf di tsu bavizen zich er hot dernoch
alone eleven the to reveal himself he did then

בשעת זיי זענען געזעסן ביים טיש, און האט זיי
zei hot un tish baim gezesen zenen zei beshas
them did and table at sit did they while

פארגעווארפן זייער אומגלויבן און הארטקייט פון הארצן,
hartsn fun hartkeit un umgloiben zeier fargevorfen
heart of hardness and unbelief their reproach

ווייל זיי האבן נישט געגלויבט די , וואס האבן אים געזען
gezen im hoben vos di gegloibt nisht hoben zei vail
seen him have who those believed not have they because

אן אויפגעשטאנענעם. טו און ער האט צו זיי געזאגט: גייט
geit gezogt zei tsu hot er un oifgeshtanenem an
go say them to did he and risen up an

אין דער גאנצער וועלט, זאגט אָן די גוטע בשורה צו
tsu besoire gute di on zogt velt gantser der in
to News Good the without say world whole the in

דער גאנצער באשאפונג. טז ווער עס גלויבט און לאזט זיך
zich lozt un gloibt es ver bashafung gantser der
self allows and believes it who creation whole the

טובל זיין אין א מקווה , דער וועט געראטעוועט ווערן;
veren geratevet vet der mikveh a in zain toivel
to be saved will that mikveh a in to be immerse

ווער אבער עס וועט נישט גלויבן , דער וועט פארמשפט
farmishpet vet der gloiben nisht vet es ober ver
condemned will that believe not will it however who

ווערן . יז און די דאזיקע צייכנס וועלן באגלייטן די ,
di bagleiten velen tseichens dozike di un veren
the accompany will signs these the and become

וואס גלויבן יא: אין מיין נאמען וועלן זיי ארויסטרייבן
aroistraiben zei velen nomen main in yo gloiben vos
cast out they will name my in yes believe who

to the ones who had
been with Rebbe, Melech
HaMoshiach while they
were in avelut *(mourning)*
and weeping. 11 And those
who heard that Rebbe,
Melech HaMoshiach lives
and he was seen by her,
refused to have emunah.
12 And after these things,
Rebbe, Melech HaMoshiach
appeared in another form
to two of them walking
along into the country.
13 And those went and
reported to the rest, but the
rest did not have emunah
either.

14 But later Rebbe, Melech
HaMoshiach appeared to
the Achad Asar *(The Eleven)*,
themselves reclining at tish,
and Rebbe, Melech HaMoshiach
reproached them for their
lack of emunah and the KESHI
(stubbornness, hardness) of their
levavot *(hearts)*, because they
had not believed those who
saw Rebbe, Melech HaMoshiach
after he had been made to
stand up alive. 15 And Rebbe,
Melech HaMoshiach said to
them, Go into kol haOlam
(all the World), and proclaim
the Besuras haGeulah to all
HaBriah *(the Creation)*. 16 The
one having had emunah *(faith)*
and having submitted to a
tevilah of teshuva *(immersion of
repentance)* will be delivered in
the Yeshu'at Eloheinu *(Salvation
of our G-d)*, but the one not
having emunah will come
under the gezar din *(verdict)*
of harshaah *(condemnation
as guilty)*. 17 And these otot
(signs) will accompany those

בייזע גייסטער; זיי וועלן רעדן מיט נייע לשונות ; יח מיט
mit leshoines naie mit reden velen zei gaister beize
with tongues new with speak will they spirits evil

די הענט וועלן זיי אויפהויבן שלאנגען, און אויב זיי וועלן
velen zei oib un shlangen oifhoiben zei velen hent di
will they if and snakes pick up they will hands the

טרינקען סם , וועט עס זיי בשום אופן נישט שאטן ; אויף
oif *shoten nisht oifen beshum zei es vet sam trinken
on harm not way never them it will poison drink

קראנקע וועלן זיי ארויפלייגן די הענט, און זיי וועלן גענעזן
genezn velen zei un hent di aroifleigen zei velen kranke
healed will they and hands the lay they will sick

ווערן .
veren
become

יט און אזוי, נאך דעם ווי דער האר יהושע/ישוע האט צו זיי
zei tsu hot Yeshua/Yehoshua Har der vi dem noch azoi un
them to has Yehoshua L-rd the as the after so and

גערעדט, איז ער ארויפגענומען געווארן אין הימל אריין, און האט זיך
zich hot un arain himel in gevoren aroifgenumen er iz geredt
himself has and into heaven in become taken up he is spoken

אנידערגעזעצט אויף ה׳ס רעכטער זייט. (תהלים קי , א.) כ און
un a ki Tehilim zait rechter Hashems oif anidergezetst
and 1 110 Psalms side right Hashem's on sat down

זיי זענען ארויסגעגאנגען, און האבן אויסגערופן (די גוטע בשורה)
besoire gute di oisgerufen hoben un aroisgegangen zenen zei
News Good the proclaim did and go out did they

אומעטום , און דער האר האט מיטגעווירקט מיט זיי , באשטעטיקנדיק
bashtetikendik zei mit mitgevirkt hot Har der un umetum
confirming them with work along did L-rd the and everywhere

דאס ווארט דורך די צייכנס , וואס האבן נאכגעפאלגט. אמן .
Omein nochgefolgt hoben vos tseichens di durch vort dos
Amen follow did which signs the through word the

that have emunah. BiShmi *(In
my Name)* they will cast out
shedim *(demons)*; they will
speak with leshonot chadashot
(new tongues); 18 And with
their hands they will pick up
nechashim *(snakes)*; and, if any
deadly poison they drink, it will
in no way harm them; upon
[the] cholim *(sick people)* they
will lay their hands and they
will bring them refuah.

19 And then Adoneinu
Yehoshua, after speaking to
them, was taken up into
Shomayim V'YASHAV
LIMIN HASHEM *(and
sat down at the right
hand of Hashem)*. 20 And
those having gone forth
preached the Hachrazah
(Proclamation, Kerygma)
everywhere, [while] Adonoi
was working with them,
confirming the Besuras
HaGeulah through the
accompanying otot *(signs)*.
Omein.

© 2024 Artists for Israel International
All Rights Reserved.